

**TÜRKİYE'DE YAYINLANMIŞ 5-8 YAŞ RESİMLİ ÇOCUK
KİTAPLARININ BİÇİM, RESİM VE İÇERİK AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESİN DÖNMEZLER

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**MERSİN
KASIM-2019**

**TÜRKİYE'DE YAYINLANMIŞ 5-8 YAŞ RESİMLİ ÇOCUK
KİTAPLARININ BİÇİM, RESİM VE İÇERİK AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESİN DÖNMEZLER

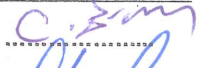
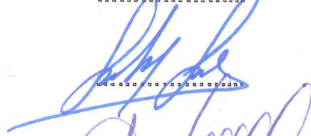
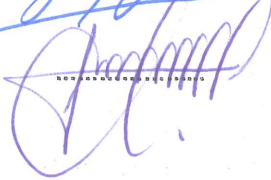
**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi FUAT SERKAN SAY**

**MERSİN
KASIM-2019**

Esin DÖNMEZLER tarafından Dr.Öğr.Üyesi Fuat Serkan SAY danışmanlığında hazırlanan "Türkiye'de Yayınlanmış 5-8 Yaş Resimli Çocuk Kitaplarının Biçim, Resim ve İçerik Açısından İncelenmesi" başlıklı bu çalışma aşağıda imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Görevi	Unvanı, Adı ve Soyadı	İmza
Başkan	Dr.Öğr.Üyesi Ceyhun ERSAN	
Üye	Dr.Öğr.Üyesi Fuat Serkan SAY	
Üye	Doç. Dr. Lütfi ÜREDİ	

Yukarıdaki Jüri kararı Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 02/01/2020 tarih ve 01/...../38 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr.Gülşen AVCI
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Mersin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlâk kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak kullandığımı,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü Mersin Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı,
- Tezin tüm telif haklarını Mersin Üniversitesi'ne devrettiğimi beyan ederim.

ETHICAL DECLARATION

This thesis is prepared in accordance with the rules specified in Mersin University Graduate Education Regulation and I declare to comply with the following conditions:

- I have obtained all the information and the documents of the thesis in accordance with the academic rules.
- I presented all the visual, auditory and written informations and results in accordance with scientific ethics.
- I refer in accordance with the norms of scientific works about the case of exploitation of others' works.
- I used all of the referred works as the references.
- I did not do any tampering in the used data.
- I did not present any part of this thesis as an another thesis at Mersin University or another university.
- I transfer all copyrights of this thesis to the Mersin University.

...../...../ 2019

İmza

Esin DÖNMEZLER

ABSTRACT

THE 5-8 AGE ILLUSTRATED CHILDREN'S BOOKS FORMAT INVESTIGATION OF IMAGE AND CONTENT WHICH ARE PUBLISHED IN TURKEY

In this research, aimed to investigate in terms of images and content which are published in the form of 5-8 years old children's picture books in Turkey. The research was conducted with qualitative research method, document review pattern. In this research, children's books belonging to 15 publishers whose published 50 and more children's books were examined. Random sampling method was used to determine the books. Books are randomly selected from 10% of each publishers. The study material consisted of 149 books, 53 books of which are preschool and 96 books of which are primary school. The books were analyzed through " the Illustrated Children's Book Evaluation Form" which is created by the researcher. The data which is obtained were digitized and shown as percentage and frequency in the tables.

As a result of the analysis, it was seen that the edition year was in all books and the age information was not seen on the book cover in 63.1% of the books. In terms of format, most of the books were found to be suitable for cover, binding, font and page layout. According to the results of the picture analysis of books, it is concluded that the picture-text relationship of the books is appropriate but partly suitable for developing the children's imagination. In terms of content, it was concluded that the subject of most of the books examined was appropriate for the age group, that the mental states of the heroes were explanatory and that language-expression were sufficiently simple and understandable. It was concluded that the books were partly suitable according to the criteria such as the suitability of the main idea for the age group, the understanding of the message, the ability of problem solving, language and expression, arousing curiosity of the plot, the way of the plot from simple to complex, and the concretization of abstract concepts. At the end of the research, it was suggested that the publishers should be revised considering the deficiencies in the books examined.

Key words: Children's literature, children's books, preschool, primary school, early childhood

Advisors: Dr. Fuat Serkan SAY Mersin University, Faculty of Education, Department of Primary School Education, Mersin.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez sürecim içerisinde yüksek kaygı düzeyimin artmasını engelleyerek sakin bir şekilde sürece devam etmemi sağlayan, her sorumu sabırlı bir şekilde cevaplayarak güven veren, devam etmemi sağlayan güler yüzü ve hoşgörüsüyle bu süreçte desteğini esirgemeyen danışmanım Dr. Fuat Serkan SAY'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans tez aşamasının, başlangıcından sonuna kadar özverili bir şekilde yol gösteren, aynı zamanda mesleki bilgileri ile ilgili sorularımı örneklerle zenginleştirerek farklı bakış açılarıyla görmemi sağlayan, yeni bilgiler öğrenmeme vesile olan, her daim güler yüzü, hoşgörüsü ve sonsuz sabırlarıyla desteklerini hiç esirgemeyen Doç. Dr. Özkan ÖZGÜN'e, teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimi sırasında rehberliğini, bilgisini ve zamanını esirgmeden destek olan ve paylaşan Prof. Dr. Soner Mehmet ÖZDEMİR'e, yüksek lisans sürecinin başlangıcından sonuna kadar her aşamasında aynı zamanda öğretmenlik mesleğimle de ilgili bakış açımı zenginleştiren, çalışmalarımında desteğini esirgemeyen Doç. Dr. Serdarhan Musa TAŞKAYA'ya, yüksek lisans çalışmalarımında verdiği desteklerinden, paylaşımlarından dolayı Doç. Dr. Lütfi ÜREDİ'ye teşekkür ederim.

Özel eğitim deneyimlerim sırasında tanıştığım ve hayatımda iyi ki tanıdım dediğim mesleki ve yaşam tecrübeleriyle benim yaşantıma ışık tutan, elimi hiç bırakmayan ve her daim yanımda olan ÇGE Uzmanı Hilal BOZDERELİ' ye, yüksek lisansa başladığım anla birlikte yaşantımda yer alan ve bu süreçte her türlü yaşam paylaşımlarımda yanımda olarak destek veren Pelin AYDINOL' a, tez aşamasında tanıştığım ve bu süreçte uzman desteğini esirgemeyen sorularıma açıklayıcı cevaplar vererek destekleyen Dr. Gülşah METE' ye, Dr. Ercan ÖZYILDIRIM'a, Cemre BAŞARAN'a ve Edebiyat öğretmenim Hamdi DENİZ'e teşekkürlerimi sunarım.

Yaşam süresince bana güvenen, her daim yaptıklarımı destekleyen güç veren annem Fadime TUNA' ya, hayatımın her aşamasında bana güvenen ve güven veren, sabırlı bir şekilde arkamda durarak destekleyen, pes etme noktalarında devam etmemi sağlayan eşim Ali DÖNMEZLER' e, çalışmalarımında karşılıklı tartışarak, sohbet eşliğinde hoşça zaman geçirmemi sağlayan ve her zaman destekleyen kızım Eda Nur DÖNMEZLER' e, "yapabileceğim bir şey var mı" sorusuyla en güzel desteği veren oğlum Kemal Efe DÖNMEZLER' e, tüm aileme ve yüksek lisans aşaması sürecinde desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma, gerekli durumlarda uzman görüşü olarak başvurduğum öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	
ONAY	
ETİK BEYAN	
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLOLAR DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
KISALTMALAR ve SİMGELER	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.1.1. Problem Cümlesi	5
1.2. Alt Problemler	5
1.3. Araştırmanın Amacı	7
1.4. Araştırmanın Önemi	7
1.5. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	8
2. ÇOCUK EDEBİYATI VE İLGİLİ LİTERATÜR	10
2.1. Çocuk Edebiyatı	10
2.2. Çocuk Edebiyatının Önemi	11
2.3. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Nitelikler	15
2.4. Çocuk Kitapları Yayınlarında Bulunması Gereken Özellikler	17
2.4.1. Biçimsel Özellikler	17
2.4.1.1. Büyüklük (Boyutlar)	17
2.4.1.2. Kapak	18
2.4.1.3. Kâğıt Cinsi	18
2.4.1.4. Sayfa Düzeni (Mizanpaj)	19
2.4.1.5. Harfler	19
2.4.1.6. Cilt	20
2.4.1.7. Şekil	20
2.4.2. Resimler	20
2.4.3. İçerik Özellikleri	21
2.4.3.1. Ana fikir	22
2.4.3.2. Konu	23
2.4.3.3. Kahramanlar (Karakterler)	23
2.4.3.4. Plan	24
2.4.3.5. Üslup ve Dil	24
2.4.3.6. Yazım ve Noktalama	25
2.4.3.7. Ortam (Yer ve Zaman)	25
2.5. Kaynak Araştırmaları	26
3. YÖNTEM	33
3.1. Araştırmanın Modeli	33
3.3. Veri Toplama Araçları	36
3.4. Verilerin Analizi	38
4. BULGULAR VE YORUM	40
4.1. Resimli Çocuk Kitaplarının Genel Bilgilerine İlişkin Bulgular	40
4.2. Biçim Kriterlerine İlişkin Bulgular	43
4.3. Resim Kriterlerine İlişkin Bulgular	47
4.4. İçerik Kriterlerine İlişkin Bulgular	50
5. SONUÇ VE TARTIŞMA	63

6. ÖNERİLER	73
KAYNAKLAR	76
EKLER	81
ÖZGEÇMİŞ	93

TABLolar DİZİN

	Sayfa
Tablo 1. Ulusal Yayınevlerinin Yerli Yazarlara Ait Hikâye-Roman Türünde Resimli Çocuk Kitapları Sayıları	35
Tablo 2. Çocuk Kitapları Kapağında Yaş Grubuna Yer Verme Durumu İle İlgili Yüzelik Dağılımları	41
Tablo 3. Kitap Kapağının Dayanıklılığına İlişkin Dağılımı	43
Tablo 4. Ciltlemenin Sağlam ve Dayanıklılığına İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	44
Tablo 5. Kağıt Dayanıklı ve Kalitesine İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	44
Tablo 6. Yazı Puntosunun Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dilimleri	45
Tablo 7. Sayfa Düzeninin Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Dağılım	46
Tablo 8. Resimlerin Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	47
Tablo 9. Resimlerin Çocukların Hayal Dünyasını Geliştirmelerine İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	48
Tablo 10. Resimler Kahramanların Duygularının Yansıtmaktadır İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	48
Tablo 11. Resimler Metinle İlişmesine Sayı ve Yüzelik Dağılımları	49
Tablo 12. Resim İle Yazı Oranının Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	50
Tablo 13. Ana Fikrin Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	51
Tablo 14. Ana Fikirde Mesajın Anlaşılabilirliğine İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	51
Tablo 15. Konunun Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	52
Tablo 16. Kitap Adı İle Konunun Bağlantılı Olma Durumuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	53
Tablo 17. Konunun Olay Örgüsünün Merak Uyandırmalarına İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	53
Tablo 18. Konunun Problem Çözme Becerisini Geliştirmesine İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	54
Tablo 19. Konuda Neden-Sonuç İlişkisi Bulunma Maddesine İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları	55
Tablo 20. Konunun Gerçek Yaşamla Bağlantılı Olmasına İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımlar	56
Tablo 21. Konuda Olay Örgüsü Basitten Karmaşığa Doğru Yol İzleme Durumuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımlar	56
Tablo 22. Kahramanların Ruhsal Durumlarının Açıklayıcılığına İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımlar	57
Tablo 23. Kahramanlar Olumlu Davranış Kazandırmalarına İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımlar	58
Tablo 24. Dil ve Anlatımın Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımlar	59
Tablo 25. Anlatım Dilinin Sade ve Anlaşılabilirliğine İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımlar	59
Tablo 26. Kullanılan Dil ve Üslubun Günlük Yaşantıda Yer Alma Durumuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımlar	60
Tablo 27. Soyut Kavramların Anlatımla Somutlaştırılmasına İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımlar	61
Tablo 28. Olumlu Dil ve Anlatımlar Yer Almaktadır Maddesine İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımlar	62

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1. Yerli Yazarlara Ait 5- 8 Yaş Aralığında Yer Alan Hikâye-Roman Türünde Bulunan Çocuk Kitapları Çalışma Evreni Yüzdelik Oranları	34
Şekil 2. Yerli Yazarlara Ait 5- 8 Yaş Aralığında Yer Alan Hikâye-Roman Türünde Bulunan Çocuk Kitapları Örneklem Yüzdelik Oranları	35
Şekil 3. Resimli Çocuk Kitaplarının Basım Yıllarına Göre Sayı ve Yüzdelik Dağılımlar	40
Şekil 4. Çocuk Kitapları Kapakları Üzerinde Yaş Grubuna Yer Verme Durumuna Göre Dağılımları	41
Şekil 5. Çocuk Kitaplarının Okul Öncesi ve İlkokul Düzeyine Göre Ağırlık, En ve Boy Ölçümleri Frekans Sonuçları	42

KISALTMALAR ve SİMGELER

Kısaltma/Simge	Tanım
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	Türk Dil Kurum
TTKB	Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
cm	Santimetre
gr	Ağırlık
f	Frekans

1. GİRİŞ

İletişim, dünyaya ilk geldiği an ağlamaya başlar. Ağlamanın ardından, gülümseme, ses çıkarma ve konuşma ile iletişim sırası devam eder. Konuşma eyleminin gerçekleşmesiyle birlikte çocuklar, sosyal yaşantıya daha çok dâhil olmaya başlar. Sosyalleşme ortamlarından biri olan okul öncesi dönemde, kendilerine yakın buldukları, sıcak ve duyarlı yetişkinlerin davranışlarını gözlemleyerek model alma ve taklit etme eğilimindedirler. Gözlemedikleri yetişkinlerin davranışlarını taklit etmeyle birlikte toplumun kurallarını ve ölçülerini öğrenmeye başlarlar (Özgün, 2008).

Gündeş (2008), 0-2 yaş aralığında bulunan bir çocuk, sağlık veya öz bakım ile ilgili bir sorun yaşamıyorsa ve ağlamaya devam ediyorsa sebebi, aile ile iletişim kurmak istediği için olabilir. Aile böyle bir durumda, kitap okuma, masal anlatma veya ninni söyleme yoluyla çocukla iletişim kurabilir. Ailenin olumlu yaklaşımı ve ses tonu, çocuğa iyi gelerek rahatlatacaktır. Bu rahatlatma, çocuk-aile dışında çocuk-kitap olarak da katkı sağlayacak ve aile sağlıklı iletişimin temelini atmış olacaktır. Ailenin doğru ve destekleyici yaklaşımı, çocukta dil gelişiminin sürekliliğini olumlu yönde etkiler. Dil gelişiminde çevrenin olumlu etkisi, çocuğun erken dönemde anlama, konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerinde doğal ortam yaratır (Dilidüzgün, 2018).

Çocuk kitaplarıyla erken yaşta tanıştırılan çocuklar, sekiz aylıkken sayfaları çevirmeye, on bir aylıkken resimler yoluyla çevresiyle ilişkiler kurmaya başlar. Bu şekilde kitap kullanma alışkanlığını okuma yazma edinmeden önce okuma yazmaya hazırlık süreciyle hayatlarında yer almış olur (Sarı, 2006). Kitaplar, resim ve yazı aracılığıyla verilmek istenen mesajı, aktarma işlevini görür. Sadece yetişkinler için değil, çocuğun gelişimi açısından da tüm gelişim aşamalarını destekleyen önemli bir araçtır.

Erken dönemde kitapla tanışan çocuğun, dil, görsel algı, gözlem, dikkat ve yaşam becerileri gibi yaşantısına birçok olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Resimli çocuk kitaplarıyla, kendini keşfetme, toplumsallaşma, sosyal çevreye uyum sağlama, sosyal ilişkilerini geliştirebilme yönlerini desteklemesi sağlanabilir. Bunun yolu da edebiyattan geçmektedir.

Edebiyat, duygu, düşünce ve olaylarla hayata yeni anlamlar katan, sözlü ve yazılı anlatım sanatıdır (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Gönen ve Veziroğlu, 2015; Güteryüz, 2013; Kıbrıs, 2006; Sever, 2017). Özellikle edebiyatın tanımında duygu ve düşünceler üzerine vurgu yapıldığı göz önüne alındığında, çocukların edebi ürünlerle olabildiğince erken yaşlarda tanıştırılmasının, onların gelişimlerine olumlu yönde destek sağlayacağı söylenebilir.

Oktay'a (2004) göre, yeni doğan bir çocuk kalıtsal özelliklerle dünyaya gelmekte, dış dünya uyarıcılarıyla da son derece açık ve alıcı olmaktadır. Kalıtsal olan potansiyel özellikleri ve çevrelerinden aldıkları uyarıcılarla birlikte olumlu veya olumsuz gelişme gösterebilirler.

Çocuk, Türkçe sözlükte “küçük yaşta bakıma muhtaç oğlan veya kız; bebeklik çağı ile erginlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan” (TDK, 2008: 123) olarak tanımlanmaktadır.

“İnsandaki potansiyelin en üst sınırlara kadar geliştirilebilmesi ancak ona çok erken sağlanacak imkânlarla mümkün olabilir. Bu nedenle yaşamın ilk yıllarında eğitimin, çocuğun içinde bulunduğu fiziksel ve sosyal çevrenin onun gelişmesinde çok önemli rolü vardır. Okul öncesi ve ilköğretim çağı bu bakımdan hayati bir öneme sahiptir. Bu yıllarda, çocuğa verilenler veya verilmeyenler, onun geleceğini belirler” (Oktay, 2004: 22). Dil, sosyal-duygusal ve bilişsel gelişimi desteklenen çocukların kendilerini tanıma, duygu, düşünce ve isteklerini rahat ifade edebilme bakımından olumlu yönde kazanımlar elde ettikleri, insan gelişimini açıklamayı hedefleyen kuramlarda da vurgulanmaktadır. Piaget’ e göre bilişsel gelişimde çocuklar biyolojik olgunlaşma ile buldukları çevreleriyle etkileşime girerek iletişim kurarak öğrenirler. Erikson da kişilik gelişimi dönemlerinde çocuğun yaşantısını geçirdiği yetişkinlerin olumlu veya olumsuz etkisinin büyük olduğunu belirtmektedir (Erden ve Akman, 2007; Bayhan ve Artan, 2007). Rogers ve Maslow’ ise doğuştan gelen özelliklerin bulunmakta olduğunu, geçirilen yaşantılarla birlikte bu özelliklerin olumlu, olumsuz etkileneceğini, yaşantılardaki çevrenin önemini vurgulamışlardır (Erden ve Akman, 2007).

“Toplumda anne, baba ve eğitimcilerin çocuk için istedikleri, onun bedensel, duygusal ve zihinsel yönden sağlıklı bir biçimde büyümesi, topluma yararlı bağımsız bir yetişkin olması ve çevresinin esiri değil ama ona uyum sağlayabilen, gerektiğinde kontrol edebilen ve değiştirebilen bir kişi olmasıdır” (Oktay, 2004: 22). Bu nedenle, gelişim evrelerindeki eğitime katkı sunması için çocuk edebiyatının; planlı ve amaçlı olarak düzenlenmesi gerekmektedir (Baş, 2015).

“Çocuk Edebiyatı, iki yaştan başlayarak ergenlik dönemine kadar geçen süreçte çocukların hayat tecrübeleri, ilgi, ihtiyaç, gelişim ve algılama düzeylerine uygun olan bütün nitelikli (estetik ve edebî) metinleri kapsar” (Sınar, 2006: 175). İki yaşından başlayarak ergenlik kadar devam eden bu süreçte yayımlanan çocuk kitaplarına bakıldığında, kitapların çocukların yaş düzeylerine göre düzenlendiği söylenebilir. Henüz okuma yazma bilmeyen yaş gruplarındaki çocuklara bile resimlere bakarak, görsel tanımlama ile hayata dair öğrenme, yorumlama ve tahmin etme gibi becerileri kazandırabilir.

1.1. Problem

Çocuk edebiyatı ile ilgili araştırmalar giderek artmaktadır. Türkiye’de de çocuk edebiyatı üzerine akademik alanda çok sayıda araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmaların, daha çok Türkçe eğitimi, çocuk gelişimi, sağlık bilimleri, okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların içerikleri, çocuk

edebiyatının temel ilkeleri, çocuk kitaplarının belirli kriterler aracılığıyla incelenmesi, yazarların ve ressamın eserlerini inceleme türü çalışmalar yapılmıştır. İncelenen çalışmaların içeriğinde genel olarak, resimler, değerler, eğitsel yönler; sözel, bilişsel, duyuşsal kavramların incelenmesi ve bu alanda anne-baba, öğretmen görüşlerinin alınması üzerine olduğu görülmüştür.

Türkiye’de okul öncesi veya ilkokul dönemini kapsayan çocuk kitaplarını içerik, resim ve fiziksel nitelikler açısından inceleyen birçok araştırma yapılmıştır (Gönen, Katrancı, Uygun, Uçuş, 2011; Gönen, Uludağ, Fındık Tanrıbuyurdu, Tüfekçi, 2014; Kardaş Koçak, 2017; Yükselen, Şenol, Üstündağ, Ay, 2017). Demircan (2006) tarafından yürütülen bir çalışmada TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitaplar dış ve iç yapı özellikleri bakımından incelemiştir. Körükçü (2012) ise okul öncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarını bulunması gereken temel özellikler bakımından incelemiştir. Benzer çalışmalarda Veziroğlu (2009), resimli çocuk kitaplarının MEB okul öncesi eğitim programındaki kazanımlara uygunluğunu; Erdoğan (1999), Türkiye’de 1996-1998 yıllarında yayımlanmış telifli çocuk kitaplarının içerik analizini; Konar (2004), 1995-2002 yılları arasında yayınlanan okul öncesi hikâye kitaplarındaki bazı kavramların içerik ve biçimsel olarak incelemiştirler.

Bu alanda yapılmış olan diğer araştırmalarda Türk yazarların bazı eserlerinin, çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından ele alındığı görülmektedir (Akyüz, 2014; Meral, 2016; Tekin, 2017; Üzel, 2007). Diğer yandan Gönen (2017) ise çocuk edebiyatı çizeri olarak Feridun Oral’ın çocuk edebiyatındaki yerini ve eğitsel değerlerini, Doğan (2015), çocuk edebiyatının temel öğelerini ve Türkçe’nin eğitime katkısını incelemiştir. Arpacı (2006), çocuk kitaplarında iletiler ve bu iletilerin aktarım biçimini; Demir, (2006), öykülerde çocuk ve eğitim temasını; Yeniay (2019), Kazancı Gül (2018) ve Akyol (2012) kitaplarda değerler eğitimini; Oruç (2019) da hikâyeleri söz varlığı inceleyen araştırmalar yapmışlardır.

Gökmen (2017), çalışmada ödüllü çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuk edebiyatının temel öğelerini incelemiş; Özgider (2010), Türkiye ve İngiltere’de çok satılan çocuk kitaplarının biçimsel ve içerik özellikleri açısından karşılaştırmasını yapmış; Uyanık Balat, Kılıç, Değirmenci ve Ünsal (2017), okul öncesi dönem çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarında yer alan temel kavramları incelenişlerdir. Kapoğlu (2012), ilköğretim 1-3. sınıf öğrencileri için hazırlanan öyküleyici çocuk kitaplarının nitelik yönünden değerlendirilmesini yaparken Erdi (2008), Türkiye’de 1980-1985 ve 2000-2005 yılları arasındaki çocuk kitaplarında eğitsel iletiler üzerine karşılaştırmaları bir inceleme çalışması yapmıştır. Benzer bir çalışmada ise Tokgöz (2006), okul öncesi çocuklarına yönelik kitapları dil gelişimi ve anlambilim açısından değerlendirmiştir.

Yazıcı, Yıldız ve Durmuşoğlu (2018), erken çocukluk dönemi resimli çocuk kitaplarının eğitsel özelliklerini incelemiştirler. Çelik (2016), resimli çocuk kitaplarında Atatürk ve

Cumhuriyet değerlerinin incelenmesi çalışmasını yapmıştır. Fırat (2012), okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan masal ve öykü kitaplarının korku ve şiddet öğelerini Kıran (2008) da, masal ve öykü kitaplarında geçen iletişim engellerini incelemiştir. Özkan Kılıç (2012), resimli öykü kitaplarında coğrafi kavramları; Aygün (2014) ise, 2004-2013 yılları arasında yayımlanan resimli öykü kitaplarında metin-resim ilişkisini incelemiştir.

İllüstrasyon üzerine yapılan araştırmalarda ise, Sarı (2006), çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine bir araştırma ve bir örnekleme çalışması yapmıştır. Ünen (2012) ise, okul öncesi çocuk hikâye kitaplarındaki illüstrasyonların biçim dilini incelemiştir. Karabölük Eğribel (2013), ilköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk hikâye kitaplarında görsel düzen ve tipografi çalışmasını yapmıştır. Hoş (2018), bilişsel edebi yaklaşım açısından resimli öykü kitaplarındaki duygu ifadelerinin ve bu duyguların yansımaları; Somar (2015), 4-6 yaş resimli çocuk kitaplarının prososyal davranışlar açısından inceleme çalışmalarını yapmışlardır. Dönmezler ve Taşkaya (2019a) ise Türkiye’de yayınlanan “Çocuk Edebiyatı” kitaplarında yer alan çocuk kitaplarında bulunması gereken kriterlerin neler olduğunu ortaya koyan bir çalışma yürütmüşlerdir.

Okul öncesi dönem resimli çocuk kitaplarındaki dil sanatları (Pektaş, 2015), resimli çocuk kitaplarında mizahi unsurlar (Akıncı, 2015) ve resimli çocuk kitaplarında barış eğitimi (Sağsöz, 2018) konularında çalışmalarının da yapıldığı görülmektedir.

Çocuk kitapları ile ilgili öğretmen, öğrenci ve anne baba görüşlerini alan çalışmalara bakıldığında ise Coşkun Turan’ın (2018) okul öncesi öğretmenlerinin resimli çocuk kitaplarına ilişkin görüşleri; Mennanoğulları’nın (2008), ilköğretim 1. kademe öğrencilerinin çocuk hikâye kitaplarının tipografik özellikleri ile ilgili görüşleri; Dönmezler ve Taşkaya’nın (2019) okul öncesi öğretmenlerine göre çocuk kitaplarında bulunması gereken kriterleri; Gündüz Sağlam’ın (2007) okul öncesi çocuk kitaplarına ilişkin anne, baba ve öğretmen görüşlerini; Kutlu’nun (2011) ise, okul öncesi çocuk edebiyatı yapıtlarındaki resimlerin çocuğa göreliğini inceleyen araştırmalar yaptıkları görülmektedir.

Yukarıda belirtilen çocuk edebiyatı ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde genel olarak şu özelliklerde oldukları görülmektedir:

- Araştırmacılar tarafından, çoğunlukla okul öncesi veya ilköğretim döneminin yaş gruplarına göre ayrı ayrı yapıldığı,
- Çocuk kitaplarının, biçim, resim içerik olarak veya içlerinden bir maddeyi seçerek, hazırlanmış değerlendirme formlarında belirlenen kriterlere göre incelendiği,
- Çocuk kitapları içerisinde bulunan belirli öğelerin incelendiği,
- Çocuk kitabı yazarlarına ait eserlerin belirli ölçütlerle incelendiği,

- Anne, baba ve öğretmen görüşleri ışığında bir çocuk kitabında bulunması gereken niteliklerin neler olduğunu ve çocuk kitabı seçerken nelere dikkat edilmesi gerektiği ile ilgili araştırmaların yer aldığı görülmektedir.

“Erken çocukluk dönemi olarak adlandırılan 0-6/8 yaş arası dönem, gelişimin oldukça hızlı olduğu dönemdir. Çocuk bu dönemde birçok beceriyi öğrenebilmekte ve öğrendiği beceriler, ilerleyen yıllarda edineceği bilgilere temel oluşturmaktadır. Dolayısıyla yaşamın ilk yılları, çocuklar açısından oldukça önemli bir süreç olmaktadır” (Şahin, 2018: 339). Gelişimin hızlı olduğu ve geleceğin temelini oluşturan aynı zamanda hassas bir dönem olarak adlandırılan “erken çocukluk dönemi” içerisindeki çocuklar için yazılan eserlerin çok hassas ve titizlikle yazılması gerekir. Kardaş Koçak (2014) da okul öncesi veya okul dönemine hitap eden 2014 yılından sonra basılan ve en çok baskısı olan çocuk kitaplarının iç, dış ve resim açısından incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Çocuk edebiyatı alanında yapılan araştırmalara bakıldığında erken çocukluk dönemini kapsayan, Türkiye’de en çok yayın yapan yayınevlerinin, yerli yazarlara ait resimli çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerin nasıl olduğu ile ilgili bir tespit ve yayınevlerinin hâlihazırdaki durum niteliğinin incelendiği, bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Çocuk kitaplarında bulunması gereken nitelikler ve bu niteliklerin yayınevlerinin genel sıralama durumları hakkında bilgiye ihtiyaç vardır.

1. 1. 1. Problem Cümlesi

“Türkiye’de yayınlanmış 5-8 yaş resimli çocuk kitapları biçim, resim ve içerik açısından nasıldır?” sorusu, araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

1.2. Alt Problemler

Bu araştırmanın temel problemi çerçevesinde aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarının basım yıllarının dağılımları nasıldır?
2. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarının ağırlık, en-boy ölçüleri nasıldır?
3. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarının kapakları üzerinde yaş grubuna yer verilme durumu nedir?
4. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları biçim açısından nasıldır?
 - 4.1. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarının kitap kapağı dayanıklılığı nasıldır?
 - 4.2. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, ciltleme bakımından nasıldır?

4.3. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, kâğıt dayanıklılığı bakımından nasıldır?

4.4. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, yazı puntosu bakımından nasıldır?

4.5. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, sayfa düzeni bakımından nasıldır?

5. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları resim açısından nasıldır?

5.1. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, resimlemede yaş grubu bakımından nasıldır?

5.2. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, resimlerde çocukların hayal dünyasını geliştirmesi bakımından nasıldır?

5.3. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, resimlemelerinde kahramanların duygularını yansıtması bakımından nasıldır?

5.4. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarında, resimle metnin uygunluğu nasıldır?

5.5. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, resim-yazı uygunluğu bakımından nasıldır?

6. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları içerik özellikleri açısından nasıldır?

6.1. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, ana fikrin yaş grubuna uygunluğu bakımından nasıldır?

6.2. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları, ana fikrin mesajda anlaşılabilirliği bakımından nasıldır?

6.3. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarının, konu bakımından yaş grubuna uygunluğu nasıldır?

6.4. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarının, kitap adı ve konu bakımından uygunluğu nasıldır?

6.5. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarının konusunda olay örgüsünün merak uyandırması nasıldır?

6.6. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarında konu, problem çözmesi bakımından nasıldır?

6.7. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları konunun, neden-sonuç ilişkisi bakımından nasıldır?

6.8. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları konunun, gerçek yaşamla bağlantısı bakımından nasıldır?

6.9. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları konusunda, olay örgüsünün basitten karmaşığa doğru yol izlemesi bakımından nasıldır?

6.10. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları kahramanların ruhsal durumlarını açıklaması bakımından nasıldır?

6.11. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları kahramanların olumlu davranış kazandırmaları bakımından nasıldır?

6.12. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları dil ve anlatımın yaş grubuna uygunluğu bakımından nasıldır?

6.13. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları anlatım dilinin sadeliği ve anlaşılabilirliği bakımından nasıldır?

6.14. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarının kullanılan dil ve üslubun günlük yaşamda yer alma durumu bakımından nasıldır?

6.15. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitapları soyut kavramların somutlaştırılması bakımından nasıldır?

6.16. Türkiye’de yayınlanan resimli çocuk kitaplarına olumlu dil ve anlatımların yer alması bakımından nasıldır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de yayınlanmış 5-8 yaş resimli çocuk kitaplarının biçim, resim ve içerik açısından incelenmesidir.

1.4. Araştırmanın Önemi

“Yapılan bir araştırmaya göre, çocukların zekâ gelişiminin % 50’si doğum ile 4 yaş arasında, % 30’u ise 8 yaşına kadar gelişmektedir” (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015: 31). Erken çocukluk döneminde yapılan okuma çalışmalarının çok yararlı olduğu keşfedilmiştir. Bu yararlar iki gruba ayrılır. Birincisi zihinsel ve akademik yararlar, ikincisi sosyo-duygusal yararlar.

Kitaplarla duygusal bağlılık, erken çocukluk döneminde kurulur (Deretarla Gül, 2015). Gelecek yaşamın temellerinin atıldığı, erken çocukluk dönemini kapsayan yaş grubunun, sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri için hassas bir dönemde oldukları, yapılan araştırmalarda da görülmektedir. Sağlıklı yetişen çocuklar, kendileriyle barışık olmalarının yanı sıra toplum içerisinde de bu düzeni devam ettirmektedirler. Çocukların iç dünyaları ile barışık olmaları ve problemlerini çözümlenmeye yardımcı olan bir başka bir etken de, çocuk edebiyatı içerisinde yer alan nitelikli resimli çocuk kitapları olduğu düşünülmektedir. “Bu nedenle çocuk edebiyatının eğitim sürecine katkıları, planlı ve amaçlı bir şekilde yapılandırılmalıdır” (Baş, 2015: 5).

“Çocuk edebiyatı, çocuklukla ergenlik dönemi arasındaki çocukların duygu ve düşünce dünyalarının sanatsal nitelikleri olan “dilsel” ve “görsel” iletilerle zenginleştiren ve beğeni düzeyini yükselten “ürünlerin adı” olarak tanımlanmaktadır” (Güleryüz, 2013: 79-80). Resimli

çocuk kitaplarının çocuklara, kelime haznesinin gelişmesini, uzakta olan bilgileri resim ve metinlerle öğrenerek katkı sağlayabilir. Aynı zamanda, özdeşim kurma, duygularını tanımlama ve başkalarının da aynı duyguları yaşayabildiğini gördükçe, yalnız olmadığını görerek katkı sağlayacak, yardımcı bir materyal olduğu düşünülmektedir. Güteryüz'e (2013) göre, işlem öncesi dönemde (3-7 yaş) çocuğun hayal dünyası kesilmemeli tam tersine geliştirilmelidir. Somut işlemler (7-11 yaş) döneminde ise, çocukların okuyacağı kitaplar gelişim özelliklerine uygun olmalıdır. Kullanılan kavramlar, çocuk dünyasına, sözcük dağarcığının uygun düşmeli ve soyut kavramlar çok sık kullanılmamalıdır. Çocuk edebiyatının erken yaşlarda yer alması, kitap sevgisi ve okuma alışkanlığının kazandırılması tüm yaşantılarına katkı sağlayacaktır. Kitap okuma alışkanlığı ile edebiyatı seven çocuklar, okuma, okuduğunu anlama, yaratıcı düşünme, yorumlama gibi becerilerini kullanarak çevresindeki kişilerle pozitif iletişim kuracak böylece toplum içinde sosyal ilişkilerinde yapıcı ve başarılı olacaklardır (Gönen ve Veziroğlu, 2015).

Çocuk edebiyatı ile ilgili kaynak kitapların, araştırmaların ve yayınlanan çocuk kitaplarının son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir. Türkiye'de görülen artışın çocuk edebiyatına verilen önemi göstermektedir. İlgili literatür araştırmalarına bakıldığında, çocuk edebiyatı içerisinde yer alan eserlerin, çocukların gelişim özelliklerine bağlı kalacak şekilde belirli kriterlere sahip olması gerektiği görülmektedir. Çocuk edebiyatı alanında araştırmalar yapan akademisyenler ve araştırmacılar, çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerin neler olduğunu belirtmişlerdir. Çünkü belirlenen kriterlere dikkat edilerek yazılan çocuk kitaplarının, çocukların duygu, düşünce ve davranış gelişimleri yönünden olumlu kazanımlar sağlayacaktır.

Yapılan bu araştırmanın erken çocukluk dönemini kapsayan 5-8 yaş resimli çocuk kitaplarının biçim, resim ve içerik açısından hangi seviyelerde olduğunun görülmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma ile yerli yazarların yazdığı, elli ve üzerinde resimli çocuk kitabı çıkaran ulusal yayınevlerinin yayınladığı çocuk kitaplarının kriterler bakımından nasıl olduğunun ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak geliştirilen "Resimli Çocuk Kitabı Değerlendirme Formu" aracılığı ile de çocuk edebiyatı ile ilişkili ulusal yayınevlerine, yerli yazarlara, ressamalara, eğitimcilere, ailelere ve araştırmacılara katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Bu araştırma:

- Türkiye' de bulunan ulusal yayınevleri ile,
- Yerli yazarlar tarafından yazılan kitaplarla,
- 5-8 yaş aralığında yer alan resimli çocuk kitapları ile,

- İnternet sitelerince ulaşılabilen yayınevlerine ait kitaplarla,
- 50 ve üzeri sayıda hikâye ve roman türünde resimli çocuk kitabı yayınlayan yayınevlerinin yayınladığı kitaplarla,
- Set olarak bulunan çocuk kitapları içinden tek tek kitap satışı yapılabilir olan kitaplarla,
- Türkiye’de 2018-2019 eğitim öğretim yılı içerisinde satışta olan resimli çocuk kitapları ve bu kitaplardan seçilen çalışma materyalleri ile sınırlandırılmıştır.

2. ÇOCUK EDEBİYATI VE İLGİLİ LİTERATÜR

Edebiyat “Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatıdır.” (TDK, 2018). Bu sanat; yaşamı anlatan, yaşamı düzenleyebilmeyi, tecrübeleri şekillendirebilmeyi ve olayları özümlemeyi sağlayan sözel bir sanattır (Gönen ve Veziroğlu, 2015; Güler yüz, 2013). Bu tanımlara bakıldığında edebiyatın insan hayatında önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

Edebiyat, her yaşta insana hitap etmesi açısından çok geniş kapsamlı bir sanat dalıdır. Doğumdan ölüme kadar olan süreçte bütün yaş gruplarının edebiyatla ilişkisi farklı şekillerde olmaktadır. Bu yaş grupları arasında yer alan erken çocukluk dönemine ait bir edebiyattan da söz edilmektedir. Çocuk edebiyatı olarak adlandırılan bu edebiyat türünün önemi gün geçtikçe daha çok vurgulanmaktadır.

Çocuk edebiyatı; erken çocukluk döneminden başlayarak ergenlik dönemiyle birlikte çocukların dil gelişimi ve anlama seviyelerine uygun şekilde duygu ve düşüncelerini görsel ve yazılı metinlerle süsleyerek sanat eseri olarak anlatılmasıdır (Sever, 2017). Çocuk edebiyatı, erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır (Sever, 2003:9). Çocuk Edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine, duygularına, düşüncelerine, hayallerine, yeteneklerine, zevklerine hitap etmektedir. Dünyalarını geliştirirken yaşamı sorgulayarak ve düşündürerek öğreten, eğitirken eğlenmelerini sağlayan söz, yazı ve çizgiyle etkili biçimde ifade eden sanatsal yapılarıdır (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Çavuşoğlu, 2006; Gürel, Temizyürek ve Şahbaz, 2007; Moroğlu, 2017; Yalçın ve Aytaş, 2016). “O hâlde çocuk edebiyatı: Bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişim döneminde bulunan çocuğun duygu ve düşüncelerine, hayal dünyasına, ilgi ve beklentilerine yönelik olarak hazırlanan sözlü ve yazılı eserlerin tümü olarak tanımlayabiliriz” (Aytekin, 2016: 9).

2.1. Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı ile ilgili kavramlardan olan çocuk tanımı, önce ele alınmalıdır. Bedensel ve zihinsel gelişimlerine bakılarak 0-16 yaş döneminde olanlara “çocuk” denmektedir. Bebeklik, çocukluk ve ilk gençlik yılları olmak üzere üç bölüme ayrılmaktadır (Yalçın ve Aytaş, 2016). Önceleri çocuklar, geleneksel toplumlarda 7-8 yaşlarına kadar bebek kabul edilirken ani bir hızla yetişkinliğe geçiyor ve yetişkin ile bir tutuluyordu. 12. yüzyıldan sonra çocukluk kavramının gelişmesini kabul etmeyenler olsa da zamanla ortak görüş birliği sağlanmıştı. 16.

yüzyıldan sonra modern çocukluk görüşü Neil Postman tarafından da savunularak, yetişkin-çocuk kavramı ayrıldı ve ilk çocukluk süreci başlamış oldu (Şirin, 2007).

Dünya çocuk edebiyatı tarihinde çocuklar; halk edebiyatına ait olan masal, destan, efsane, türkü gibi sözlü ürünlerle yaşadıkları toplumun gelenek, görenek ve inançlarını öğrenmişlerdir. 16. yüzyıldan itibaren çocuklara özgü çocuk edebiyatı konusu tartışılmaya başlanmış, kiliselerin baskısı ile dini hikâyeler olması şartı ile çocuk edebiyatı kabul edilmiştir. 17. yüzyılda efsane, ortaçağ hikâyeleri ve peri masallarıyla konu olmuş çocuk edebiyatı, 18. yüzyılda da J. J. Rousseau bu tür yayınların hayal ürünü olduğunu ve bunun yerine eğitim, öğretim ve doğa sevgisini kapsayan yayınların olması gerektiğini savunmuştur. Görüşlerinden etkilenen yazarlar, değerler eğitimi kapsayan konuları işlemeye özen göstermişlerdir. Çocuk edebiyatı, Fransa ve İngiltere gibi ülkelerden sonra diğer ülkelerde de gelişmeler göstermeye başlanmıştır (Arıcı, 2018; Alp ve Kardaş., 2016).

Osmanlı döneminde çocuklar için yazılmış herhangi bir eser yoktu. Halk edebiyatının ürünleri olan masal, ninni ve destanlar gibi sözlü anlatımlar yer aldığı için dönemin hayal dünyası bunlarla zenginleşiyordu. Türkiye’de Tanzimat dönemiyle yazılı eserlere yönelmeler başladı, batılı yazarların kitapları çevrildi. 1928 yılında Latin harflerinin kabul edilmesiyle çocuk yayınları artış göstermeye başladı. 1950 yılından sonra yayınlar çoğaldı ve daha kaliteli basımlarla eserler piyasada yer almaya başladı. 1970 yılından sonra ise eserler daha olumlu gelişmeler göstermeye başlamıştır (Çiçek, 2017; Güleç ve Geçgel, 2015). “19. yy. sonlarına doğru ortaya çıkan “çocuk edebiyatı” 20. yy. ortalarına doğru tüm dünyada kabul edilen bir çalışma alanı hâline gelmiştir” (Alp ve Kardaş, 2016: 1).

2.2. Çocuk Edebiyatının Önemi

Güleryüz’e göre; asıl sorun çocuk edebiyatının olmasının gerekliliği kısımlarında yapılan açıklamalar değil, on altı yılı kapsayan dönemin nasıl sağlıklı verilmesi gerektiği ile ilgilidir. On altı yılı kapsayan çocukluk döneminin, aşamalarının farklılık gösteriyor olmasından dolayı nasıl verileceği ile ilgili görüşünü belirtmiştir (2013). Çocuk edebiyatı; çocuk ve gençlik edebiyatı, geçiş edebiyatı olarak da belirtilmektedir. Bunun sebebi de, çocukluktan ergenliğe geçerken gelişimlerdeki değişikliklerden kaynaklanan yaş grubunun ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde olmasının gerekliliğidir (Aytekin, 2016). Çocuk edebiyatının en önemli görevi çocuklara kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı kazandırmaktır (Yılar, 2015).

Çocuğun içtenliği, merakı, bilinmeyen anlama çabası, keşfetme isteği, hayal gücü ve yaratıcılığı, hareketliliği, heyecanı, tavsiye ve emredici tavırlara karşı gelmesi yaşının ve tabiatının gereğidir. Çocuğun kendine özgü bu özelliklerini ortaya çıkaracak olan kitabın

nitelikleri işte bu bağlamda önem kazanmaktadır. Çocuğun düşsel arkadaş edinmesinde, çocuk edebiyatı yapıtlarının katkısı yadsınamaz (Çer, 2016).

Çocuk edebiyatının önemi, amacı ve işlevine gelince; çocukların duygu, düşünce ve iç dünyalarına hitap eden, ilgilendikleri ve merak ettikleri durumları göz ardı etmeden keşfetmelerini, gerçek hayat hakkındaki deneyimleri, kültürel özellikleri, evrensel değerleri ve ana dil becerilerini geliştirmelerini sağlamak, bu amaçlardan bazılarıdır (Baş, 2015). Edebiyat; çocukların yaşama dair algılarını geliştirir. Çocuklar okudukları eserleri bir eserle karşılaştırırken toplum içindeki insan ilişkilerini anlama fırsatı yakalarlar. Bu nedenle, kitaplarla tanışmanın erken süreçte başlaması ve çocuğun hayatına dâhil edilmesi oldukça önemlidir (Gönen ve Veziroğlu, 2015). Özellikle normal gelişim gösteren çocuklara bu süreçte ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde, ruhsal dünyalarına katkı sağlayarak yaşamı anlamlandırma sürecine katkıda bulunmaktadır (Oğuzkan, 2013).

Çocuk edebiyatı, çocuğun kendi yaşamını, yakın çevresini ve insanları tanımasına yardımcı olur. Edebiyat ile erken tanışan çocuk, zekâ, düş gücü, yorumlama, sorgulama yeteneği ve problem çözme gibi durumları yazılanlarla, yaşananları mukayese ederek çıkarımlarda bulunmasını sağlar (Şimşek ve Yakar, 2016). Kendini ifade edemeyen, duygu ve düşüncelerini anlatamayan içine kapanık olan çocuklar, sosyal ortamlara uyum sağlayamazlar. Bu durumda, çocuk edebiyatı eserlerinin katkılarından yararlanılabilir. Çocuklar 4-9 yaş somut işlemler döneminde, kahramanlarla özdeşim kurmanın yüksek olduğu bir zaman dilimindedir. Bu nedenle, nitelikli edebiyat ürünlerinden yararlanılmalıdır (Dursunoğlu, 2015).

Dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi dil becerilerinin öğretilmesinde o dilin edebiyatı ve edebiyat ürünleri en önemli etkenlerdir (Baş, 2015). “Çocuk edebiyatının en temel işlevlerinden biri, çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmaktır. Çocuk edebiyatı ürünleri, çocukları nitelikli metinlere yöneltmeyi başarabilmeli, onlara zamanla okuma kültürü kazandırabilen bir sorumluluk üstlenmelidir” (Sever, 2017: 19). Çocukların kitaplarla ilgili deneyimleri arttıkça empati becerileri gelişmeye, başkalarını anlama ve onların yerine kendini koymaya başlayabilir. Bu gerekçeyle çocuk kitaplarındaki seçilen kahramanların, duygu ve davranışları çok önemlidir. Kitaplar; içerisinde yer alan evrensel değerlerle de, doğru davranışların yerleşmesine yardımcı olacak edebi temelleri oluşturur (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015).

Okul öncesi dönemde okuma bilmeyen çocuğa ailenin kitap okuması ile aralarında kitap aracılığı ile çocuk-aile arasında duygusal bir yakınlık kurulur. Aynı zamanda kitap okuma çocukların dinleme, dikkat, resimleri inceleyerek hayal kurma ve düşünme becerilerini geliştirir. Çocuğun kitaba karşı bir sevgi geliştirmesi, okumayı öğrenmesiyle de kitap okuma alışkanlığını yaşamı boyunca devam ettirebilmesinde etken olacaktır (Sever, 2017). Çocuk edebiyatının en önemli işlevlerinden biri de çocuğun duygusal anlamda ilgi ve isteklerini karşılayabilmesi,

duygularına karşılık verebilmesi, zevk alabileceği şekilde ruhsal gelişimine katkıda bulunmasıdır (Tüfekçi Can, 2014).

Çocukların anlayabileceği şekilde anlatımlarla; ilgilerine ve isteklerine cevap veren, ihtiyaçlarını karşılayan, çocukların bakış açısını yakalayan, yaşam becerilerini kazanmalarına destek sunan, iç dünyalarında yer alan duyguları anlatımlarla anlamlandırabilen doğru yazılmış bir çocuk kitabı, ezberci anlayıştan da kurtararak önemli katkılar sağlar (Çer, 2018). Çocuk ve edebiyatın birbirleriyle ilişkili olması daha etkili olmaktadır. Çocuk edebiyatı; çocuğun ilgi alanlarını, merak ettiklerini, sorunlarını çözümlemesine yardımcı olan, ihtiyaçlarını doyurabilen ve çocuğun seviyesine göre olmalıdır.(Nas, 2014).

Okul öncesi dönemde, yaşa uygun görseller ve yazılan edebi eserler çocuğun; yaşadığı çevreyi tanıma ve ona uyum sağlama, evrensel değerler ve toplumdaki kültürel özellikleri anlamaya başlama, görsel uyaranlarla somutlaştırma ve eğitsel kısımlarıyla da gelişimine katkı sağlamaktadır. Okul öncesi dönem çocukları için çocuk edebiyatı; onların kitap okuma alışkanlığı kazanmasının görevini görür. Çocukların yaş grubuna uygun çizim, renk uyumu ve göze hitap eden bir dizayn olduğu takdirde kitaplara karşı çocuğun ilgisini uyandırmada ve okuma öncesi hayal kurma, anlama ve dil gelişimlerinde de destekleyici olmaktadır (Şirin, 2007).

Çocukların erken okuryazarlık becerisi kazanması onların; görsel okuma, anlama, dinleme, problem durumlarına çözüm bulma, yorumlama gibi daha birçok beceriyi de kazanmalarını sağlayacaktır. “Erken çocukluk döneminde doğru kitaplar, doğru yöntem aracılığıyla tanışan çocuk sonraki yaşlarında da kitaba duyduğu ilgiyi sürdürür. Okuma alışkanlığı pekişir ve okuyan, okudukça gelişen bir kişi olur.” (Ural, 2015: 33). Eserler, yansıttığı farklı yaşamlar ve uyandırdığı farklı duygularla hem hisleri hem de düşüncüyü şekillendirir. Böylesine güçlü bir etki göstermeleri, çocukların özdeşim kurarak başkalarının rollerini denemeleri, kendileri ve çevrelerindekiyle ilişkin karşılaştırmalar yapmalarıyla hayata dair daha derin bir anlayış geliştirmeleri ile yakından ilişkilidir (Gönen ve Veziroğlu, 2015).

Çocuk Kitapları

“Çocuk kitapları, çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak yaş gruplarına göre hem şekil hem içerik bakımından farklılık göstermektedir. Genellikle 0-8 yaşlar arasındaki çocuklara yönelik hazırlanmış kitaplara resimli kitaplar denir” (Yılar ve Celepoğlu, 2015: 44). Öğretim sürecin görsellerin de eklenmesiyle kitaplar kalıcı öğrenmeyi sağlayan materyaller olmuştur (Aytekin, 2016). Çocukların fiziksel ihtiyaçlarının yanı sıra duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasında kitapların önemi büyüktür (Oğuzkan, 2013).

Okul öncesi dönemde çocuk, yaşadığı gerçekliği, hayal dünyası içinde yeniden yaşatır. Yeniden yaşatma sürecinde, kendine has düşünceler geliştirir. Kurallar ve emirler; davranışları ve becerileri olumsuz yönde etkiler. Çocuk kendini özgürce geliştirmek ister. Bu nedenle yeni şeyler öğrenmek isteyen çocuğun duygu ve davranışları komutlarla ve kurallarla bastırılmamalıdır. Çocuğun istekleri ve hayallerindeki beklentileri, yetişkinin kuralcı ve emir verici yaklaşımlarından olumsuz etkilenecektir (Çer, 2016). Çocuk kitapları aynı zamanda, çocukların dil, anlama, düşünme becerilerini de geliştirir. Görselleri bol olan kitaplar da okul öncesi çocuklarının kitaplara karşı olumlu tutum geliştirmesine katkı sağlar (Şirin, 2007).

Çocukların erken okuryazarlık becerilerini kazanmaları gelecekteki okul yaşantıları açısından çok önemlidir. Dil gelişimi de okuma ile yakından bağlantılıdır. Dil; okul öncesi dönemde görsel okuma ile zenginleşmektedir. Kitaplar; dil becerilerini desteklemeye yönelik eğitim programları ile gelecekteki okul yıllarına hazırlanmaktadır (MEB, 2013). Çocuk kitapları; olay ve durumları yazarların ve ressamın bakış açısı ile ifade ettikleri yazılı ve görsel araçlardır (Sever, 2017). Okul öncesi dönemde bol görseli olan, yaş grubuna hitap eden, az yazı içeren kitaplar dikkat çeker. Görseller, çocuğun hayal kurmasını sağlayarak, onun düşünme becerilerini en üst seviyelere getirir (Yörükoğlu, 2018).

Resimli kitaplar; okul öncesi ve ilkökul grubuna yönelik hazırlanan ve çocuğun edebiyatla tanışmasını sağlayan kitaplardır (Nas, 2014). Resimli kitaplar, çocukların karşılaştığı ilk eserlerdir. Süslü, renkli ve canlı resimlerle donatılmış olmalarından dolayı çocuklara, kitaba karşı olumlu bir bakış açısı kazandırmaktadır. Kitaplar, okul öncesi çocukları için arkadaşlarıyla aralarında sıcak ilişkiler kurmasına da katkı sağlar (Gürel ve ark., 2007).

Kitap; çocuğun dinleme yeteneğini, kelime hazinesini geliştirir, duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade etmesini, kendini ve çevresini tanımasını sağlar, ona ana dilini daha iyi öğretir. (Uzuner Yurt, 2016). Sosyal yaşamın başladığı okul öncesi dönem, çocuğun kişiliğinin belirlendiği bir evredir. Bu dönemde çocuk evinin dışındaki dünyayı keşfederken cevapları kitaplardaki resim ve metinlerde bulabilir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015).

Çocuk kitaplarının, kitaplarla iç içe olan çocuklara yaşamı çok yönlü tanıma, empati becerisi geliştirme, özgüven duygusu kazanma ve farklı bakış açıları oluşturma gibi birçok katkısı bulunmaktadır (Moroğlu, 2017). Özellikle okul öncesi dönemde doğru kitap seçerken; konunun nasıl aktarılacağı ve konunun ilgi çekici olması önemlidir. Kitaplar aynı zamanda çocukların konuşma dili ile yazı dili arasında ilişki kurmalarını sağlar ve okuma- yazma çalışmalarına da katkı sunar (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015). Çocuklar 5 yaşında iken, ailelerinin rehberlik etmesiyle hikâyedeki kahramanların davranışlarının nedenlerini dikkate alırlar. 7-9 yaş ise sorgulamada oldukça önemli bir zaman dilimindedir. Bundan dolayı anlatım, içerik ve görsel tasarımlarla yaş grubuna uygun kitapların titiz bir şekilde hazırlanması gerekmektedir (Yükselen, 2015).

Resimli çocuk kitapları; çocukların yaşlarına uygun anlatımlarla onların düş kurlmalarına, eğlenerek okumalarına ve resimli metinlerle bütünleşerek dünyalarında olumlu etkiler yaratmalarını sağlar (Bassa, 2015; Eyüp, 2016). Çocuklar hikâye ve romanları ilgi ve zevkle okurlar. Hikâye, sayfa adedi az olan, belirli bir yerde ve belirli bir zamanda, birkaç kişinin başından geçen, gerçeğe uygun bir olayı anlatan kısa yazılardır (Oğuzkan, 2013). Çocuğun merak duygusuna dikkat çeker ve bunu kitap içerisinde güzel yaşatırsa çocukta kitaba bağlanma rahatlıkla gerçekleşir. Bu nedenle merak; kitabı cezbedici hâle getirecek önemli bir noktadır (Ural, 2015).

Çocuk kitapları; eğitsel anlatımlarıyla bilişsel, duygusal konuların yer almasıyla ve anlatım dilinin zenginliğiyle dil gelişimine destek olmaktadır. Resimli kitaplar özellikle okul öncesi dönem çocuklarına hitap eden, az yazılı bol resimli olmasından dolayı gelecek yıllar için çocukların kitap sevgisi kazanmalarının ilk basamağını oluşturmaktadır (Uzuner Yurt, 2016). Resimli kitaplar, okul öncesi ve ilkökul çocuklarının özellikle dil ve konuşma yetisini geliştiren, resimler aracılığıyla; bilmediği kelimelere görsel yollarla anlam kazandırarak katkı sağlamaktadır (Yalçın ve Aytaş, 2016).

Kitap; çocuğun toplumdaki rol ve kavramları öğrenmesinde hatta şekillendirmesinde etkili olabilir. Hikâye kitapları 7-8 yaş döneminde hem çocuğun yazın temelini oluşturmakta hem de doğruluk, cesaret, hoşgörü, yardımseverlik gibi duyguların da yer etmesini sağlamaktadır (Çakmak Güleç ve Geçgel 2015). Hikâyeler, belirli kısa bir anı ve kahramanları baskın olan yönleriyle ele alır, gerçeğe uygun ama çok uzun olmayan yazılı eserlerdir. Hikâyeler, resimlerle hikâyeler estetik bir görsellikle zenginleştirilir ve çocukların yaşamın farklı durumlarını görmelerini ve keşfetmelerini sağlar (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Oğuzkan, 2013).

Öykü; az sayıda kahraman ve yardımcı kahramanın yer aldığı, kahramanların başlarından geçen olayların kısa bir anlatımla gerçeğe uygun yazıldığı eserlerdir (Kıbrıs, 2006). Hikâyede ele alınan konu, kahramanların özellikleri, hikâyenin anlatımı, yazarın dili kullanımı gibi içerikler çocuğun kendi ile ilgili bilgileri de kazanmasını sağlar. Çocuğu iç dünyasında duygusal ve zihinsel yolculuğa çıkartarak yaşamın gerçeklerini de gösterecek ve yolculuk sonunda kişiliğini geliştirmesine yardımcı olacaktır (Ural, 2015).

2.3. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Nitelikler

“Eğitimde önemli bir yere sahip olan hikâyenin iskeletinin bilinmesi ve kavranması onun incelenmesiyle sağlanabilir” (Arıcı, 2018: 110). Bu nedenle çocuk kitapları içerisinde rol alan yazar, ressam ve yayınevlerinin bu konuda titiz çalışmalar göstererek kitabın temelinde ele aldıkları olay, olgu ve resmedilen görsel estetikle sağlam bir iskelet oluşturmaları, ardından

hassas bir şekilde işlemeleri gerekmektedir. Bunun için de yazar ve çizerlerin; çocuk kitabının tüm dokusunu oluştururken nelere dikkat edilmesi gerektiği ve yaş gruplarına uygun nasıl hazırlanması gerektiği konusunda yeterli bilgiyle donanımlı olmaları ve buna bağlı kalarak ortaya bir ürün çıkarmaları gerekmektedir.

Çocuklara hazırlanan kitaplar, çocuğu içine çekebilecek, ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak, çocuğu etkinliklere yöneltebilecek şekilde olması gerekmektedir (Alp ve Kardaş, 2016). Çocuk kitapları aynı zamanda estetik olarak resimle birleştiğinde, çocuğun sanatla karşılaştığı noktadır. Ressam ve yazarlar eserlerini yazı diliyle oluştururken; çocukların hayal kapılarını açarak, düş kurmalarını sağlamalı ve kendisinden bir parça bulduğunu sanan çocuğu küçümsemeden bir birey olarak görüp, yeterince önemseyerek hazırlamaları gerekmektedir (Kıbrıs, 2006).

Resimli çocuk kitaplarında bulunması gereken niteliklerin kaliteli olması, çocuğun yaşına, ilgisine ve yaşamla ilgili uyum sağlayıcı içeriklerin yer almasıyla, daha uygun kişilik oluşturması sağlayabilir. Çocuk edebiyatı ürünleri; çocukların yaş grubuna, bilişsel becerilerine, ilgi duyduklarına ve beklentilerine uygun hazırlanmalıdır. Bunun için kitaplarda, yazı puntosu, kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, resim canlılığı, karakterlerin rolleri gibi faktörler önemlidir (Aytekin, 2016).

İyi bir düzenleme ile kitabın parçaları bir bütün olarak görülebilir. Çocuklar öyküdeki içerik unsurlarını takip ederken de aynı zamanda resimlerle de hikâyeyi yakalayabilirler (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015). Kitap, çocuğun; kendini, yaşadığı ortamı, dünyayı, nelere karşı ilgisi olup olmadığını belirlemesine ve doğru ve yanlış ona göstermeye yardımcı olur. Özdeşim kurduğu kahramanlar ile yalnız olmadığını anlayarak rahatlar. Bunun içindir ki çocuğu okumaya zorlamadan, çocuğun ilgisine uygun kitabı seçmek önemlidir (Ural, 2015).

Çocuk kitaplarında yazma sorumluluğunu üstlenenlerin; çocuk gözüyle dünyaya bakan, yaşamı ve olayları çocuğun bakış açısıyla algılayan ve çocuğa ulaşmayı yeğleyen kişiler olması beklenir (Sever, 2017: 28). Çocukların yaş gruplarına uygun eserler olması ve ilgilerini çeken kitaplar sunulmasına dikkat edilmelidir. Çocuklara yazılacak eserlerin nasıl olması gerektiği konusunda dikkatli olmak gerekir (Eyüp, 2016). Çocuk kitapları, özellikle okul öncesi dönemdeki çocukları eğlendirmeli, öğrenme ihtiyaçlarını karşılamalı ve algı düzeylerinin gelişimini desteklemelidir (Sever, 2017). Eğer kitap çocuğun yaş seviyesinin altında bir kitap olursa basit düzey geleceğinden dolayı, eğer üstünde yazılmışsa anlamlandıramayacağı için okumak istemeyecektir. İşte bu nedenle, gelişim özellikleri dikkate alınarak resim ve içerik düzenlemesine dikkat edilmesi gerekmektedir (Akbayır, 2010).

2.4. Çocuk Kitapları Yayınlarında Bulunması Gereken Özellikler

Alan uzmanlarının çocuk edebiyatı kaynak kitaplarında belirttikleri özelliklerin ana başlıkları aşağıda verilmektedir:

- Biçimsel Özellikler
- Resim Özellikleri
- İçerik Özellikleri

2.4.1. Biçimsel Özellikler

Biçimsel yönden cazip gelmeyen bir kitap, çocuğun ilgisini çekmez. Bu nedenle çocuk eserleri hazırlayan ekibin “Çocukların ilgisini nasıl çekebilirim?” sorusunun cevabına uygun, kitap kapağından iç tasarımına kadar tüm dizaynına dikkat ederek hazırlaması gerekir (Kıbrıs, 2006). Biçimsel özellikler aşağıda belirtilmiştir:

- Kapak,
- Şekil,
- Boy,
- Ciltleme,
- Kâğıt,
- Sayfa Düzeni,
- Harfler ve Punto.

2.4.1.1. Büyüklük (Boyutlar)

Çocuklar, kitapların farklı büyüklükte ve boyutta olmalarından hoşlanırlar. Onun için okul öncesi hatta ilkökul ilk sınıflar için de farklı boyutlarda olabilir. Kitapların, çocuklar için kolay taşınabilecek ağırlık ve hacim bakımından uygun olması gerekmektedir (Alp ve Kardeş, 2016; Aytekin, 2016; Baş, 2015; Celepoğlu, 2015; Çakmak Güleç ve Geçgel,2015; Çer, 2016; Güler yüz, 2013; Gürel ve ark., 2007; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006; Nas, 2014; Oğuzkan 2013; Öztürk, 2005; Yalçın ve Aytaş, 2016; Yılmaz, 2016).

Okul öncesi dönemdeki çocuğun kitabı tek başına taşıyabileceği, kitabın sayfalarını rahat çevirebileceği boyutta olması temel kriterlerden biridir. Arkadaşlarıyla inceleyebilecekleri dev kitaplar da yer alabilir (Yılmaz, 2016). Aynı zamanda okul öncesinde oyuncak görünümlü kitaplarda da ayrı olarak tasarlanabilir. Dikkatlerini çekebilecek boyutta olmalarıyla birlikte kullanışlı olması da gereklidir. Kitabın iki kapağını açtığı zaman, çocuğun kucak boyundan büyük olmamasına özen gösterilmelidir (Karatay, 2016). Ayrıca okul öncesi çocuklar için kitabın

büyük olması, ressamın resimlerini daha iyi aktarma işlevini görmektedir. İlkokul öğrencileri için de uygun boyut 16X23 olarak kabul edilmelidir (Gürel ve ark., 2007).

Kitap boyutları A4 boyutunda (21X29), B5 boyutunda (14X21) ya da daha küçük olabilir (Aytekin, 2016; Çavuşoğlu, 2006; Kıbrıs, 2006; Güler yüz, 2013). Çocuklar için bulunan kitaplar 12X15 cm, 16X22, 22 cm den daha uzun olabilir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015), çeşitli boyutlarda (15X15) cm veya (24X30) boyutunda da olabilir (Ural, 2015).

2.4.1.2. Kapak

Çocuk kitaplarının kapakları kalın, çabuk yıpranmayacak şekilde sağlam ve resimli olmalıdır (Celepoğlu, 2015; Çakmak Güleç, ve Geçgel, 2015; Oğuzkan, 2013; Öztürk, 2005). Sağlam olmayan kapaklar çabuk dağılacığı için çocukların kitaplık oluşturmalarına ve kitapla ilişkisinin devamının engellenmesine neden olacaktır (Oğuzkan, 2013). Okul öncesi çocukları için bez, mukavva (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Gürel ve ark., 2007) veya bez-kâğıt birleşiminden oluşan kapaklar kullanışlıdır. Kapağın üzerinde kitabın adı, yazarı, çizeri, yayım yılı, yayınevi yazılmalıdır. Bu özellikler kapak üzerinde bulunmuyor ise iç-arka kapakta bulunmalıdır. Aynı zamanda yazarın ve çizerin öz geçmişlerine de yer verilmelidir. Kapağın ön ve arka yüzeyinde, kitabın içeriği ile uyumlu resimlerde de ayrı yer almalıdır. Arka kapakta ise kitabın içeriği, yazarın diğer eserleri ve öz geçmişi hakkında bilgiler yer alabilir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Gürel ve ark., 2007).

Kitabın ön ve arka kapak kısmında sağlanan estetik görünüm, kitabın içerisine yumuşak geçişi sağlar ve okuma isteğini artırır (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015). Kapak, çocukların dikkatini çeken ilk ve en önemli özelliktir (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Güler yüz, 2013; Gürel ve ark., 2007; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006). Kitabın hazırlanma işi en hassas kısımdır. Kapağın üzerinde bulunan resim içerikle bağlantılı, okurun dikkatini çekecek şekilde estetik hazırlanmalıdır. Okuyucu ve kitapla arasında duyuşsal bağ kurulacak şekilde hazırlanmalı ve ön bilgi içermelidir (Aytekin, 2016; Güler yüz, 2013; Gürel ve ark., 2007; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006). Kapağın dikkat çekici olmalı, içerikte işlenen konu ve ana fikir hakkında ipuçları vererek merak uyandırmalıdır (Yılmaz, 2016). Kapaklarda sırt yazısı unutulmamalıdır (Celepoğlu, 2015; Gürel ve ark., 2007).

2.4.1.3. Kâğıt Cinsi

Çocuk kitaplarında parlak kalın kuşe kâğıt, parlamaya neden olduğundan gözü yormakta, rahatsız etmekte ve görüntüyü engellemektedir bu yüzden kâğıdın parlamaya yapmayacak özellikte olması kadar yazı ve resimleri arka sayfaya geçirecek kadar da ince

olmaması gerekmektedir. Yani 1. hamur veya mat kuşe kâğıt kullanılmalıdır (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Celepoğlu, 2015; Çakmak ve Güleç, Geçgel, 2015; Çavuşoğlu, 2006; Güleryüz, 2013; Gürel ve ark., 2007; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2013; Ural, 2015; Yılmaz, 2016). Peluş ve gazete kâğıtları ise hiç kullanılmaması gereken bir kâğıt türüdür (Gürel ve ark., 2007). Ayrıca hemen yırtılacak şekilde olmaması ve mürekkebinin renkleri yazıyı dağıtmayacak özellikte olması gerekmektedir (Baş, 2015; Yılmaz, 2016).

2.4.1.4. Sayfa Düzeni (Mizanpaj)

Çocuk kitaplarında sayfa düzeni yaş grubuna uygun satırlarla ve boşluklar olacak şekilde dizayn edilmelidir. Tek sütun olarak düzenlenen sayfalar okuma yönünden daha kolaylık sağlar. Resim ve metni aynı sayfada ve çocuğun sayfayı bir bütün olarak görmesini sağlayacak şekilde olmalıdır (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Celepoğlu, 2015; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Çavuşoğlu, 2006; Güleryüz, 2013; Gürel ve ark., 2007; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2013, Öztürk, 2005). Paragraflar, birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda bir buçuk dize aralığında ve üç cümleyi geçmeyecek şekilde olmalıdır (Kıbrıs, 2006; Güleryüz, 2013).

2.4.1.5. Harfler

Basılı yazıların bulunduğu harflerin büyüklükleri 0.4 milimetreye yakın punto adı verilen bir ölçütle belirlenmektedir (Kıbrıs, 2006). Çocuk kitaplarında metinler için seçilecek yazı puntoları, yaş grubuna uygun olacak şekilde düzenlenmelidir (Kıbrıs, 2006; Gürel ve ark., 2007; Öztürk, 2005). Çocuğun yaşı büyüdükçe punto büyüklüğü düşmekte yani çocuğun yaşı ile ters orantılı olarak değişmektedir, örneğin yaş büyüdükçe 16-20 puntodan 12-14 puntoya düşürülür (Öztürk, 2005).

Okul öncesi çocuklar için harf büyüklükleri 12- 36 punto arasında değişir, kitap okumaya yeni başlayan çocuklar için 36 punto olabilir (Karatay, 2016; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015). Okul öncesi çocuk kitaplarında 18-22 ya da 14-16 punto, yeni kitap okumaya başlayan çocuklar için 16-18 punto uygundur (Ural, 2015). Çocuk kitaplarında yazılı metinlerin harf boyutları ilkökul 1, 2 ve 3. sınıflar için 12 puntodan küçük punto seçilmemesi gerekmektedir (Oğuzkan 2013). İlkokul öğrencileri için birinci sınıfta harf büyüklükleri 20-24 punto, ikinci ve üçüncü sınıfta 14-18 punto uygundur (Celepoğlu, 2015; Çavuşoğlu, 2006). Güleryüz ise, birinci sınıflar için 24, ikinci sınıflar için 18, üçüncü sınıflar için 12 punto olması gerektiğini belirtmiştir (2013). Okul öncesi çocuk kitaplarında harf büyüklükleri 24-36 punto arasında değişebilir. Kitaplarda harfler; okuma sırasında gözü rahatsız etmeyecek karakterde ve büyüklükte olmalı, yazılar ve satırlar birbirine çok yakın ve iç içe geçmiş şekilde olmamalıdır (Yılmaz, 2016).

Okuma bilmeyen çocuklara 31 puntolu kitabı ailesi okur. Bu nedenle okuma yazma bilmeyen çocuklar için punto önemli değildir, okumayı öğrenen çocuklar için ise 18- 24 punto olabilir (Gürel ve ark., 2007).

2.4.1.6. Cilt

Çocuk kitaplarında tel dikiş ve yapıştırma teknikleri çabuk dağılabilen ve bozulabilen yöntemlerdir. Çocukların ciltleri çabuk bozabilecekleri düşünülerek, sağlam olan iplik dikiş tekniği kullanılmalıdır. Oysa fiyatının düşük olmasından dolayı tel zımba tekniği daha çok kullanılmaktadır (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Celepoğlu, 2015; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2013; Ural, 2015; Yılmaz, 2016). Özellikle okul öncesi ve ilkökul döneminde olan çocukların ince motor becerileri yeterince gelişmediği için dikiş tekniği ile hazırlanmış ciltli kitaplar tercih edilmelidir (Gürel ve ark., 2007; Gülerüz, 2013). Çocuk kitaplarında kullanılan cilt çabuk dağılmaması için sağlam olmalıdır (Çavuşoğlu, 2006). Cilt; kalın mukavva, bez veya plastik kaplama olursa kitabın dağılması ve yıpranması engellenmiş olur (Gürel ve ark., 2007).

2.4.1.7. Şekil

Çocuk kitapları, okul öncesi dönem çocukların dikkatini ve ilgisini çekmek adına farklı şekillerde de yapılabilir. Bu kitaplar oyuncak figürleri, bitki ve hayvan şekilli olarak da yapılabilir (Yılmaz, 2016). Okul öncesi çocuklar için hazırlanan kitaplardan en sık kullanılan şekil dikdörtgendir. Bazıları uzun dikdörtgen olarak dizayn edilebilmektedir. Bazıları da kare şekillidir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015).

2.4.2. Resimler

Görsel okuma ile oldukça önemli bir görevi üstlenen resimler; iddali bir söz gibi görünen “Bir resim bin kelimeye bedeldir” sözcüğünü hatırlatmaktadır. Sayfalar dolusu yazı ile verilen bir duygu, düşünce veya bir bilgi, bir resimle kolay bir şekilde aktarılabilir” (Karatay, 2016: 82). Olaylar, resimlerle çocuklara somut gerçeklikler olarak anlaşılır olmaktadır. Aynı zamanda resimler; çocukların soyut olayları anlamlandırabilmesi, zihninde canlandırabilmesi ve olayları algılayabilmesini sağlar (Baş, 2015; Karatay, 2016). Çocuk kitaplarında resimlerin karmaşık yerine açık olması, sade ve içeriğe uygun olması ve anlaşılır çizimlerden oluşması gerekmektedir (Celepoğlu, 2015; Oğuzkan, 2013). Çocuk kitaplarında resim, görsellikle tek başına önemli bir görevi yerine getirmektedir. Eserde bulunan metinle de bütünleştiği zaman

birbirini tamamlayan bir yazın ortaya çıkmaktadır (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Gürel ve ark., 2007; Oğuzkan, 2013; Sever, 2017). Metni açıklamaya yarayan, anlamı daha da geniş olarak anlatmayı sağlayan ve görsel anlamda da çocuğun hayal dünyasını destekleyen en önemli unsur çizimlerdir (Sever, 2017).

Resimler somut dönemdeki okul öncesi çocukları için oldukça önemlidir ve bu dönem kitapların bütününde mutlaka resimler yer almalıdır (Çavuşoğlu, 2006). Resimlerdeki figürlerin sayfada yer alma şekli yaşa göre değişiklik gösterebilir (Kıbrıs, 2006; Öztürk, 2005). Resimler keskin ve sert çizgiler yerine daha dairesel ve sempat uyandıracak şekilde olmalıdır (Öztürk, 2005). Cinsiyet ayrımında bulunmayacak biçimde roller dağıtılmalı, çocukların psikolojisini bozacak görsellerin olmamasına da dikkat edilmelidir (Yılmaz, 2016). Resimler aynı zamanda kahramanların ruhsal duygu durumlarını ve fiziksel görünümelerini de betimlemeye özen göstermeli, istenen duyguyu tam olarak yansıtabilmelidir (Aytekin, 2016).

Çocuk kitaplarında renk, şekil ve çizimlerin sayfaya yerleşimindeki oranları oldukça önemlidir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Yalçın ve Aytaş, 2016). Resim oranı; özellikle okul öncesi dönemdeki çocuklar için sayfaların dörtte üçü resim, dörtte biri yazı olarak ayarlanmalıdır (Oğuzkan, 2013). Okul öncesinde kitabın tamamı resim olabilir (Güleryüz, 2013; Kıbrıs, 2006). İlkokul çocukları kitaplarında ise; 1. sınıflarda dörtte biri resim, ikinci sınıflarda dörtte ikisi resim, üçüncü sınıflarda ise dörtte biri resim olarak dizayn edilmesi önerilir (Çavuşoğlu, 2006; Güleryüz, 2013; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006).

Gürel ve arkadaşları (2007), Kıbrıs (2006), Oğuzkan (2013), Yılmaz (2016) 'a göre; çocuk kitaplarında bulunan resimler, kitaplar içerisinde üstlendiği görevler yönünden süsleyici, açıklayıcı ve bütünleyici resimler olmak üzere üçe ayrılmıştır:

Metni süsleyici resimler: Çocukların düş kurmalarını sağlayacak, hayal dünyalarını geliştirecek, estetik duygularını geliştirecek resimlerdir. Metni açıklayıcı, yorumlayıcı resimler: Okumayı yeni öğrenen çocuklar için okuduğu ama anlamını bilmediği bir kelimenin anlamını, görsel olarak tanımlamasını kolaylaştıran resimlerdir. Kitaplarda, metinleri açıklayan, anlatan resimlerdir. Metni bütünleyici yani tamamlayıcı resimler: çocuğun görme olasılığının olmayacağı kadar hayali, yazı ile gözünde canlandırma ihtimalinin zor olduğu, yazı ile anlaşılması zor olabilecek nesne, doğa olayları ve çeşitli varlıkları çizimlerle anlatan resimlerdir. Çocuk bu hayali nesne ve olayları zihninde çizimlerle netleştirir (Oğuzkan, 2013).

2.4.3. İçerik Özellikleri

Ana fikir ve konu; çocuklara verilmek istenen mesajın, duygu ve düşüncelerin kitaptaki kahramanlar aracılığıyla verilmesidir (Çavuşoğlu, 2006). Çocuk edebiyatı, yazılan eserlerle kendine has bir bütünlük ve kişilik kazanmaktadır (Oğuzkan, 2013). Çocuk kitapları içerik

bakımından; çocukların hayal kurmalarını sağlayacak, olayları sorgulayabilecek, merak uyandırabilecek ve okumaya karşı olumlu tutum geliştirebilecek şekilde olmalıdır (Karatay, 2016). Kurgunun yapıldığı, olayların anlatıldığı kitapların; ana düşüncesini, yardımcı düşüncelerini, kahramanlarını, kahramanların özelliklerini, dil ve biçim gibi niteliklerini içeren bir de iç yapı özelliği vardır (Güleryüz, 2013: 266).

Çocuk kitapları içerik bakımından bulunan özellikler aşağıda verilmiştir:

- Ana fikir,
- Konu,
- Kahramanlar/ karakterler
- Plan,
- Üslup ve Dil,
- Yazım ve Noktalama İşaretleri,
- Ortam (Yer ve Zaman)

2.4.3.1. Ana fikir

Yazar, çocuklara vermek istediği mesajı hikâye içerisine yerleştirir. Ana fikir ile konu arasında sağlam bir zincir olmalı fakat konunun ana fikrin önüne geçmemesine dikkat edilmelidir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Karatay, 2016). Çocuk kitabı yazarı vermek istediği ana fikre; açık, net ve kolay anlaşılmasını sağlayacak şekilde kitabında yer vermelidir. Çocuklara hangi mesajı iletmek istediğini bilmeli ve sonuna kadar tutarlı olmalıdır (Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2013). Çocuk kitabı eserinin yazarı, öykü aracılığı ile çocuklara vermek istediği mesajı çok iyi düşünmelidir (Aytekin, 2016). Çocuklara verilmek istenen mesaj sevgi, saygı, olumlu duygu ve davranışlar içerecek şekilde olmalıdır. Çocuğun öğrenmesine, kitaba karşı ilgisinin çekilmesine, merak duygusunu kamçılacak ve çocuğu içine alarak bütünleşebilecek şekilde olmasına dikkat etmelidir. Olumsuz, acı ve kötü olaylar, yaş grubuna uygun olacak şekilde ele alınmalıdır (Ural, 2015).

Çocuk kitabının içinde verilecek olan ana fikir, açık veya örtük olarak yerleştirilebilir. Ana fikir, çocukların yaşlarına uygun şekilde ayarlanmalı, gelişim özellikleri dikkate alınmalıdır (Aytekin, 2016; Çavuşoğlu, 2006; Ural, Yalçın ve Aytaş, 2016; Yılmaz, 2016). Eseri yazan yazarlar eserlerini oluştururken; çocuğun kişiliğinin olumlu yönde gelişmesini sağlayacak, toplum içinde uyum sağlamayı kolaylaştıracak, evrensel değerleri geliştirecek ve olumlu mesajlar verecek şekilde hazırlamalıdır (Aytekin, 2016; Celepoğlu, 2015; Gürel ve ark., 2007; Ural ve ark., 2016).

2.4.3.2. Konu

Çocuk edebiyatı yazıtları, konusu ile gerçek yaşamı benimseyen, çocukların gelişim seviyelerine hitap edecek biçimde açık, sade ve anlaşılır bir yol izleyerek yazılmalıdır (Sever, 2017). Çocuk kitapları seçiminde önemli olan konu ve konuyu anlatım şeklidir (Ural, 2015). Yazarlar kitaplarında konuyu oluştururken; hem gerçek hayattan seçmeli hem de çocukların hayal dünyalarını geliştirecek ve şekillendirebilecek olayları da çocuklara sunabilmelidir (Kıbrıs, 2006; Yılmaz, 2016). Aynı zamanda konular espirili, komik ve canlı olmalıdır (Kıbrıs, 2006). Yazar, konu aracılığıyla evrensel değerleri, yaşamı tanıma gibi duyguları, ahlak kurallarını, kültürel özellikleri, gelenek ve görenekleri de verebilir (Oğuzkan, 2013).

Çocuk kitabında yer alan konular aynı zamanda çocukların eğlenmelerini, düşünmelerini, sorgulamalarını ve farklı görüşleri de algılamalarını da sağlamalıdır. Çocuk yayınlarında ele alınan konular; eğlendirici, dinlendirici olmalı aynı zamanda çocukları düşünmeye yöneltmeli ve onların görüş kazanmalarını da sağlamalıdır. Yaş seviyelerine ve ilgi alanlarına uygun konular seçilmelidir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015). Konular, çocuğun beklentilerine ve dünyalarına seslenen heyecanlı, sürükleyici ve merak ettirecek kadar okuma isteği uyandıracak özellikte olmalıdır. Bilişsel, duyuşsal, dil gibi birçok alana hitap etmelidir (Güleryüz, 2013). Konu seçimine karar verildiği anda içinde yer alacak olan kahramanlar, ortam ve zaman birbirleriyle ilişkili olmalı, ezberciliğe yer verilmemelidir. İşlenen konu özellikle küçük çocuklar için aile, doğa ve hayvan sevgisini ele almalı, yakından uzağa olacak şekilde işlenmelidir (Karatay, 2016).

2.4.3.3. Kahramanlar (Karakterler)

Yazarın eserini ele alırken seçmiş olduğu kahramanlar, eşsiz ve kusursuz olmamalıdır. Kahramanların çocukların kendi yaşamında karşılaştığı ya da kendi yaşamıyla eşleştirebileceği karakterlerde olmasına dikkat etmelidir. Bu şekilde ele alındığı takdirde çocuğun, empati kurma becerisinin gelişmesine ve sosyal yaşamına destek sağlayabilmesine olanak verecektir (Celepoğlu, 2015; Karatay, 2016; Sever, 2017; Ural, 2015). Kahramanlar olağanüstü, gerçek olmayan karakterler değil, yaşama uygun kişilerden seçilmelidir (Aytekin, 2016; Celepoğlu, 2015; Gürel ve ark., 2007; Kıbrıs, 2006). Çocuk kitaplarında kahraman sayısı yaş grubuna uygun olmalıdır (Aytekin, 2016; Celeoğlu, 2015; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Gürel ve ark., 2007; Güleryüz, 2013; Oğuzkan, 2013; Yalçın ve Aytaş, 2016), yaş grubuna uygun olarak seçilmeyen kahramanlar çok basit veya çok ağır gelebilir (Güleryüz, 2013; Yalçın ve Aytaş, 2016).

Küçük yaşlarda az sayıda kahraman bulunmasına dikkat edilmelidir (Oğuzkan, 2013).Eserlerde seçilen kahramanların yaşadıkları çatışmalar çözümlenebilir olmalıdır (Yılmaz, 2016: 87). Çocuk kitaplarında kahraman seçimi, kahramana yüklenen görev ve kahramanın o görevi yerine getirmesi çok önemlidir. Kahramanlar sadece insanlardan değil, bitki, hayvan ve nesnelere de seçilebilir. İnanırdıcı ve birbiriyle tutarlı olmalıdır (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Çavuşoğlu, 2006). Seçilen kahramanlar durağan ya da devingen yer alabilir. Her ikisi de belirli ölçüde yer almalıdır (Yılmaz, 2016).

2.4.3.4. Plan

Plan, kitapta ele alınan mesaj ve konuyu belirli bir sıralama ile tasarlayarak düzen içinde yazmayı sağlamaktadır (Gürel ve ark., 2007; Oğuzkan, 2013). Ele alınan mesaj ve konu belirli bir plan doğrultusunda giriş, gelişme, sonuç, çözüm şeklinde yazılmalıdır (Güleryüz, 2013; Kıbrıs, 2006). Olaylar çocukların yaş grubuna göre düzenlenmeli, heyecan yaratacak şekilde ve hatta beklenmedik şekilde sonlandırılabilir (Kıbrıs, 2006). Plan kısmında da sadece yazarlar değil ressam da aynı şekilde, hitap ettikleri yaş grubunun gelişim özelliklerini bilmeli, sonuç bölümünde çocuğu şaşırtabilmelidir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015).

Planda olaylar, olayların işlenişı, düşünceler ve duygular çok iyi belirlenmeli, gereksiz anlatımlardan kaçınılmalıdır (Celepoğlu, 2015). Her kitabın kendine has özel bir dokusu bulunmaktadır (Güleryüz, 2013). Çocuklar zihinsel olarak; başlangıççı ve sonucu belirlenmiş olan konuyu kavrayacak yapıdadır. Eğer ele alınan eser, düzgün bir plan oluşturularak yapılmamışsa çocuğa zarar da verebilir. Bu nedenle, ilk ve ortaokul öğrencilerine “Balık Kılçığı” yöntemi ile yazıları bütünleşmiş ve destekleyici yardımcı kısımları bulma eğitimleri verilmektedir (Yalçın ve Aytaş, 2016). Plan hazırlama aşamasında bir kitabın sanat değeri, göz ardı edilmemelidir. Bir sanat eseri olarak titizlikle ve özenle hazırlanmalıdır (Aytekin, 2016).

2.4.3.5. Üslup ve Dil

Çocuk kitaplarında dikkat edilmesi gereken bir nokta da üslup ve dildir. “Yazınsal nitelikli bir çocuk kitabı her şeyden önce çocuğa duyarlık kazandıran, dilin söz varlığını tanıtan bir araçtır. Dilin söz varlığının ve anlatım gücünün çocuk edebiyatı dilinde yaşam bulmasındaki temel sorumluluk, çocuk adına yaratma-yazma duyarlığı taşıyan sanatçılara düşmektedir” (Sever, 2017: 165). Olayların geçtiği yer, zaman, kahramanlar, konu ve verilmek istenen mesajların açık olarak anlaşılabilmesi için; anlatım dilinin açık, net olması ve olaylara hareketlilik kazandıracak biçimde yazılması esas alınmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2016).

Yazar eserlerini ifade ederken çocukların gelişim özelliklerine uygun kelime ve deyimleri seçmeli ve onların kelime hazinelerini göz önünde bulundurmalıdır. Uygun yerlerde sıfat kullanmalı, gereksiz kullanımlardan da kaçınmalıdır (Aytekin, 2016; Çavuşoğlu, 2006; Karatay, 2016; Oğuzkan, 2013; Ural, 2015). Yazar çocukların bilmediği kelimeleri anlamalarını sağlamak için konu içindeki bu kelimeyi resimlerle hareketlendirmeli böylece çocuğa anlama kolaylığı sağlamalıdır (Aytekin, 2016). Okul öncesi dönemde çocukların dili ve kelime hazineleri; yakın çevrelerinde öğrendikleri ve duydukları kadardır. Yazar; ifade dili ve üslubunu kullanırken bu özelliğe de dikkat etmelidir. Çocuklar okudukları kitabın dilini anlamadıkları zaman veya kelime haznesinden uzak yabancı kelimelere rastladıklarında çocukların okuma isteği sönecek ve kitaptan uzaklaşmalarına neden olacaktır. Bu nedenle eserde dil ve üslup kullanılırken bu durum göz ardı edilmemelidir (Yılmaz, 2016).

Sade, anlaşılır, akıcı bir yazı dili olmalı, anlatımlar gereksiz kelimelerden arınmış ve anlaşılır cümlelerle ifade edilmeli, bir cümlede bir yargı olmalı, tek öznel ve tek yüklemli olmalıdır. Giderek kelime haznesini genişletecek şekilde olmasına da dikkat edilmelidir (Kıbrıs, 2006). Anlatım dili anlaşılır, günlük yaşamda kullanılan şekilde olmalıdır. Sade, yalın bir dil kullanılmalı ve anlaşılamayacağı düşünülen kısımlar resimlerle birlikte anlaşılır hâle getirilmelidir. Aşırıya kaçılmadan mecazi kullanımlarla anlatıma hareketlilik kazandırarak okurun dikkatini çekebilir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015). Anlatım dili, çocukların okuma sırasında gülmelerine, eğlenmelerine olanak sunmalı, akıcı bir heyecan ve küçük bir gerilim verilmelidir (Güleryüz, 2013).

2.4.3.6. Yazım ve Noktalama

“Çocuk yayınlarında yer alan yazıların, dil bilgisi bakımından aksak ve yanlış yönleri bulunmamalı, yazımda kesinlikle birlik sağlanmalıdır” (Oğuzkan, 2013: 368). Çocuk kitaplarında anlatım dilinin yanı sıra noktalama işaretlerinin de doğru kullanımı oldukça önemlidir. Yanlış anlamaya sebebiyet vermeyecek şekilde kullanılmalı ve noktalama işaretlerinin önemi çocuğa hissettirilmelidir (Kıbrıs, 2006). Noktalama işaretleri ve yazım yanlışsız olmalıdır (Celepoğlu, 2015; Çavuşoğlu, 2006).

2.4.3.7. Ortam (Yer ve Zaman)

Çocuk kitabında olayların yer aldığı ortam, okuyucunun nerede, nasıl bir yerde olduğu ile ilgili düşünmesine ve hayal dünyasının artmasına katkı sağlayacaktır. Okuyucunun ya da çocuğun anlatılan hikâye hakkında da bilgisi artacaktır. Dikkat edilmesi gereken nokta ise yer ile

zamanın tutarlı devam etmesi ve kitapta onlarla ilgili yanlış bilgi verilmemesidir (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015).

2.5. Kaynak Araştırmaları

Bu bölümde resimli çocuk kitaplarını biçim, resim ve içerik boyutu açısından inceleyen araştırmalar yer almaktadır.

Koçak Kardaş (2017), 2000-2014 yılları arasında okul öncesi çocukları için yayınlanmış hikâye kitaplarını dış, iç yapı ve resimleme nitelikleri açısından incelemiştir. Araştırmasını betimsel tarama modelinde yapmış, araştırmacı tarafından geliştirilen “Hikâye Kitabı İnceleme Formu”nu kullanarak, random yöntemiyle seçtiği 324 hikâye kitabını incelemiştir. Verilerini SPSS analiz programında frekans ve yüzde analizleriyle yorumlamıştır. Araştırma sonucunda kitapların çoğunluğunda yaş grubu, fiyat bilgisinin yer almadığını, Talim Terbiye Kurulunun onayının olmadığını, kitapların büyük oranında zımbalı olduğunu, içerik olarak; yabancı kelimelere yer verildiğini ve dil bilgisi kurallarına, noktalama işaretlerine uyulduğunu, cümlelerin açık anlaşılır olduğunu, kitabın adı ile konunun uygun olduğunu, etik ve evrensel değerlere yer verildiğini belirtmiştir. Resimleme konusunda kapak resimlerinin içerikle uyumlu olduğunu, resimlerin renkli ve anlatım gücünün güçlü olduğunu, duygu ifadelerinin yer aldığını belirtmiştir. Ailelere, öğretmenlere seminer, konferans verilmesi, kamu spotları oluşturulması, yayınevlerinin psikolog, sosyologlarla iş birliği yapması, yazarların ve ressamların çocukların yaş gruplarına uygun kitap hazırlaması konusunda daha hassas davranmaları gerektiğini öneriler kısmında değinmiştir.

Konar (2004), 1995-2002 yılları arasında yayımlanan okul öncesi hikâye kitaplarındaki bazı kavramların içerik ve biçimsel olarak incelenme çalışmasını yapmıştır. Araştırmacı tarafından biçimsel, gelişimsel ve içerik olmak üzere üç bölümden oluşan değerlendirme formu hazırlanarak 3- 6 yaş aralığını kapsayan, yerli yazarlara ait 164 kitap incelemesi yapılmıştır. Sonuçlarda, kitapların uygun boyutta ve ağırlıkta olduğunu, kâğıt olarak daha dikkatli olunması gerektiğini, kavramlara ağırlık verilmesi gerektiğini, psikomotora kısmen yer verildiğini, resimlerin evet ve kısmen düzeyinde çıktığını, kahramanların tamamen uygun olduğunu belirtmiştir. Önerilerde de çocuk edebiyatı enstitüsü oluşturulmasını belirtmiştir.

Kapoğlu (2012), ilköğretim 1-3. sınıf öğrencileri için hazırlanan çocuk edebiyatı eserlerinin içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri bakımından durum tespitini ve çocuk kitaplarının temel değerleri işleme sıklıklarını belirleme çalışmasını yapmıştır. Araştırmacı “Çocuk Kitapları Değerlendirme Ölçeği ve “Değerlendirme Ölçeği” oluşturarak ve elli çocuk kitabını okuyarak verileri analiz etmiştir. Sonuçlarına göre kitapların belirlenen niteliklere uygun olduğunu, sevgi, saygı ve yardımseverlik gibi değerlere daha sık rastladığını belirtmiştir.

Gönen ve arkadaşları (2011), ilköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik olan çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri bakımından durum tespitini yapmışlardır. Rasgele örnekleme ile çeşitli türdeki yüz çocuk kitabını nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile incelemiş, verilerin analizinde de frekans ve yüzde kullanmışlardır. Araştırma sonucunda; kitap boyutlarının çoğunlukla aynı ölçülerde olduğunu, kitapların kapaklarının ve ciltlerinin dayanıksız olduğunu, kitaplarda konu çeşitliliğinin olmadığını, bazı önemli karakter özelliklerine yer verilmediğini, bazı kitapların mesaj içermediğini ve kitaplarda dil bilgisi hatalarının bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Yükselen ve arkadaşları (2017), 7 – 12 yaş çocuklarına yönelik çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellik açısından incelemişlerdir. Rastgele örneklem ile belirledikleri 143 çocuk kitabını incelemişlerdir. Verilerin analizini içerik analizi yöntemi ile yapmışlardır. Araştırma sonucunda boyutun aynı olduğunu, kapak ve ciltleme türünün dayanıksız olduğunu, konuların benzer olduğunu, ana ve yan kahramanlarda çeşitlilik olmadığını ve resim ile metnin ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Gönen ve arkadaşları (2014), Türkiye’de satılan 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının fiziksel, resimleme, içerik özellikleri açısından değerlendirmesini yapmışlardır. Çalışmada araştırmacıların hazırlamış olduğu beş bölümden oluşan kontrol listesi kullanarak 146 kitap incelemişlerdir. Verilerin frekans ve yüzde değerlerini SPSS istatistiksel paket programı kullanarak hesaplamışlardır. Sonucunda resimli kitapların fiziksel, resimleme ve içerik özellikleri açısından uygun olduğunu çoğunlukla kriterleri karşıladığını ancak kitapların geliştirilmesi gereken bölümlerinin de bulunduğunu belirtmişlerdir. Kitapların yaş gruplarına ve gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat edilmesini, yaş gruplarına göre yazılmasını önermişlerdir.

Gönen ve arkadaşları (2012), çalışmalarında ilköğretim birinci sınıf öğrencilerine yönelik resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından durum belirlemesini amaçlamıştır. Araştırmada, betimsel modelin nitel araştırma yöntemi kullanılmış, verilerin toplanması doküman analizi ile yapılmıştır. Araştırmada 120 resimli çocuk kitabı incelenmiştir. Araştırma sonucunda kitapların ciltlerinin dayanıklı olmadığını, kitaplarda farklı konular olmadığını, resimlerin dörtte üçünün hayali öğelerden oluştuğunu, yazı/resim oranının istenilen düzeyde olmadığını belirtmişlerdir. Buna karşılık kitapların çoğunda dil bilgisi kurallarına uyulduğunu ve resim/metin ilişkisine dikkat edildiğini belirtmişlerdir.

Erkmen (2017), çalışmasında çocuk kütüphanelerinde en çok okunan kitapları, çocuk edebiyatının temel ilkelerine göre incelemeyi amaçlamıştır. Ankara ilinde bulunan 20 kütüphanede en çok okunan çocuk kitaplarından 25 kitap incelemiştir. Araştırmacı altı ay süre ile Adnan Ötügen İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümünde gözlem yaparak 100 aile ve öğrenci ile görüşerek, bulgularını tek tek yorumlayarak araştırmasını yaptığını belirtmiştir. İncelenen

kitaplar arasında yerli ve yabancı ayrımı yapmamıştır. Okunan kitapların % 80'i başka dillerden çevrilmiş olup, bu kitaplarda Türkçe çeviriye özen gösterildiğini belirtmiştir. Çocuk kütüphanelerinde bulunan çocuk kitaplarının incelenerek çocuk edebiyatının temel ilkelerine dikkat edilerek, kütüphanede yer almasını önermiştir.

Körükçü (2012), okul öncesine yönelik resimli çocuk kitaplarında bulunması gereken temel özellikler açısından inceleme çalışması yapmıştır. 124 kitabı oluşturulan "Kitap Kayıt Formu" ile içerik ve biçim olarak incelemiştir. Kitapların yarısının sosyal yaşama yönelik olduğu, tamamına yakınının da resim metin ilişkisinin tutarlı olduğu sonucu çıkmıştır. Çocukların gelişim özelliklerine uygun yayınlar çıkarılmasını önermiştir.

Demircan (2006), TÜBİTAK tarafından yayımlanan 34 çocuk kitabının kendi oluşturduğu 5 farklı araçla iç ve dış yapısını incelemiştir. Araştırma sonunda dış yapı olarak, kitap kapakları üzerinde yaş grubunun olmadığını belirtmiştir. İç yapı olarak, dil ve anlatımda yirmi üç, konu- planda otuz üç, resimlendirmede yirmi eserin yeterli olduğunu belirtmiştir.

Özgider (2010), Türk ve İngiliz çocuk edebiyatında en çok satılan üç eserin biçimsel ve içeriksel bakımdan değerlendirmesi ve karşılaştırmasını yapmıştır. Eserlerde iki toplumunda ayrı olacak çocuk yazını ve tarihsel gelişimlerini dikkate alarak incelemesini yapmıştır. Sonuçta iki farklı kültüründe çocuk kitaplarındaki iç ve dış yapı özelliklerinin benzer olduğunu belirtmiştir. Yaş grubunun mutlaka belirtilmesi gerektiğini önerilerinde belirtmiştir.

Uyanık Balat, Kılıç ve arkadaşları, 2017 yılında okul öncesi resimli çocuk kitaplarında yer alan temel kavramların incelenmesini, aynı zamanda fen kavramlarının da hangi sıklıkta yer aldığını amaçlayarak araştırmışlardır. Doküman analizine dayalı nitel araştırmada 200 resimli çocuk kitabını, araştırmacılar oluşturdukları "Temel Kavramlar Kontrol Listesi" ve "Kitap Künye Formu" ile incelemişlerdir. Yaş grubunun çoğu kitapta yazılmadığını, kavramların yer almadığını, fen ve matematik kavramlarının daha çok çeviri kitaplarında yer aldığını belirtmişlerdir. Resimli çocuk kitaplarının öğretici olarak hazırlanmasının da katkı sağlayacağını belirtmişler ve bundan dolayı yazarlara öneride bulunmuşlardır.

2009 Yılında yapılan çalışmada Veziroğlu, Türkiye' deki resimli çocuk kitaplarının eğitim ortamlarında kullanılmasından dolayı, MEB 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda belirlenen amaç ve kazanımlarına göre çocuk kitaplarının incelemesini yapmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ve Kırklareli illerindeki resmi ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında ve kütüphanelerde kullanılan, özel koleksiyonlarında bulunan ve yayınevlerinde satışa sunulan çocuk kitaplarını rastgele örneklem yöntemiyle hikâye türünde kitaplar oluşturmuştur. Veri aracı olarak MEB 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda bulunan amaç ve kazanımların yer aldığı kazanım değerlendirme formu kullanılarak, veriler SPSS istatistik paket programıyla değerlendirilmiştir. Puanlama güvenilirliğini sağlamak amacıyla 2 farklı uzman da 40 kitaba yönelik Pearson Korelasyon Analizi ile değerlendirme yaparak yüksek koorelasyon tespit

etmiştir. Araştırma sonunda incelenen kitapların, 5 gelişim alanına ait toplam 264 kazanımı % 18.5 oranında karşıladığına ulaşmıştır. Ortaya çıkan sonuca göre resimli çocuk kitaplarının niteliklerini arttırma önerisinde bulunmuştur (Veziroğlu, 2009).

Yazıcı, Yıldız ve Durmuşoğlu'nun (2018), araştırması 3-8 yaş çocukları için hazırlanmış olan resimli çocuk kitaplarının eğitsel özelliklerinin incelendiği betimsel bir çalışmadır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan "Resimli Çocuk Kitabı Bilgi Formu" ve "Resimli Çocuk Kitabı Eğitsel Özellikler Formu" kullanılmıştır. Güvenirliliği arttırmak anlamında 40 kitabı birlikte incelemişler ve Cronbach Alpha değeri.91 çıkmıştır. Araştırma sonuçlarında, kitapların çoğunluğunda güncel Türkçe kullanıldığını, yarıdan fazlasının çocuğun duygu, düşünce ve hayal gücünü geliştirici olduğunu, yarıya yakınında ise karakterlerin zayıf veya güçlü yönleriyle tanıtmadığını tespit etmişlerdir. İncelenen çoğu kitapta şiddet ögesi içeren ifadelerin olmamasının sevindirici olduğunu belirtmişlerdir (Yazıcı, Yıldız, Durmuşoğlu, 2018: 1196).

Güzelyurt ve Saraç (2018), tarafından yapılan, Delphi makale çalışmasında "48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitapları nasıl olmalıdır?" sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada, alan uzmanlarının görüşleri arasında fikir birliğine ulaşmayı amaçlayan Delphi tekniği kullanılmıştır. Delphi birinci turunda uzmanlara "48-66 aylık çocukların gelişim düzeylerine uygun çocuk kitabı özellikleri nasıl olmalıdır?" sorusunu, içerik analizi ile incelenerek 2 ana tema, 14 alt tema ve 217 madde belirlenmiştir. Delphi ikinci ve üçüncü turlarında ise medyan, üçüncü çeyrek, birinci çeyrek ve çeyrekler arası genişlik hesaplamaları yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda iki ana tema (biçim ve içerik) ve 14 alt tema altında yer alan toplam 108 madde üzerinde görüş birliği sağlandığını belirtmişlerdir (Güzelyurt ve Saraç, 2018: 52).

Erdi (2008), Türkiye'de 1980-1985 ve 2000-2005 yılları arasındaki çocuk kitaplarını eğitsel iletilerle karşılaştırma çalışması yapmıştır. Türk yazarların 1980-1985 ve 2000-2005 yılları arasında yapılan çalışmada, toplam 180 çocuk kitabını random yöntemiyle belirleyerek fiziksel, duygusal, bilişsel, ahlak ve sosyal gelişim olarak beş ana kategoride incelemiştir. İki dönemde de yaşanan siyasi, ekonomik ve sosyal olayların, çocuk edebiyatı eserlerinde eğitsel iletilere yansımalarını, dönemin özelliklerine göre bu iletilerin önceliklerinin ve içeriklerinin de değiştiğini belirtmiştir.

Mennanoğulları, 2008 yılında yapmış olduğu çalışmada, İlköğretim I. kademe öğrencilerinin çocuk hikâye kitaplarının tipografik özelliklerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla, "Çocuk kitaplarında; kâğıt cinsi, kitap boyutu, harf büyüklüğü, harf kalınlığı, yazı karakteri, satır aralığı, sayfa kenar boşluğu, yazı rengi nasıl olmalıdır? Öğrencilerin hangi tipografik özelliklere sahip kitapları daha hızlı ve zevkle okuduklarına ilişkin görüşleri nelerdir?" sorularını geliştirmiş olduğu anket formu ile toplamıştır. 4 ve 5. sınıfa giden 100 öğrenciye uyguladığı anket sonucunda, kalitesiz kâğıtlarda okumak istemediklerini, gözlerinin

yorulduğunu, okuma hızlarını düşürdüğünü belirtmiştir. Kitap boyutunda farklı büyüklükteki kitapları tercih ettiklerini, 12 ve 13 punto olan kitapları beğendiklerini, ince yazıları beğenmediklerini, yazı tiplerinde tırnaklı ve tırnaksız karakterleri tercih ettiklerini, satır aralarını 1,2 ila 1,5 arasında olanları beğendiklerini, beyaz zemin üzerine siyah baskı ve zemin ile güçlü zıtlık oluşturan renkleri tercih ettiklerini, sayfa boşluklarının yeterince boşluk bırakılması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır. Çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak bu hususlara dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

2017 yılında yapılan çalışmada Gönen, Feridun Oral'ın yazarı ve çizeri olduğu on beş kitabını içerik ve biçimsel özellikleriyle doküman analizi yöntemi kullanarak yorumlamıştır. Feridun Oral'ın kitaplarının biçimsel olarak çocukların gelişim özelliklerine uygun olduğunu belirtmiştir. İçerik özellikleri açısından da gelişim özelliklerine uygun olduğunu, daha çok örtük mesajlarla dikkati canlı tutmaya çalıştığını, özellikle yazım ve eğitsel yönden incelendiğinde öğüt verici, batıl inançlar, siyasi ve dini yaklaşımlardan uzak olduğunu, bunun yerine insan ilişkilerinin ön planda olduğunu, yaratıcı, eleştirel düşündüren bir yaklaşım sergilediğini belirtmiştir. Araştırmacılara ise diğer yazarların ürünlerini de çocuk edebiyatının temel nitelikleri açısından inceleyebileceklerini belirtmiştir (Gönen, 2017).

2017 yılında yapılan çalışmada Tekin, son yıllarda çocuk edebiyatına yönelik çalışmalarda ve çocuklara uygun yazılan kitap sayısında artış olduğunu ve bu eserleri yazarlardan birinin de Süleyman Bulut olduğunu belirtmiştir. Süleyman Bulut'un kitaplarını, çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelemiştir. Tasarım ve içerik olarak iki ayrı bölümde incelenen eserlerin uygunluğunu ortaya koymayı amaçlamıştır. 37 eserini nitel veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi ile yapmıştır. Sonucunda yazarın akıcı ve açık bir dil kullandığını, çocuklarda okumaya karşı ilgi oluşturabildiğini ve okuma alışkanlığı kazandıracak şekilde eserlerinin olumlu katkılar sunduğunu belirtmiştir. Süleyman Bulut'un eserlerine MEB ders kitaplarında da yer verilebileceğini önermiştir (Tekin, 2017).

Meral, 2016 yılında yaptığı çalışmasında, Ömer Seyfettin öykülerini çocuk edebiyatı ölçütleri açısından değerlendirerek okullarda eserleri okunan, okutulan Ömer Seyfettin'in öykülerinden seçilenleri çözümlenme yapmıştır. Kırk öyküsünü değerlendirerek, biçimsel ve içerik yönünden incelemiştir. Bazı kitapların okuma isteğini arttıracak şekilde yer aldığı, bazı kitaplarında şiddet içerikli olması olumsuz içerik olduğu, bazı kitaplarda söz öbeklerinin ve cümlelerin uzunluğunun anlamsal bütünlüğü kavramasına engel olacağını belirtmiştir. Biçimsel yönden ve içerik açısından uygun olmayan, olumsuz mesaj kısımları çıkarılarak, çocuklar açısından daha etkili olacağını ve kitap okuma isteğini arttıracaklarını belirterek öneride bulunmuştur (Meral, 2016).

Doğan, 2015 yılında yapmış olduğu tez çalışmasında; Sevim Ak'ın çocuk kitaplarını, çocuk edebiyatının temel öğeleri yönünden inceleyerek kitapların Türkçe eğitimine katkısını

araştırmıştır. Sevim Ak'ın kitapları; karakter, konu, ileti, dil ve anlatım ve resim başlıklar adı altında incelemiştir. Türkçe eğitiminin ana becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma başlıklarında değerlendirilmiştir. Araştırmada doküman incelemesi yapılarak veriler betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Çalışmada rastlantısal olarak belirlenen 94 hikâyesi ve 10 romanı incelenmiştir. Kitaplarında çocukların özdeşim kurabileceklerini, eğitsel mesajları anlayabileceklerini, kitapların anlatımlarının mecaz ve deyimlerle desteklediğini belirtmiştir. Diğer araştırmacıların da karma yöntem kullanarak verileri sayısal olarak analiz edebileceğini önermiştir (Doğan, 2015).

Sarı'nın 2006 yılında yapmış olduğu: "Çocuk Kitapları İllüstrasyon Üzerine Bir Araştırma ve Bir Örneklem" çalışmasında, çocuk kitaplarında illüstrasyon hakkında neler olması gerektiğini, işlevini, tekniklerini, çocukların kitapla ilişkisini, temel ve fiziksel özelliklerini belirtmiştir. Çalışmada çocuk üzerindeki eğitici yönleri, estetik duygusuna ve hayal dünyasına katkıları ve çocuğun gelişimi üzerinde olan etkileri üzerinde durularak tekniklerden bahsetmiştir. Çocuk kitaplarında dikkat edilmesi gereken temel ve fiziksel özellikleri, okul öncesi ve on iki yaş arası çocukların kitaba olan ilgisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların resimlerden daha çok etkilendiklerini bundan dolayı kitapların ticari kaygı olmadan yapılmasının gerektiğini, yurt dışında belirli hassasiyetlerin yakalandığını, Türkiye'de bu sayının az olduğunu belirtmiş özellikle kitapların 6- 13 yaş çocukların gelişim özelliklerine uygun olması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Gündüz Sağlam, 2007 yılında yapmış olduğu araştırmada, anne- baba ve öğretmenlerin okul öncesi çocuk kitaplarını nasıl değerlendirdiklerini ve hangi özellikleri dikkate almaları gerektiği konusunu ele almıştır. Araştırmada genel tarama modeli kullanarak yaptığı çalışmada Afyonkarahisar'da bulunan 137 öğretmen ve bu okullarda öğrenim gören çocukların aileleri örnekleme oluşturmuştur. Araştırmacı, hazırladığı 27 soruluk anket formunu kullanarak, elde ettiği verileri SPSS paketinden yararlanarak değerlendirmiştir. Sonuç olarak da, lisans mezunu öğretmenlerin, lise mezunu olan öğretmenlere göre daha olumlu düşüncelere sahip olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin, kıdem yılları arasında anlamlı fark görüldüğünü, bu anlamlı farkta 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin daha olumlu yaklaştıklarını, ailelerden ise resmi kurumlarda çalışanların, diğer meslek gruplarına sahip ailelerden daha hassas davrandıklarını ve dikkat ettiklerini belirtmiştir.

Kutlu, 2011 yılında yapmış olduğu çalışmada, okul öncesi çocuk edebiyatı yapıtlarındaki resimlerin çocuğa göreliğinin, öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesini amaçlamıştır. 21 okul öncesi öğretmenden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile verileri toplamıştır. Çözümlemede betimsel analiz tekniği kullanmıştır. Sonuç olarak da, öğretmenlerin son yıllarda yazılan çocuk edebiyatı yapıtlarının daha iyi olduğunu belirttiklerine, verilen önemin artmaya başladığına, özellikle yaş seviyelerine göre bilinçli olunduğuna ve kitap çeşitliliğine önem

verilerek hazırlandığına, MEB onaylı olmasının önemli olduğuna, yayınevi kalitesinin ve fiyatın da uygun olduğuna ulaşmıştır. Öğretmenler ve aileler için seminerler verilmesinin katkısı olacağını öneriler kısmında belirtmiştir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma materyali, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analiz başlıkları yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma türünde desenlenmiş ve doküman inceleme yöntemi ile yürütülmüştür. Yıldırım ve Şimşek'e (2005) göre nitel araştırma, araştırma yapan kişiye genel bir yaklaşım sağlar. Bütüncül bir bakışla ele alınan araştırma nesnelere resmedilmesini sağlar. Konunun derinlemesine araştırılması amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılır.

Bu araştırmada elde edilen verilerin bütün kitaplara genellenmesinden ziyade sadece çalışma nesnelere ile sınırlı olması planlandığından nitel araştırma tercih edilmiştir. Yayınevlerinin çok sayıda yazar ile çalışması, her yazarın farklı nitelikte eserler üretmesi göz önüne alındığında genelleme yapmanın uygun olmadığı görülmüştür. Elde edilen verilerin açık ve net biçimde görülmesini sağlamak amacıyla veriler sayısal değerler şeklinde sunulmuştur. Yıldırım ve Şimşek (2005) verilerin sayısallaştırılabileceğini belirtmiştir.

Araştırmanın çalışma evrenini Türkiye'de 15 ulusal yayınevine ait, yerli yazarların eserleri olan 5-8 yaş aralığındaki 149 kitap çocuk kitabı oluşturmaktadır. Çocuk kitapları, 5-8 yaş aralığında hikâye-roman türlerinde, en az 50 ve üzeri sayıda kitap yayınlayan ulusal yayınevlerinin kitaplarından seçilmiştir.

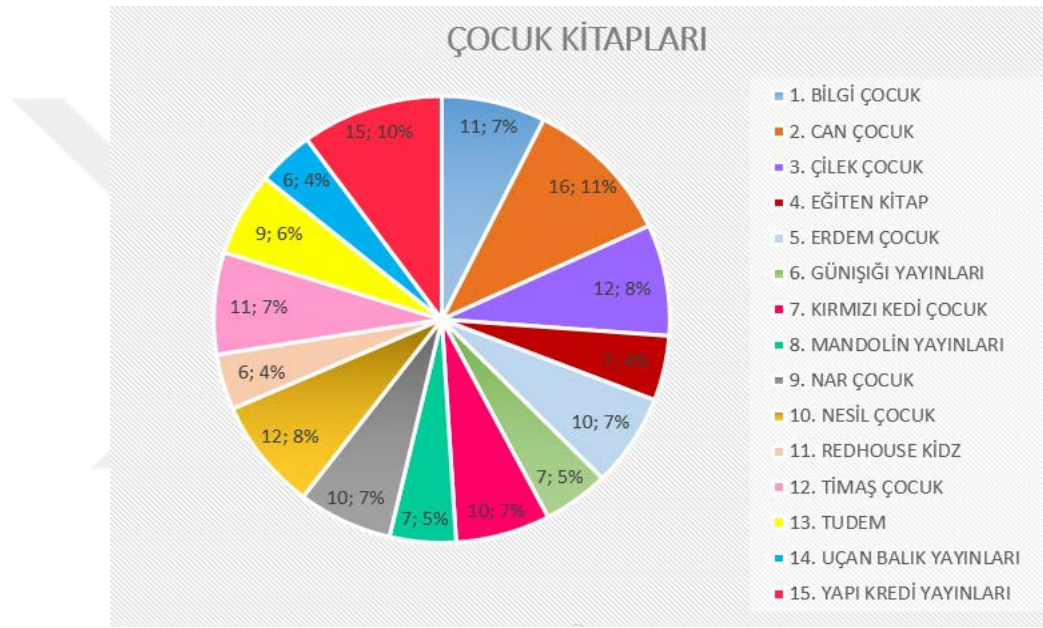
Bu araştırmada da çok sayıda çocuk kitabı çıkaran yayın evi olması ve bu yayın evlerinin çıkarttığı kitap olması nedeniyle belirli sayıda çalışma materyali alınması yoluna gidilmiştir. Kuş'a (2003: 125) göre, nitel araştırmalarda "Çoğunlukla genellenebilirlik amaçlanmadığından geniş sayıda örnekleme ulaşma kaygısı yoktur". Bu çalışmanın da genelleme kaygısı olmadığından kitap sayısı sınırlı tutulmuştur.

Kitapların seçiminde seçkisiz örnekleme ve tabaka örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Bu araştırmada da 50 ve üzerinde çocuk kitabı çıkaran yayınevleri alınmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2005) göre seçkisiz örnekleme hem nicel hem de nitel araştırmalarda kullanılabilir. Ancak seçkisiz örnekleme yöntemi nitel araştırmalarda diğer olasılık temelli yöntemlerden biri ile beraber kullanılmalıdır. Olasılık temelli örnekleme yöntemlerinden biri de tabakalı örneklemdir.

Araştırmada ulaşılabilen, Türkiye' de yayınlanan hikâye ve öykü kitapları belirlenerek 5-8 yaş aralığını kapsayan resimli çocuk kitaplarının listesi oluşturulmuştur. Listeler, yayınevlerinin kendi evrenlerine göre %10 seçilerek oluşturulmuştur. Oluşturulan listeye göre yayınevlerinden % 10 olacak şekilde kaç kitap seçileceği belirlenmiştir. Seçilen çocuk kitapları

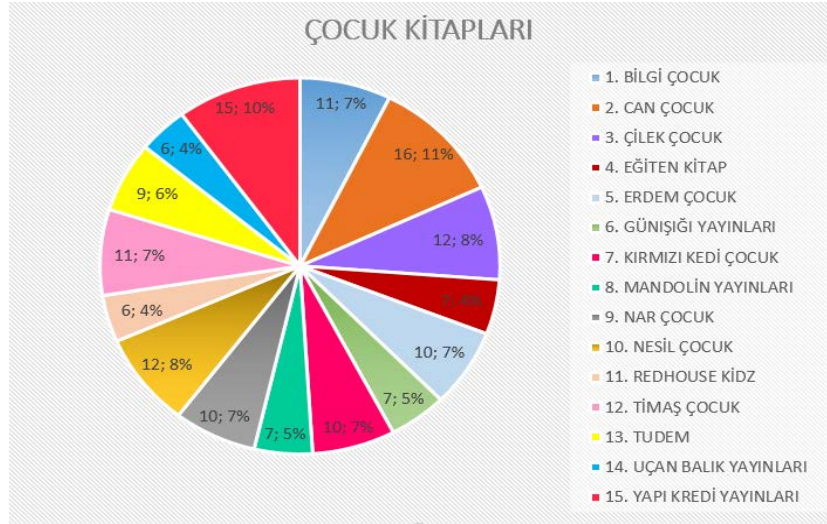
okul öncesi ve ilkokul düzeyi olarak iki ayrı liste oluşturulmuştur. Liste oluşturulmasının ardından, okul öncesi ve ilkokul çocuk kitaplarını belirlemede önce rastgele numara üzerine gelerek yansız numaralarla belirlenmiştir.

Kitaplar, yansız numaraların soldan sağa, yukarıdan aşağıya ilk iki numara olacak şekilde belirlenmiş, aynı numara, geldiği durumlarda ise bir alttaki numaraya geçilmiştir. Seçilen kitapların içeriği şiir veya masal kitapları çıktığı durumlarda da kapsam dışı bırakılarak bunların yerine yansız numaralarla tekrar kitap seçimi yapılmıştır. Bazı kitaplar ise satışta olmadığından temin edilememiştir. Bu kitaplar yerine de yine aynı yöntemle seçilen kitaplar listeye eklenmiştir.

Şekil 1. Yerli Yazarlara Ait 5- 8 Yaş Aralığında Yer Alan Hikâye-Roman Türünde Bulunan Çocuk Kitapları Çalışma Evreni Yüzdelik Oranları

Şekil 1’de, çalışma evreninde bulunan 15 yayınevinin yüzdelik dilimlerinin dağılımı gösterilmektedir. Bu kategoride çok sayıda çocuk kitabı bulunması nedeniyle iki farklı örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bunlar küme örneklem ve olasılığı bilinen yöntemle seçkisiz örneklem yöntemidir. Bu örneklem ile Türkiye’de yerli yazarların hikâye-roman türünde olan eserlerinin basıldığı elli ve üzeri yayın yapan yayınevi arasından seçilmiştir. Örneklem belirlenirken uzmanların görüşleri alınmıştır. Uzmanlar, yayınevlerinden %10 kitap alınmasının çalışma evrenini temsil edeceğini ve bu oranın yeterli olacağını belirtmişlerdir.

Şekil 2. Yerli Yazarlara Ait 5- 8 Yaş Aralığında Yer Alan Hikâye-Roman Türünde Bulunan Çocuk Kitapları Örneklem Yüzdeler Oranları

Şekil 2’de incelemeye alınan 15 yayınevının, yüzdeler dilimlerinin dağılımına yer verilmiştir. Ulaşılan hikâye-roman türündeki kitapların, okul öncesi ve ilkököl düzeyi şeklinde iki ayrı listesi oluşturulmuştur. “Deneklerin seçilme ve atanma olasılıkları eşit ve birbirinden bağımsız olacağı için evrenin yanlı (subjective) seçimine en uygun alternatifi sunar. Seçkisiz seçim (evrenden) ve atama (koşullara) sonucunda hatalar da seçkisiz dağılacığı için, örneklemedeki hataların nötr (ortalamasının sıfır) olması beklenir” (Erkuş, 2017: 63). Seçilecek olan kitapların tamamen yansız seçilebilmesi için, seçkisiz örneklem ile yansız numaralar (Ek 2) kullanılmıştır.

Oluşturulan okul öncesi ve ilkököl düzeyine ait listede, yansız numaralar, ilk 2 ve 3 hanesi, yukarıdan aşağıya, sağdan sola olacak şekilde belirlenmiştir. Okul öncesi ve ilkököl grupları ayrı ayrı olmak üzere, rastgele bir başlangıç noktası seçilerek yansız şekilde başlanmıştır. Aynı numara geldiğinde bir altında bulunan sayı ile devam edilmiştir. Seçilen kitapların alımı sırasında baskısı bulunmayan, gelen kitabın şiir kitabı çıkması durumunda tekrar yansız numara ile seçilmiştir. Seçilen resimli çocuk kitapları Ek. 3 te de belirtilmiştir.

Okul öncesi ve ilkököl düzeyine ait yayınevlerinin çocuk kitapları sayısı, çalışma evreni ve çalışma örneklemini toplu bir şekilde içeren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.
Ulusal Yayınevlerinin Yerli Yazarlara Ait Hikâye-Roman Türünde Resimli Çocuk Kitapları Sayıları

YAYINEVLERİ	ÇALIŞMA EVRENİ			ÇALIŞMA ÖRNEKLEMİ		
	OKUL ÖNCESİ	İLKOKUL	TOPLAM	OKUL ÖNCESİ	İLKOKUL	TOPLAM
1. Bilgi Çocuk	19	97	116	2	9	11
2. Can Çocuk	34	121	155	4	12	16
3. Çilek Çocuk	62	58	120	6	6	12
4. Eğiten Kitap	0	67	67	0	7	7
5. Erdem Çocuk	26	66	92	3	7	10
6. Günışığı	16	50	66	2	5	7
7. Kırmızı Kedi Çocuk	11	94	105	1	9	10
8. Mandolin	72	0	72	7	0	7
9. Nar Çocuk	32	65	97	3	7	10
10. Nesil Çocuk	44	79	123	4	8	12
11. Redhouse Kidz	23	38	61	2	4	6
12. Timaş Çocuk	35	68	103	4	7	11
13. Tudem	10	71	81	1	8	9
14. Uçan Balık	57	0	57	6	0	6
15. Yapı Kredi	83	66	149	8	7	15
TOPLAM	524	940	1.464	53	96	149

Tablo 1’de yayınevleri isimleri, çalışma evreninde var olan resimli çocuk kitabı sayısı, okul öncesi ve ilkokul düzeyine göre ayrılan iki grup sayıları yer almaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın ön çalışmasında, Mersin ilinde bulunan kitapevleri incelenerek yayınevleri listelenmiştir. Mersin ilinde bulunan 70 okul öncesi ve 70 ilkokul öğretmenleri ile görüşmeler yapılarak, kitaplıklarında hangi yayınevlerinin bulunduğu, resimli çocuk kitaplarına nasıl ulaştıkları hakkında bilgi alınmıştır. Mersin ilinde bulunan kitapevlerinde inceleme yapılmıştır. Öğretmenler alış veriş için kitap satışı yapan Kitap Yurdu, D&R, BKM Kitap vb. sitelerden yaralandıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle çalışma Türkiye’de bulunan ulusal yayınevlerinin, yerli yazara ait resimli çocuk kitaplarının incelenmesi olarak çalışılmıştır.

Türkiye’de bulunan yayınevlerinin listeleri, internet sitelerinde en çok satış yapan Kitap Yurdu sitesinden belirlenmiştir. Kitap Yurdu sitesinde alfabetik sıraya göre yer alan yayınevleri incelenmiştir. İnceleme sonucu resimli çocuk kitabı çıkaran yayınevlerinin listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan yayınevleri listelerine mail yoluyla ulaşılmaya çalışılmış, ulaşılamayan yayınevlerine ise web sitelerinden, web sitesine ulaşılamadığı durumlarda da Kitap Yurdu sitesinden inceleme yapılarak o yayınevine ait kitap sayıları incelenmiştir.

Yayınevlerine araştırma ile ilgili bilgi içeren kısa metin yazılarak ulaşılmaya çalışılmıştır. Kaç adet çocuk kitabı olduğuna dair bilgiler istenmiştir. Yayınevleri ve çıkardıkları çocuk kitabı

sayıları oluşturulmuştur. Araştırmanın ilk aşamasında, en az yirmi ve üzeri resimli çocuk kitabı çıkaran yayınevleri araştırma kapsamına alınması düşünülmüştür. Sayısal olarak yirmiden az yayınevlerinin ise diğer grubu oluşturarak belli oranda araştırmaya dâhil edilerek incelenmesi düşünülmüştür. Ancak sayısal olarak ve az sayıda çıkarılan çocuk kitaplarının, çocuklara ulaşma olasılığının çok daha düşük olabileceği düşünülerek bu kitaplar araştırmaya dâhil edilmemiş, araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu nedenle yerli yazarların çıkardığı çocuk kitabı sayısı elli ve üzeri olan yayınevleri araştırılmasına karar verilmiştir. Ayrıca 50 ve üzeri olan yayınevinin içerisinde, hikâye setleri bulunuyorsa bu setlerin satışına bakılmıştır. Set içerisinde olan kitaplar tek olarak satılmıyorsa, sadece set olarak satışı yapılıyorsa ve üzerinde yazar adı bulunmayan kolektif olarak belirtilen yayınlar varsa bu çocuk kitapları araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Araştırmada, çocuklara daha çok ulaşma olasılığı olan, sayı olarak elli ve üzeri resimli çocuk kitabı çıkaran yayınevinin kitaplarının incelemesi yapılmıştır. 5- 8 yaş aralığını kapsadığı için; web sitelerinde ve kataloglarında yaş grupları; 4+, 5+, 5+7, 6+, 3+8, 8+ şeklinde oluşturulduğundan 3+, 4+, 5+, 5+7, 3+8 gibi yaş aralığındaki kitaplar okul öncesi, 6+, 7+, 8+ yaş aralığındaki kitaplar ise ilkökul kategorisinde incelemeye alınmıştır.

15 yayınevinde belirlenen çocuk kitapları, okul öncesi ve ilkökul düzeyinde listelenmiştir. Listeler, yayınevi kataloğu, web siteleri veya Kitap yurdu sitesinde bulunan yaş aralığına göre oluşturulmuştur. Yaş grubu hiç belirtilmeyen kitaplar, yayınevleri veya kitap satış siteleri incelenerek, uygun olduğu düşünülen düzeyin listelerine dâhil edilmiştir. 15 yayınevinden 12'sinde okul öncesi ve ilkökul 1, 2 ve 3. sınıf dönemine ait, 1 yayınevinde ilkökula ait, 2 yayınevinde ise sadece okul öncesi döneme ait resimli çocuk kitapları temin edilmiştir. 1 yayınevinde, yaş grubu tüm kitaplarında belirtilmeyen, çoğunlukla kitapların üzerinde 2+, 4+ şeklinde yaş grubu yazılı olmasından dolayı sadece okul öncesi olduğu düşünülmüştür. Bundan dolayı bu yayınevinin resimli çocuk kitaplarını okul öncesi listesine yazılmıştır. Bu yayınevinden gelen 3 kitabın ilk başta ilkökul düzeyine daha uygun olduğu fakat iki kitabın diğer serileri okul öncesi dönemde de okunmasından dolayı üç kitap için, uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşü sonunda üç kitabın okul öncesi düzeyine de uygun olduğu, diğer çocuk kitaplarının da yaş aralığına bakıldığında benzer durumda örnek teşkil ettiği görüşü ile okul öncesi listesinde kalmasına karar verilmiştir.

Bu araştırma da Türkiye' de bulunan ulusal yayınevlerinin yerli yazarlara ait 5- 8 yaş aralığındaki resimli çocuk kitapları, araştırmacı tarafından belirlenen kriterler doğrultusunda hazırlanan "Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu" aracılığıyla incelenmiştir. Bu form hazırlanırken çocuk edebiyatı kitaplarında bulunması gereken nitelikler ve ilgili araştırmalarda kriterlerin nasıl olduğu araştırılarak belirlenmiş forma son şekli verilmiştir.

Araştırmacı tarafından oluşturulan “Çocuk Kitabı Değerlendirme Formu” alan uzmanları ve öğretmenlere sunulmuştur. Başvurulan uzman özellikleri; lisans ve lisans üstü sınıflara; sınıf öğretmenliği bölümünde çocuk edebiyatı, Temel eğitim bölümünde, okul öncesi öğretmenliği ve istatistik, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde, sınıf öğretmenliği bölümünün fen bilimleri ve istatistik dersleri veren öğretim üyeleridir.

Diğer uzmanlar, 3 Uzman Resimli Çocuk Kitabı Yazarı, 1 Uzman Resimli Çocuk Kitabı Yazar ve Ressamı, 1 Uzman Dr. Türkçe Öğretmeni, 3 Uzman Doktora Öğrencisi (biri okul öncesi, ikisi ilkököl öğretmeni), 1 Uzman Çocuk Gelişim Uzmanı Emekli Öğretmen, 1 Uzman Türkçe Öğretmeni, 2 Uzman Özel Eğitim Öğretmenleri, 5 Uzman Sınıf ve 5 Uzman Okul Öncesi Öğretmenleridir.

Uzmanlarca incelenen “Resimli Çocuk Kitabı Değerlendirme Formu” na son şekli verilmiştir. Uzman görüşü sonucu, Resimli Çocuk Kitabı Değerlendirme Formu; biçim (5), resim (5), içerik (16) olmak üzere toplam 26 kriterden, kitap bilgileri; basım yılı, kitabın üzerinde yaş grubu bilgisi, kitabın hacmi, boyu ve eni ölçüleri şeklinde belirlenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada uzman görüşleriyle son şekli verilen “Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu” aracılığıyla, 1 uzman görüşüne başvurularak, rastgele seçilen 10 resimli çocuk kitabı değerlendirilmiştir. Çıkan sonuçta, araştırmacı ve uzman arasında belirgin fark çıkmasından dolayı farklı 2 uzman görüşüne daha başvurulmuştur. 1. Uzmanın hepsini uygun işaretleyerek göndermesi, özenli inceleme yapmadığı ve iş yoğunluğu olmasından kaynaklı odaklanamadığı düşünülmektedir. Başvurulan 2 uzman sonuçları, araştırmacının sonuçlarıyla tutarlı olmuştur. Uzman görüşü olarak aşağıda bulunan güvenilirlik formülü kullanılmıştır.

Uzman Görüşü: $(\text{Görüş birliği}/(\text{görüş birliği}+\text{görüş ayrılığı}))\times 100$

1. Uzman Görüşü olarak: güvenilirlik puanı % 48 bulunmuştur.

2. Uzman Görüşü olarak: güvenilirlik puanı % 90, 3,

3. Uzman Görüşü olarak: güvenilirlik puanı % 87,0 sonucu çıkmıştır.

Araştırmada veriler, Ek 1 de yer alan “Resimli Çocuk Kitapları Değerlendirme Formu” kullanılarak toplanmıştır. “Resimli Çocuk Kitabı Değerlendirme Formu”na göre kriterlere uygun olan bölümler 2, kriteri kısmen karşılayan bölümler 1, kriteri karşılamayan bölümler ise 0 puan verilerek oluşturulmuştur. Kitap bilgileri; kitabın basım yılı, kitap kapağı üzerinde yaş grubuna yer verme durumu evet/hayır, kitabın ağırlığı, kitabın eni ve boyu bilgileri yer almaktadır. 53 okul öncesi, 96 ilkököl düzeyine ait resimli çocuk kitaplarının puanlanması yapılarak veriler SPSS programına girilmiştir. Veri girişleri ise okul öncesi döneme ait resimli çocuk kitaplarını 1’den başlayarak girilmiş, 54. sıra ilkököl dönemine ait resimli çocuk kitapları olarak devam

edilmiştir. SPSS programına girilen resimli çocuk kitaplarının verileri, okul öncesi ve ilkokul düzeyine ait veriler ayrı ayrı, yansız numaralarla belirlenerek % 50'si tekrar kontrol edilmiştir. Veriler, inceleme sonunda tablolar hâlinde frekans ve yüzde olarak yorumlanmıştır.

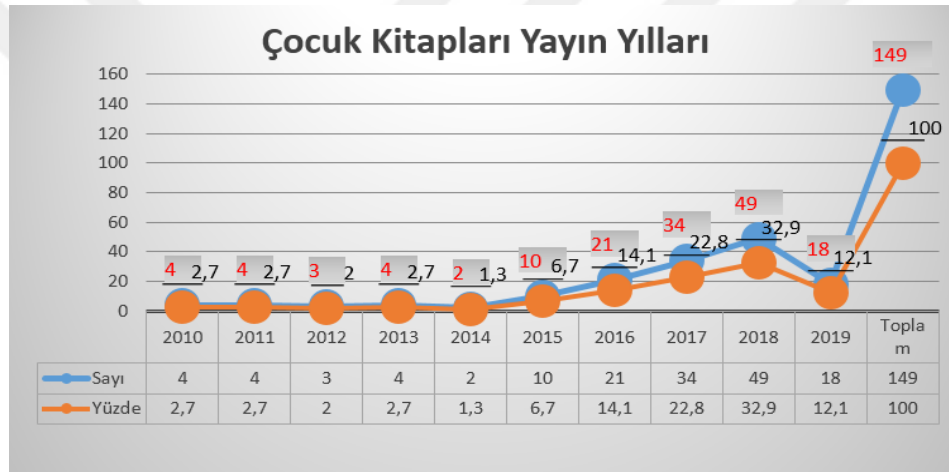

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmada ulaşılan veriler tablo şeklinde sunulmaktadır. Tablolarda, "Çocuk kitaplarını Değerlendirme Formu"yla 149 resimli çocuk kitabının verileri bulunmaktadır. Resimli çocuk kitapları yayınevlerinin başlıkları altında inceleme sonucu veriler alt problemlere göre maddelere ayrılarak ele alınmıştır.

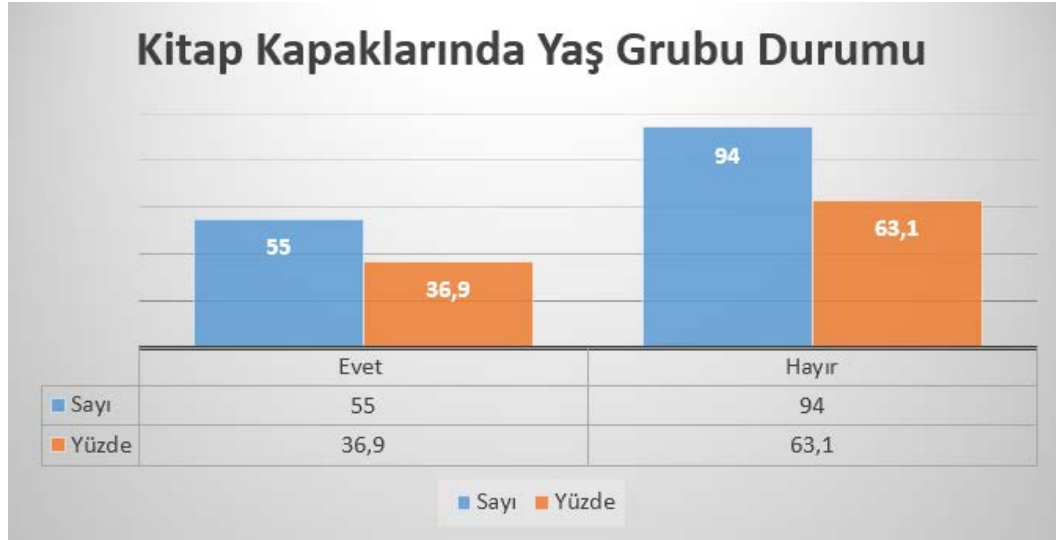
4.1. Resimli Çocuk Kitaplarının Genel Bilgilerine İlişkin Bulgular

Resimli çocuk kitaplarının genel durumlarından basım yılları, yaş grubuna yer verme durumları ile ağırlık, en ve boy ölçülerine ilişkin dağılımları aşağıda verilmiştir.

Şekil 3. Resimli Çocuk Kitaplarının Basım Yıllarına Göre Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

Şekil 2'ye göre, bu araştırma kapsamında seçilerek incelenen kitaplardan 49'unun (%32,9) 2018 yılında, 2'sinin (%1,3) 2014 yılında yer aldığı görülmektedir. İncelenen çocuk kitaplarının yıllara göre dağılımına bakıldığında 2010-2015 yılları arasında 27 (%18) kitap, 2016-2019 yılları arasında ise 122 (%81,8) olduğu görülmektedir. Araştırmacı, yayınevlerinin çocuk kitaplarına ait listeleri hazırlayarak kitapların tamamını, son baskı durumuna göre yeni almıştır. Bu durum göz önüne alındığında 27 çocuk kitabının daha önceki yıllara ait olduğu görülmektedir. Önceki yıllara ait basılan kitapların, okurların tercih ettikleri kitaplar olmayabileceği veya o dönem fazla basım yapılarak tükenmediği şeklinde değerlendirilebilir.

Şekil 4. Çocuk Kitaplarının Kapağı Üzerinde Yaş Grubuna Yer Verme Durumuna Göre Dağılımları

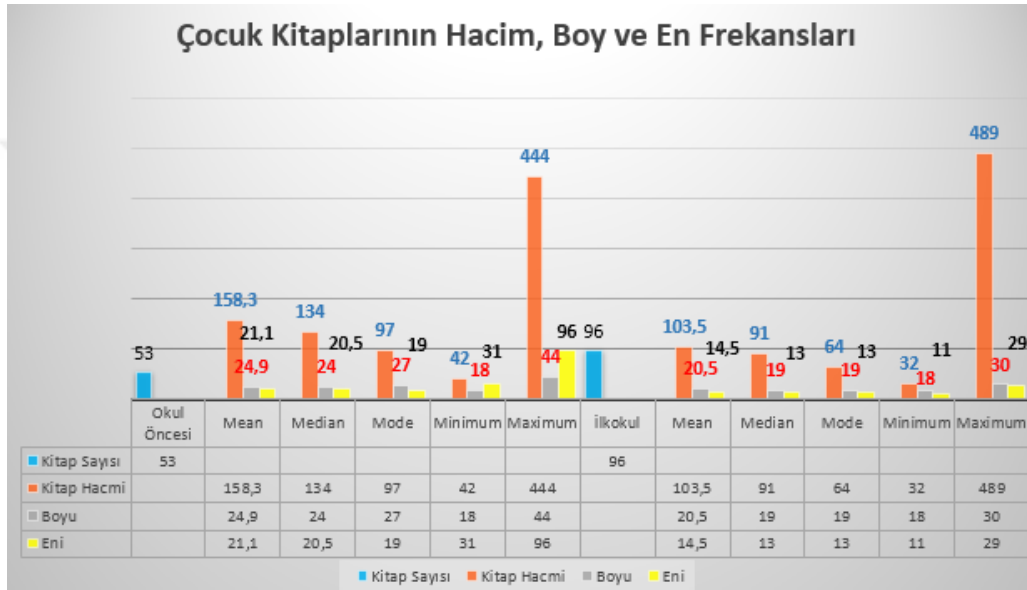
Şekil 4'e bakıldığında 149 çocuk kitabından 55 çocuk kitabının kapak üzerinde yaş bilgisinin yer aldığı, 94 çocuk kitabının kapak bilgisi olarak yaş grubunun yer almadığı görülmektedir. Şekil 4'nin açıklaması, aşağıda yer alan Tablo 2'de yayinevlerinin kitap kapakları üzerinde yaş durumuna yer verme durumu açıklanmıştır.

Tablo 2.
Çocuk Kitapları Kapağında Yaş Grubuna Yer Verilme Durumu ile İlgili Yüzdelerik Dağılımları

YAYINEVLERİ	EVET		HAYIR	
	f	%	f	%
1. Can Çocuk	12	75,0	4	25,0
2. Yapı Kredi	7	46,7	8	53,3
3. Çilek Çocuk	1	8,3	11	91,7
4. Nesil Çocuk	7	58,3	5	41,7
5. Bilgi Çocuk	8	72,3	3	27,7
6. Timaş Çocuk	10	90,9	1	10,1
7. Erdem Çocuk	3	30,0	7	70,0
8. Nar Çocuk	3	30,0	7	70,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	10	100,0
10. Tudem	0	0	9	100,0
11. Eğiten Kitap	0	0	7	100,0
12. Mandolin	3	42,9	4	57,1
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	7	100,0
14. Uçan Balık	1	16,7	5	83,3
15. Redhouse Kidz	0	0	6	100
TOPLAM	55	37	94	63

Tablo 2'ye göre, bu araştırma kapsamına seçilerek incelenen kitaplardan 55'inin (%37) kapağında yaş grubunun yer aldığı, 94'ünde (%63) ise yer almadığı görülmektedir.

Yayınevlerine göre bakıldığında kitap kapaklarında yaş grubunun büyük oranda belirtildiği sadece 5 yayınevini yaş grubunu belirtmediği görülmektedir. Timaş Çocuk Yayınevinin, kitap kapağında yaş grubu yazan kitaplarının yüzdesi 90.9 ile en yüksek oranda çıkmıştır. Bu yayınevini sırayla %75 ile Can Çocuk ve %72,3 ile Bilge Çocuk yayınevleri izlemektedir. Bu bulgulara göre incelenen çocuk kitaplarının kapaklarında yaş grubunun yazılmasına çok dikkat edilmediği anlaşılmaktadır. Bazı yayınevlerinin hiçbir kitabında yaş grubunun belirtilmemesi bu konuya çok önem verilmediğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Yayınevlerinin ticari kaygı sebebiyle yaş grubunu belirtmedikleri düşünülebilir.

Şekil 5. Çocuk Kitaplarının Okul Öncesi ve İlkokul Düzeyine Göre Ağırlık, En ve Boy Ölçüleri Frekans Sonuçları

Şekil 5’de verilen okul öncesi ve ilkökul düzeyi çocuk kitaplarının ağırlık, en ve boy ölçüleri yer almaktadır. Şekil 5’e göre, okul öncesi düzeyinde 53 çocuk kitabının ağırlık bakımından en fazla ağırlığı 444 gr. en düşük ağırlığı ise 42 gr. olduğu, 96 ilkökul çocuk kitabının ise en yüksek 489 gr., en düşük 32 gr. olduğu görülmektedir. En ve boy ölçüleri olarak da, 53 okul öncesi düzeyinde yüksek en ve boy, 96X44 cm, düşük ise, 31X18 cm olduğu, 96 ilkökul düzeyinde yüksek en ve boy, 29X30 cm, düşük 11X18 cm olduğu görülmektedir. Literatür araştırmalarında, çocuk kitaplarının ağırlıkları hakkında olması gereken herhangi bir ölçü ağırlığına rastlanmamıştır. Bundan dolayı ölçüm sonuçlarının uygunluğu hakkında herhangi bir yorumda bulunulamamaktadır. Literatür bilgilerinde en ve boy ölçümlerinde, okul öncesi ve ilkökul düzeyleri için farklı boyutlarda olması gerektiği açıklamalarından dolayı inceleme de, çıkan ölçümler uygun görülmektedir. Çocukların yaş gruplarına, gelişim özelliklerine göre bakıldığında, özellikle ilkökul düzeyinde bulunan kitapların farklı en boy ölçümleri arasında bulunmasının ayrıca olumlu bir durum olduğu düşünülmektedir.

4.2. Biçim Kriterlerine İlişkin Bulgular

Resimli çocuk kitaplarının biçim kriterleri durumuna ilişkin dağılımları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3.
Kitap Kapağının Dayanaklılığına İlişkin Dağılım

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	4	25,0	12	75,0
2. Yapı Kredi	0	0	3	20,0	12	80,0
3. Çilek Çocuk	0	0	6	50,0	6	50,0
4. Nesil Çocuk	0	0	4	33,3	8	66,7
5. Bilgi Çocuk	0	0	2	18,2	9	81,8
6. Timaş Çocuk	0	0	2	18,2	9	81,8
7. Erdem Çocuk	0	0	3	30	7	70,0
8. Nar Çocuk	0	0	2	20	8	80,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	1	10	9	90,0
10. Tudem	0	0	2	22,2	7	77,8
11. Eğiten Kitap	0	0	0	0	7	100,0
12. Mandolin	0	0	3	42,9	4	57,1
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	0	0	7	100,0
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	0	0	0	0	6	100,0
TOPLAM	0	0	32	21,4	117	78,5

Tablo 3'e göre, bu araştırma kapsamında seçilerek incelenen kitaplardan, 117'sinin (%78,5) kitap kapağında dayanıklı olduğu, 32'sinde (%21,4) ise kısmen dayanıklı olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise, Eğiten Kitap, Günışığı Kitaplığı, Uçan Balık ve Redhouse Kidz yayınlarının, kapak dayanıklılığında tam puan aldığı görülmektedir. Bu yayınevlerini % 90 ile Kırmızı Kedi Çocuk yayınevi izlemektedir. Kısmen uygun olarak işaretlenen kitap kapakları ince ya da orta kalınlıkta olsa dahi selefona kaplı olduğu görülmüştür. Bu bulgulardan, incelenen kapak dayanıklılığının çoğunlukla uygun olduğu, uygun değil bölümünde hiçbir yayınevinin bulunmadığı görülmektedir. Bu bulgularda, kitap kapağının dayanıklı olarak çıkması bu konuya önem verildiğinin göstergesi olarak görülmektedir. Kitap kapakları orta kalınlıkta veya ince kalınlıkta olsa dahi selefona kaplanarak yırtılmasını ve dağılmasını engelleyecek şekilde tedbirler alınması da olumlu gelişmeler olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 4.

Ciltlemenin Sağlam ve Dayanıklılığına İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	4	25	12	75,0
2. Yapı Kredi	0	0	3	20	12	80,0
3. Çilek Çocuk	0	0	8	66,7	4	33,3
4. Nesil Çocuk	0	0	5	41,7	7	58,3
5. Bilgi Çocuk	0	0	3	27,3	8	72,7
6. Timaş Çocuk	0	0	0	0	11	100,0
7. Erdem Çocuk	1	10	6	60	3	30,0
8. Nar Çocuk	1	10	5	50	4	40,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	6	60	4	40,0
10. Tudem	0	0	2	22,2	7	77,8
11. Eğiten Kitap	0	0	6	85,7	1	14,3
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	1	14,3	6	85,7
14. Uçan Balık	0	0	6	100	0	0
15. Redhouse Kidz	0	0	0	0	6	100,0
TOPLAM	2	1,3	55	37	92	61,8

Tablo 4'e göre, incelenen kitaplardan 92'sinin (%61,8) ciltlemede sağlam ve dayanıklı olduğu, 55'inin (%37) kısmen uygun olduğu, 2'sinin (%1,3) ise uygun olmadığı görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise, 3 yayınevinin kitaplarında ciltleme de dayanıklı olduğu, 5 yayınevinde ise bu oranın % 50'nin altında kaldığı görülmektedir. Yayınevleri arasında tam puanı alan Timaş Çocuk, Mandolin ve Redhouse Kidz bulunmakta, bunları % 80 ve üzeri puan alan, Yapı Kredi Yayınları ve Günışığı Kitaplığı izlemektedir. Bu bulgulardan, çocuk kitaplarının ciltleme dayanıklılığının geliştirilmesi gerektiği görülmektedir. Yayınevlerinin, ciltlemede tel zımba kullanması maliyeti düşürmesinden dolayı tercih ettiği düşünülmektedir.

Tablo 5.

Kâğıt Dayanıklı ve Kalitesine İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	4	25	12	75,0
2. Yapı Kredi	0	0	8	53,3	7	46,7
3. Çilek Çocuk	0	0	7	58,3	5	41,7
4. Nesil Çocuk	0	0	0	0	12	100,0
5. Bilgi Çocuk	0	0	6	54,5	5	45,5
6. Timaş Çocuk	0	0	5	45,5	6	54,5
7. Erdem Çocuk	0	0	0	0	10	100,0
8. Nar Çocuk	0	0	8	80,0	2	20,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	6	60,0	4	40,0
10. Tudem	0	0	0	0	9	100,0
11. Eğiten Kitap	0	0	7	100,0	0	0
12. Mandolin	0	0	7	100,0	0	0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	3	42,9	4	57,1
14. Uçan Balık	0	0	6	100	0	0
15. Redhouse Kidz	0	0	2	33,3	4	66,7
TOPLAM	0	0	69	46,3	80	53,7

Tablo 5'e göre, incelenen kitaplardan, 80'ninin (%53,7) kâğıdının kaliteli ve dayanıklı olduğu, 69'unda (%46,3) ise kısmen kaliteli ve dayanıklı olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise bütün kitaplarında kâğıt kalitesinin dayanıklı olduğu 3 yayınevinin bulunduğu, 4 yayınevinde ise kısmen uygun olduğu görülmektedir. Nesil Çocuk, Erdem Çocuk ve Tudem yayınlarının uygun bölümünde tam puan, Uçan Balık, Mandolin ve Eğiten Kitap yayınevlerinin ise kısmen uygun bölümünde tam puan almıştır. İnceleme sırasında kısmen uygun olarak işaretlenen kitapların sayfalarının kaliteli olduğu görülmüştür. Bu bulgulardan incelenen kâğıt kalitesi ve dayanıklılığı bakımından tüm kitapların uygun olduğu, parlak kuşe kâğıt kullanılmasından kaynaklı kısmen uygun bölümünde de yer aldığı görülmektedir. Parlak kuşe kâğıdı dayanıklı bir kâğıttır ancak adından da anlaşılacağı üzere parlamasından dolayı gözde rahatsızlık vererek görselleri ve okumayı olumsuz etkilemektedir. Kapağının dayanıklı olarak çıkması bu konuya önem verildiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Kâğıt kalitesinin uygun olması kitaplara gereken özenin gösterildiğini düşündürmektedir bu da olumlu gelişmeler olduğunu göstermektedir.

Tablo 6.

Yazı Puntosunun Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dilimleri

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	0	0	16	100,0
2. Yapı Kredi	0	0	0	0	15	100,0
3. Çilek Çocuk	0	0	1	8,3	11	91,7
4. Nesil Çocuk	0	0	2	16,7	10	83,3
5. Bilgi Çocuk	0	0	0	0	11	100,0
6. Timaş Çocuk	0	0	5	45,5	6	54,5
7. Erdem Çocuk	0	0	1	10,0	9	90,0
8. Nar Çocuk	0	0	0	0	10	100,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	0	0	10	100,0
10. Tudem	0	0	1	11,1	8	88,9
11. Eğiten Kitap	0	0	0	0	7	100,0
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	0	0	7	100,0
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	0	0	2	33,3	4	66,7
TOPLAM	0	0	12	8,0	137	92,0

Tablo 6'ya göre, incelenen kitaplardan, 137'sinin (%92) yazı puntosunun uygun olduğu, 12'sinde (%8,0) ise kısmen uygun olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise bütün kitaplarında yazı puntosunun uygun olduğu 9 yayınevinin bulunduğu, 6 yayınevinde ise kısmen uygun olarak da yer aldığı görülmektedir. Can Çocuk, Yapı Kredi, Bilgi Çocuk, Nar Çocuk, Kırmızı Kedi Çocuk, Eğiten Kitap, Mandolin, Günışığı Kitaplığı ve Uçan Balık yayınlarının uygun bölümünde tam puan, Çilek Çocuk, Nesil Çocuk, Timaş Çocuk, Erdem Çocuk, Tudem ve Redhouse Kidz yayınevlerinin ise kısmen uygun bölümünde de yer aldığı görülmektedir. Bu bulgular

incelenen kitapların yazı puntosu bakımından uygun olduğunu, sadece yazı puntosunda tutarlılık göstermemesinden kaynaklı, kısmen bölümünde yer aldığını göstermektedir. Yazı puntosunun tüm kitaplarda uygun olması da, önem verildiğinin göstergesi gibi yorumlanabilir.

Tablo 7.
Sayfa Düzeninin Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Dağılım

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	2	12,5	14	87,5
2. Yapı Kredi	0	0	0	0	15	100,0
3. Çilek Çocuk	0	0	0	0	12	100,0
4. Nesil Çocuk	0	0	0	0	12	100,0
5. Bilgi Çocuk	0	0	0	0	11	100,0
6. Timaş Çocuk	0	0	0	0	11	100,0
7. Erdem Çocuk	0	0	0	0	10	100,0
8. Nar Çocuk	0	0	0	0	10	100,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	0	0	10	100,0
10. Tudem	0	0	0	0	9	100,0
11. Eğiten Kitap	0	0	0	0	7	100,0
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	0	0	7	100,0
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	0	0	0	0	6	100,0
TOPLAM	0	0	2	1,3	147	97,7

Tablo 7'ye göre, incelenen kitaplardan, 147'sinin (%97,7) sayfa düzeninin uygun olduğu, 2'sinde (%1,3) ise kısmen uygun olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise sayfa düzeni bakımından uygun olduğu 14 yayınevinin bulunduğu, 1 yayınevinde ise kısmen uygun olarak yer aldığı görülmektedir. Yapı Kredi, Çilek Çocuk, Nesil Çocuk, Bilgi Çocuk, Timaş Çocuk, Erdem Çocuk, Nar Çocuk, Kırmızı Kedi Çocuk, Eğiten Kitap, Mandolin, Günışığı Kitaplığı, Uçan Balık ve Redhouse Kidz yayınlarının uygun bölümünde tam puan, Can Çocuk yayınevinin ise kısmen uygun bölümünde de yer aldığı görülmektedir. Bu bulgulardan incelenen kitapların sayfa düzeni bakımından tüm kitaplarda uygun olduğu, sadece 2 kitapta resim-metin düzeni bakımından uygun olmamasından kaynaklı, kısmen bölümünde yer aldığı görülmektedir. Resim ile metin arasında birbiriyle uyumlu sayfada yer alması gerekmektedir. 2 kitapta metin arasına üç sayfa resim girmesi bağlantı kopukluğu yaratabileceği düşünülmektedir. Sayfa düzeninin neredeyse tüm kitaplarda uygun olması da, önem verildiğinin göstergesi olarak olumlu gelişme olduğunu göstermektedir.

4.3. Resim Kriterlerine İlişkin Bulgular

Resimli çocuk kitaplarının resim kriterleri durumuna ilişkin dağılımları aşağıda verilmiştir.

Tablo 8.
Resimlerin Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	4	25,0	12	75,0
2. Yapı Kredi	0	0	4	26,7	11	73,3
3. Çilek Çocuk	0	0	4	33,3	8	66,7
4. Nesil Çocuk	0	0	10	83,3	2	16,7
5. Bilgi Çocuk	0	0	8	72,7	3	27,3
6. Timaş Çocuk	0	0	5	45,5	6	54,5
7. Erdem Çocuk	0	0	3	30,0	7	70,0
8. Nar Çocuk	0	0	7	70,0	3	30,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	2	20,0	8	80,0
10. Tudem	0	0	4	44,4	5	55,6
11. Eğiten Kitap	0	0	1	14,3	6	85,7
12. Mandolin	0	0	1	14,3	6	85,7
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	1	14,3	6	85,7
14. Uçan Balık	0	0	1	16,7	5	83,3
15. Redhouse Kidz	0	0	1	16,7	5	83,3
TOPLAM	0	0	56	37,6	93	62,4

Tablo 8'e göre, incelenen kitaplardan, 93'ünün (%62,4) resimlemede yaş grubuna uygun olduğu, 56'sının (%37,6) ise kısmen uygun olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise resimlemede yaş grubuna uygun olduğu 1 yayınevinin bulunduğu, 14 yayınevinde ise kısmen uygun olarak yer aldığı görülmektedir. Can Çocuk yayınının uygun bölümünde tam puan, Yapı Kredi, Çilek Çocuk, Nesil Çocuk, Bilgi Çocuk, Timaş Çocuk, Erdem Çocuk, Nar Çocuk, Kırmızı Kedi Çocuk, Eğiten Kitap, Mandolin, Günışığı Kitaplığı, Uçan Balık ve Redhouse Kidz yayınevlerinde ise kısmen uygun bölümünde yer aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların resimlerinde yaş uygunluğu bakımından, yansıtılmak istenen duygu durumlarının çizilmesi kısımlarına özen gösterilmesi gerektiği görülmektedir.

Tablo 9.

Resimlerin Çocukların Hayal Dünyasını Geliştirmelerine İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	8	50,0	8	50,0
2. Yapı Kredi	1	6,7	4	26,7	10	66,7
3. Çilek Çocuk	4	33,3	6	50,0	2	16,7
4. Nesil Çocuk	0	0	11	91,7	1	8,3
5. Bilgi Çocuk	3	27,3	4	36,4	4	36,4
6. Timaş Çocuk	2	18,2	5	45,5	4	36,4
7. Erdem Çocuk	0	0	4	40,0	6	60,0
8. Nar Çocuk	0	0	8	80,0	2	20,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	9	90,0	1	10,0
10. Tudem	1	11,1	6	66,7	2	22,2
11. Eğiten Kitap	2	28,6	1	14,3	4	57,1
12. Mandolin	0	0	2	28,6	5	71,4
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	3	42,9	4	57,1
14. Uçan Balık	0	0	3	50,0	3	50,0
15. Redhouse Kidz	0	0	3	50,0	3	50,0
TOPLAM	13	8,7	77	51,7	59	39,6

Tablo 9'a göre, incelenen kitaplardan, 59'unun (%39,6) resimlerinin, çocuklarda hayal dünyasını geliştirmesi bakımından uygun olduğu, 77'sinin (%51,7) kısmen uygun olduğu, 13'ünün (%8,7) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise, resimlerin çocuğun hayal dünyasını geliştirmesi bakımından uygun bölümünde 5 yayınevinin % 55'in üzerinde olduğu, 3 yayınevinin % 80, 5 yayınevinin de % 50 ve üzerinde kısmen uygun olarak yer aldığı görülmektedir. Resimlemede Mandolin Yayınlarının % 71, 4 ile en yüksek puanı aldığı görülmektedir. Nesil Çocuk, Nar Çocuk, Kırmızı Kedi Çocuk, yayınevlerinin % 80 kısmen uygun bölümünde yer aldığı görülmektedir. İncelenen kitaplarda resimlerin hayal dünyasını geliştirmesi bakımından 77 kitabın kısmen uygun bölümünde yer alması, yaş grubuna göre hayal dünyasını geliştirmekte ancak yetersiz veya abartılı çizimler olduğunu göstermektedir.

Tablo 10.

Resimlerin Kahramanların Duygularının Yansıtmasına İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	1	6,3	4	25,0	11	68,8
2. Yapı Kredi	2	13,3	3	20,0	10	66,7
3. Çilek Çocuk	0	0	5	41,7	7	58,3
4. Nesil Çocuk	0	0	2	16,7	10	83,3
5. Bilgi Çocuk	0	0	7	63,6	4	36,4
6. Timaş Çocuk	0	0	4	36,4	7	63,6
7. Erdem Çocuk	1	10,0	3	30,0	6	60,0
8. Nar Çocuk	0	0	4	40,0	6	60,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	2	20,0	1	10,0	7	70,0

Tablo 10. (Devamı)

10. Tudem	1	11,1	1	11,1	7	77,8
11. Eğiten Kitap	1	14,3	0	0	6	85,7
12. Mandolin	0	0	2	28,6	5	71,4
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	1	14,3	6	85,7
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	0	0	1	16,7	5	83,3
TOPLAM	8	5,4	38	25,5	103	69,1

Tablo 10'a göre, incelenen kitaplardan, 103'ünün (%69,1) resimlerin, kahramanların duygularını yansıtarak uygun olduğu, 38'inin (%25,5) kısmen uygun olduğu, 8'inin (%5,4) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise, resimlerin kahramanların duygularını yansıtması bakımından 1 yayınevinin % 100 üzerinde uygun bölümünde olduğu, 1 yayınevinin ise % 63,6 ile kısmen uygun bölümünde yer aldığı görülmektedir. 103 kitabın uygun bölümünde yer alması, resimlemede kahramanların duygularını yansıttığını göstermektedir. Bu da önem verildiğinin göstergesi olarak olumlu gelişme olduğunu göstermektedir.

Tablo 11.

Resimlerin Metinle İlişisine İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	7	43,8	9	56,3
2. Yapı Kredi	0	0	2	13,3	13	86,7
3. Çilek Çocuk	0	0	2	16,7	10	83,3
4. Nesil Çocuk	0	0	2	16,7	10	83,3
5. Bilgi Çocuk	0	0	4	36,4	7	63,6
6. Timaş Çocuk	0	0	0	0	11	100,0
7. Erdem Çocuk	0	0	0	0	10	100,0
8. Nar Çocuk	0	0	0	0	10	100,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	1	10,0	0	0	9	90,0
10. Tudem	0	0	2	22,2	7	77,8
11. Eğiten Kitap	0	0	2	28,6	5	71,4
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	1	14,3	6	85,7
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	0	0	1	16,7	5	83,3
TOPLAM	1	0,7	23	15,4	125	83,9

Tablo 11'e göre, incelenen kitaplardan, 125'inin (%83,9) resimle metnin ilişkisi bakımından uygun olduğu, 23'ünün (%15,4) kısmen uygun, 1'inin (%0,7) uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise resim metin ilişkisinin 5 yayınevinde uygun olduğu 6 yayınevinin de % 80'inin uygun olduğu görülmektedir. Timaş Çocuk, Erdem Çocuk, Nar Çocuk, Mandolin ve Uçan Balık yayınlarının uygun bölümünde tam puan, Yapı Kredi, Çilek Çocuk, Nesil Çocuk, Kırmızı Kedi Çocuk, Günışığı Kitaplığı ve Redhouse Kidz yayınevlerinin ise

uygun bölümünde % 80 üzerinde yer aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların resim metin ilişkisi bakımından çoğunlukla uygun olduğu, küçük bir kısmında abartılı veya yetersiz yansıtma olarak kısmen bölümünde yer aldığı görülmektedir. Resim metin ilişkisinin birbirini tamamlayıcı olması yazarın metinlerin resmedilmesi bölümünde ressam ile koordineli çalıştığını göstermekte ve bu duruma önem verildiğinin göstergesi olarak olumlu gelişmeler olduğunu göstermektedir.

Tablo 12.

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	1	6,3	5	31,3	10	62,5
2. Yapı Kredi	0	0	5	33,3	10	66,7
3. Çilek Çocuk	0	0	4	33,3	8	66,7
4. Nesil Çocuk	0	0	6	50,0	6	50,0
5. Bilgi Çocuk	1	9,1	3	27,3	7	63,6
6. Timaş Çocuk	0	0	8	72,7	3	27,3
7. Erdem Çocuk	0	0	1	10,0	9	90,0
8. Nar Çocuk	0	0	5	50,0	5	50,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	1	10,0	9	90,0
10. Tudem	0	0	5	55,6	4	44,4
11. Eğiten Kitap	0	0	2	28,6	5	71,4
12. Mandolin	0	0	1	14,3	6	85,7
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	3	42,9	4	57,1
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	0	0	1	16,7	5	83,3
TOPLAM	2	1,3	50	33,6	97	65,1

Tablo 12'ye göre, incelenen kitaplardan, 97'sinin (%65,1) resim ile yazı oranının yaş grubuna uygunluğu bakımından uygun olduğu, 50'sinin (%33,6) kısmen uygun olduğu, 2'sinin (%1,3) uygun olmadığı görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise resim ile yazı oranında 1 yayınevinde uygun olduğu 4 yayınevinin de % 80' ve üzerinde uygun olduğu görülmektedir. Uçan Balık yayınlarının uygun bölümünde tam puan vardır ve bunu, Erdem Çocuk, Kırmızı Kedi Çocuk, Mandolin ve Redhouse Kidz yayınevleri yüksek puanla izlemektedir. 5 yayınevinin resim yazı oranı ilişkisi bakımından daha çok özen gösterdiği görülmektedir.

4.4. İçerik Kriterlerine İlişkin Bulgular

Resimli çocuk kitaplarının içerik kriterleri durumuna ilişkin dağılımları aşağıda verilmiştir.

Tablo 13.

Ana Fikrin Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	2	12,5	5	31,3	9	56,3
2. Yapı Kredi	1	6,7	4	26,7	10	66,7
3. Çilek Çocuk	2	16,7	4	33,3	6	50,0
4. Nesil Çocuk	3	25,0	3	25,0	6	50,0
5. Bilgi Çocuk	1	9,1	5	45,5	5	45,5
6. Timaş Çocuk	3	27,3	3	27,3	5	45,5
7. Erdem Çocuk	0	0	3	30,0	7	70,0
8. Nar Çocuk	1	10,0	7	70,0	2	20,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	1	10,0	2	20,0	7	70,0
10. Tudem	2	22,2	1	11,1	6	66,7
11. Eğiten Kitap	0	0	2	28,6	5	71,4
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	1	14,3	1	14,3	5	71,4
14. Uçan Balık	0	0	1	16,7	5	83,3
15. Redhouse Kidz	0	0	1	16,7	5	83,3
TOPLAM	17	11,4	42	28,2	90	60,4

Tablo 13'e göre, incelenen kitaplardan, 90'nının (%60,4) ana fikrin yaş grubuna uygunluğu bakımından uygun olduğu, 42'sinin (%28,2) kısmen uygun olduğu, 17'sinin (%11,4) uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise ana fikrin yaş grubuna göre 1 yayınevinde uygun olduğu 2 yayınevinin de % 80 ve üzerinde uygun olduğu görülmektedir. Mandolin yayınevlerinin uygun bölümünde tam puan vardır ve bunu, Uçan Balık ve Redhouse Kidz yayınevleri izlemektedir. İncelenen kitaplara ana fikrin yaş uygunluğu bakımından daha çok özen gösterilmesi gerektiği ve bu duruma dikkat edilmesi gerektiği görülmektedir.

Tablo 14.

Ana Fikirdeki Mesajın Anlaşılabilirliğine İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	5	31,3	4	25,0	7	43,8
2. Yapı Kredi	1	6,7	7	46,7	7	46,7
3. Çilek Çocuk	0	0	9	75,0	3	25,0
4. Nesil Çocuk	4	33,3	2	16,7	6	50,00
5. Bilgi Çocuk	2	18,2	6	54,5	3	27,3
6. Timaş Çocuk	4	36,4	2	18,2	5	45,5
7. Erdem Çocuk	1	10,0	6	60,0	3	30,0
8. Nar Çocuk	3	30,0	6	60,0	1	10,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	1	10,0	4	40,0	5	50,0
10. Tudem	2	22,2	3	33,3	4	44,4
11. Eğiten Kitap	1	14,3	3	42,9	3	42,9
12. Mandolin	0	0	1	14,3	6	85,7

Tablo 14. (Devamı)

13. Güneşli Kitaplığı	1	14,3	2	28,6	4	57,1
14. Uçan Balık	0	0	1	16,7	5	83,3
15. Redhouse Kidz	1	16,7	3	50,0	2	33,3
TOPLAM	26	17,4	59	39,6	64	43,0

Tablo 14'e göre, incelenen kitaplardan, 64'ünün (%43,0) ana fikirde mesajın anlaşılabilir olması bakımından uygun olduğu, 59'unun (%39,6) kısmen uygun, 26'sının (%17,4) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise ana fikirde verilmek istenen mesajın anlaşılabilirliği 2 yayınevinde % 80 ve üzerinde uygun olduğu görülmektedir. Mandolin ve Uçan Balık yayınlarının uygun bölümünde en yüksek puanı aldığı görülmektedir. Bu bulgulardan incelenen kitapların sayılarına bakıldığında verilmek istenen mesajların anlaşılır olması bakımından daha çok özen gösterilmesi gerektiği ve bu duruma dikkat edilmesi gerektiği görülmektedir. Anlatılmak istenen mesajın, uygun bir şekilde yerleştirilmediği, ana fikir çocukların yaş grubuna uygun dahi olsa, anlama bakımından sıkıntı oluşturduğu görülmektedir. Bundan dolayı paylaşılmak istenen mesajların, açık, yalın ve net olması bakımından yeterli olmadığı görülmektedir.

Tablo 15.

Konunun Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	1	6,3	2	12,5	13	81,3
2. Yapı Kredi	0	0	5	33,3	10	66,7
3. Çilek Çocuk	2	16,7	4	33,3	6	50,0
4. Nesil Çocuk	3	25,0	3	25,0	6	50,0
5. Bilgi Çocuk	1	9,1	4	36,4	6	54,5
6. Timaş Çocuk	0	0	6	54,5	5	45,5
7. Erdem Çocuk	0	0	2	20,0	8	80,0
8. Nar Çocuk	2	20,0	5	50,0	3	30,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	2	20,0	8	80,0
10. Tudem	0	0	2	22,2	7	77,8
11. Eğiten Kitap	0	0	2	28,6	5	71,4
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Güneşli Kitaplığı	0	0	1	14,3	6	85,7
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	0	0	0	0	6	100,0
TOPLAM	9	6,0	38	25,5	102	68,5

15'e göre, incelenen kitaplardan, 102'sinin (% 68,5) ana fikirde mesajın anlaşılabilir olması bakımından uygun olduğu, 39'unun (%25,5) kısmen uygun, 9'unun (% 6,0) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise konunun yaş grubuna uygunluğu bakımından, 3 yayınevinde uygun olduğu, 4 yayınevinin ise %80 üzerinde olduğu görülmektedir. Mandolin, Uçan Balık ve Redhouse Kidz yayınlarının uygun bölümünde tam

puan aldığı, Can Çocuk, Erdem Çocuk, Kırmızı Kedi Çocuk ve Redhouse Kidz % 80 ile yüksek puan aldıkları görülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında verilmek istenen konunun yaş grubuna uygunluğu bakımından biraz daha özen gösterilmesi gerektiği görülmektedir.

Tablo 16.

Kitap Adı ile Konunun Bağlantılı Olma Durumuna İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	2	12,5	14	87,5
2. Yapı Kredi	0	0	3	20,0	12	80,0
3. Çilek Çocuk	0	0	2	16,7	10	83,3
4. Nesil Çocuk	0	0	4	33,3	8	66,7
5. Bilgi Çocuk	0	0	7	63,6	4	36,4
6. Timaş Çocuk	0	0	2	18,2	9	81,8
7. Erdem Çocuk	1	10,0	1	10,0	8	80,0
8. Nar Çocuk	0	0	4	40,0	6	60,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	3	30,0	7	70,0
10. Tudem	1	11,1	3	33,3	5	55,6
11. Eğiten Kitap	1	14,3	1	14,3	5	71,4
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	0	0	7	100,0
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	0	0	0	0	6	100,0
TOPLAM	3	2,0	32	21,5	114	76,5

Tablo 16'e göre, incelenen kitaplardan, 114'ünün (%76,5) kitap adı ile konunun bağlantılı olması bakımından uygun olduğu, 32'sinin (%21,5) kısmen uygun, 3'ünün (%2,0) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise kitap adı ile konunun bağlantılı olması bakımından 4 yayınevinin tam puan aldığı, 5 yayınevinin ise % 80 üzerinde puan aldığı görülmektedir. Mandolin, Günışığı Kitaplığını, Uçan Balık ve Redhouse Kidz yayınlarının uygun bölümünde tam puan, Can Çocuk, Yapı Kredi Yayınları, Çilek Çocuk, Timaş Çocuk ve Erdem Çocuk yayınlarının yüksek puanlar aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında kitap adı ile konunun bağlantılı olması bakımından çoğu yayınevinin özen gösterdiği ancak yeterli olmadığı ve daha çok özen gösterilmesi gerektiği görülmektedir.

Tablo 17.

Konunun Olay Örgüsünün Merak Uyandırmasına İlişkin Sayı ve Yüzelik Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	5	31,3	11	68,8
2. Yapı Kredi	3	20,0	4	26,7	8	53,3
3. Çilek Çocuk	3	25,0	6	50,0	3	25,0
4. Nesil Çocuk	2	16,7	7	58,3	3	25,0
5. Bilgi Çocuk	0	0	8	72,7	3	27,3

Tablo 17. (Devamı)

6. Timaş Çocuk	1	9,1	8	72,7	2	18,2
7. Erdem Çocuk	0	0	7	70,0	3	30,0
8. Nar Çocuk	1	10,0	5	50,0	4	40,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	2	20,0	4	40,0	4	40,0
10. Tudem	0	0	4	44,4	5	55,6
11. Eğiten Kitap	0	0	6	85,7	1	14,3
12. Mandolin	1	14,3	4	57,1	2	28,6
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	2	28,6	5	71,4
14. Uçan Balık	0	0	2	33,3	4	66,7
15. Redhouse Kidz	0	0	0	0	6	100,0
TOPLAM	13	8,7	72	48,3	64	43,0

Tablo 17'ye göre, incelenen kitaplardan, 64'ünün (%43,0) konunun olay örgüsünün merak uyandırmasının uygun olduğu, 72'sinin (%48,3) kısmen uygun, 13'ünün (%8,7) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise konunun olay örgüsünde merak uyandırması bakımından 1

yayınevinin tam puan aldığı, 3 yayınevinin ise % 60 üzerinde puan aldığı görülmektedir. Redhouse Kidz yayınlarının uygun bölümünde tam puan aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında konunun olay örgüsünde merak uyandırması bakımından, geliştirilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir. Olay örgüsü ve konunun doğru bir anlatımla, okurun sıkılmayacağı şekilde olmadığı, abartılı veya yetersiz olduğu görülmektedir.

Tablo 18.

Konunun Problem Çözme Becerisini Geliştirmesine İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	1	6,3	9	56,3	6	37,5
2. Yapı Kredi	1	6,7	8	53,3	6	40,0
3. Çilek Çocuk	6	50,0	4	33,3	2	16,7
4. Nesil Çocuk	2	16,7	8	66,7	2	16,7
5. Bilgi Çocuk	3	27,3	4	36,4	4	36,4
6. Timaş Çocuk	3	27,3	5	45,5	3	27,3
7. Erdem Çocuk	2	20,0	4	40,0	4	40,0
8. Nar Çocuk	3	30,0	7	70,0	0	0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	3	30,0	5	50,0	2	20,0
10. Tudem	3	33,3	4	44,4	2	22,2
11. Eğiten Kitap	2	28,6	3	42,9	2	28,6
12. Mandolin	1	14,3	2	28,6	4	57,1
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	3	42,9	4	57,1
14. Uçan Balık	0	0	2	33,3	4	66,7
15. Redhouse Kidz	2	33,3	1	16,7	3	50,0
TOPLAM	32	21,5	69	46,3	48	32,2

Tablo 18'e göre, incelenen kitaplardan, 48'inin (%32,0) problem çözme becerini geliştirmede uygun olduğu, 69'unun (%46,3) kısmen uygun, 32'sinin (%21,5) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise konunun olay örgüsünde merak

uyandırması bakımından en yüksek oranın %66,7 ile Uçan Balık yayınevının olduğu görülmektedir. Çocukların problem çözme becerisini kazandırmak adına aracı olacak olan bir faktörün de kitap olduğu düşünülürse yayınevlerinin bu anlamda aldıkları puanların düşük olduğu görülmektedir. Problem çözme becerisinin önemi göz önüne alındığında, günlük yaşam becerisi olarak çok önemli olduğu ve karşılan problem durumları ile baş etme açısından kitapların yol gösterici olarak desteği beklenmektedir.

Tablo 19.

Konuda Neden-Sonuç İlişkisi Bulunma Durumuna İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	8	50,0	8	50,0
2. Yapı Kredi	1	6,7	3	20,0	11	73,3
3. Çilek Çocuk	1	8,3	4	33,3	7	58,3
4. Nesil Çocuk	0	0	5	41,7	7	58,3
5. Bilgi Çocuk	2	18,2	3	27,3	6	54,5
6. Timaş Çocuk	2	18,2	4	36,4	5	45,5
7. Erdem Çocuk	1	10,0	4	40,0	5	50,0
8. Nar Çocuk	2	20,0	4	40,0	4	40,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	1	10,0	4	40,0	5	50,0
10. Tudem	1	11,1	5	55,6	3	33,3
11. Eğiten Kitap	1	14,3	2	28,6	4	57,1
12. Mandolin	0	0	1	14,3	6	85,7
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	1	14,3	6	85,7
14. Uçan Balık	2	33,3	0	0	4	66,7
15. Redhouse Kidz	0	0	1	16,7	5	83,3
TOPLAM	14	9,4	49	32,8	86	57,7

Tablo 19'a göre, incelenen kitaplardan, 86'sının (%57,7) konuda neden sonuç ilişkisinin uygun olduğu, 49'unun (%32,8) kısmen uygun, 14'ünün (%9,4) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise konunun olay örgüsünde merak uyandırması bakımından 3 yayınevının % 80 üzerinde olduğu görülmektedir. Mandolin, Günışığı Kitaplığı ve Redhouse Kidz yayınlarının yüksek puan aldığı görülmektedir. Konuda neden sonuç ilişkisi kurulmadığı takdirde, okurların olaylar arasında bağlantı kurmada, çözümleme, olayları sıralamada ve sonucun sebebini anlama da yetersiz kalabileceği düşünülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında konunun neden sonuç ilişkisi bakımından, geliştirilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir. Bundan dolayı, yayınevlerinin yazarlarla yeterince iş birliği içerisinde olmadıkları düşünülmektedir.

Tablo 20.

Konunun Gerçek Yaşamla Bağlantılına İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımlar

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	7	43,8	9	56,3
2. Yapı Kredi	0	0	7	46,7	8	53,3
3. Çilek Çocuk	0	0	3	25,0	9	75,0
4. Nesil Çocuk	1	8,3	4	33,3	7	58,3
5. Bilgi Çocuk	0	0	4	36,4	7	63,6
6. Timaş Çocuk	0	0	2	18,2	9	81,8
7. Erdem Çocuk	0	0	2	20,0	8	80,0
8. Nar Çocuk	0	0	7	70,0	3	30,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	1	10,0	9	90,0
10. Tudem	0	0	5	55,6	4	44,4
11. Eğiten Kitap	0	0	3	42,9	4	57,1
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	2	28,6	5	71,4
14. Uçan Balık	0	0	2	33,3	4	66,7
15. Redhouse Kidz	0	0	0	0	6	100,0
TOPLAM	1	0,7	49	32,9	99	66,4

Tablo 20'ye göre, incelenen kitaplardan, 99'unun (%66,4) konunun gerçek yaşamla ilgili olması bakımından uygun olduğu, 32,9'unun (%32,9) kısmen uygun, 1'inin (%0,7) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise konunun gerçek yaşamla ilgisi olması bakımından 2 yayınevinin tam puan aldığı, 3 yayınevinin ise % 80 üzerinde puan aldığı görülmektedir. Mandolin ve Redhouse Kidz yayınlarının uygun bölümünde tam puan aldığı, % 80 üzerinde puan alan, Timaş Çocuk, Erdem Çocuk ve Kırmızı Kedi Çocuk yüksek puan aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında konunun gerçek yaşamla ilgili olması bakımından, var olan durumun iyi olduğu ancak daha da geliştirilmesinin gerekli olduğu görülmektedir.

Tablo 21.

Konuda Olay Örgüsünün Basitten Karmaşığa Doğru Bir Yol İzleme Durumuna İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımlar

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	1	6,3	8	50,0	7	43,8
2. Yapı Kredi	2	13,3	5	33,3	8	53,3
3. Çilek Çocuk	5	41,7	3	25,0	4	33,3
4. Nesil Çocuk	3	25,0	5	41,7	4	33,3
5. Bilgi Çocuk	2	18,2	6	54,5	3	27,3
6. Timaş Çocuk	2	18,2	9	81,8	0	0
7. Erdem Çocuk	0	0	8	80,0	2	20,0
8. Nar Çocuk	3	30,0	6	60,0	1	10,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	3	30,0	5	50,0	2	20,0
10. Tudem	0	0	5	55,6	4	44,4

Tablo 21. (Devamı)

11. Eğiten Kitap	1	14,3	5	71,4	1	14,3
12. Mandolin	0	0	5	71,4	2	28,6
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	1	14,3	6	85,7
14. Uçan Balık	0	0	2	33,3	4	66,7
15. Redhouse Kidz	0	0	2	33,3	4	66,7
TOPLAM	22	14,8	75	50,3	52	34,9

Tablo 21'e göre, incelenen kitaplardan, 52'sinin (%34,9) konuda olay örgüsünün basitten karmaşığa doğru yol izlemesinin uygun olduğu, 75'inin (%50,3) kısmen uygun, 22'sinin (%14,8) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise konuda olay örgüsünün basitten karmaşığa doğru bir yol izlemesi bakımından 1 yayınevinin % 85 puan aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında konunun basitten karmaşığa doğru yol izlemesi bakımından, geliştirilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir. Belirli bir sıra içerisinde yapılan olay örgüsünün basitten karmaşığa doğru bir yol izlemediği, konunun anlaşılır olmadığını göstermektedir.

Tablo 22.

Kahramanların Ruhsal Durumlarının Açıklayıcılığına İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	2	12,5	14	87,5
2. Yapı Kredi	0	0	3	20,0	12	80,0
3. Çilek Çocuk	0	0	4	33,3	8	66,7
4. Nesil Çocuk	0	0	3	25,0	9	75,0
5. Bilgi Çocuk	0	0	0	0	11	100,0
6. Timaş Çocuk	1	9,1	1	9,1	9	81,8
7. Erdem Çocuk	0	0	3	30,0	7	70,0
8. Nar Çocuk	0	0	1	10,0	9	90,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	1	10,0	2	20,0	7	70,0
10. Tudem	0	0	1	11,1	8	88,9
11. Eğiten Kitap	1	14,3	3	42,9	3	42,9
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	0	0	7	100,0
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	0	0	0	0	6	100,0
TOPLAM	3	2,0	23	15,4	123	82,6

Tablo 22'ye göre, incelenen kitaplardan, 123'ünün (%82,6) kahramanların fiziksel özelliklerinin açıklayıcı olmasının uygun olduğu, 23'ünün (%15,4) kısmen uygun, 3'ünün (%2,0) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise kahramanların fiziksel özelliklerinin açıklayıcı olması bakımından 5 yayınevinin tam puan aldığı, 5 yayınevinin ise % 80 üzerinde puan aldığı görülmektedir. Bilgi Çocuk, Mandolin, Günışığı Kitaplığı, Uçan Balık ve Redhouse Kidz yayınlarının uygun bölümünde tam puan aldığı, bunların da Can Çocuk,

Yapı Kredi Yayınları, Timaş Çocuk, Nar Çocuk ve Tudem yayınlarının yüksek puan alarak izlediği görülmektedir. incelenen kitapların sayılarına bakıldığında çoğunlukla kahramanların ruhsal bakımdan açıklayıcı olduğu görülmektedir. Ruhsal durumlarını açıklayıcı olmasının çoğu kitapta uygun olarak yer alması, çocuk okurların duygu durumlarını tanımaları açısından olumlu olduğu ve önemli katkılar sağladığı düşünülmektedir.

Tablo 23.

Kahramanların Olumlu Davranış Kazandırmalarına İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımlar

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	2	12,5	4	25,0	10	62,5
2. Yapı Kredi	0	0	8	53,3	7	46,7
3. Çilek Çocuk	0	0	7	58,3	5	41,7
4. Nesil Çocuk	1	8,3	5	41,7	6	50,0
5. Bilgi Çocuk	2	18,2	4	36,4	5	45,5
6. Timaş Çocuk	2	18,2	4	36,4	5	45,5
7. Erdem Çocuk	1	10,0	5	50,0	4	40,0
8. Nar Çocuk	1	10,0	8	80,0	1	10,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	1	10,0	3	30,0	6	60,0
10. Tudem	1	11,1	4	44,4	4	44,4
11. Eğiten Kitap	1	14,3	3	42,9	3	42,9
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	5	71,4	2	28,6
14. Uçan Balık	0	0	2	33,3	4	66,7
15. Redhouse Kidz	0	0	2	33,3	4	66,7
TOPLAM	12	8,0	64	43,0	73	49,0

Tablo 23'e göre, incelenen kitaplardan, 73'ünün (%49,0) kahramanların olumlu davranış kazandırması bakımından uygun olduğu, 64'ünün (%43,0) kısmen uygun, 12'sinin (%8,0) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise kahramanların olumlu davranışlar kazandırmaları bakımından 1 yayınevinin tam puan aldığı, 4 yayınevinin ise % 60 üzerinde puan aldığı görülmektedir. Mandolin yayınlarının uygun bölümünde tam puan aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında kahramanların olumlu davranış kazandırması bakımından, geliştirilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir. Konu içerisinde yer alan kahramanların, model olabileceği göz önüne alındığında olumlu davranışlara çok yer verilmediği de görülmektedir. Kitap içerisinde yer alan kahramanların, olumsuz davranışlarının olduğu, doğru yolu gösterebilecek olumlu davranışların öne yeterli düzeyde çıkarılmadığı görülmektedir.

Tablo 24.

Dil ve Anlatımın Yaş Grubuna Uygunluğuna İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	1	6,3	8	50,0	7	43,8
2. Yapı Kredi	0	0	5	33,3	10	66,7
3. Çilek Çocuk	3	25,0	6	50,0	3	25,0
4. Nesil Çocuk	1	8,3	6	50,0	5	41,7
5. Bilgi Çocuk	1	9,1	6	54,5	4	36,4
6. Timaş Çocuk	0	0	5	45,5	6	54,5
7. Erdem Çocuk	0	0	3	30,0	7	70,0
8. Nar Çocuk	1	10,0	6	60,0	3	30,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	3	30,0	7	70,0
10. Tudem	1	11,1	4	44,4	4	44,4
11. Eğiten Kitap	1	14,3	3	42,9	3	42,9
12. Mandolin	0	0	1	14,3	6	85,7
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	3	42,9	4	57,1
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	1	16,7	1	16,7	4	66,7
TOPLAM	10	6,7	60	40,3	79	53,0

Tablo 24'e göre, incelenen kitaplardan, 79'unun (%53,0) dil ve anlatımının yaş grubuna uygun olduğu, 60'ının (%40,3) kısmen uygun, 10'unun (%6,7) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise dil ve anlatımın yaş grubuna uygunluğu bakımından 1 yayınevinin tam puan aldığı, 3 yayınevinin ise % 70 ve üzerinde puan aldığı görülmektedir. Uçan Balık yayınlarının uygun bölümünde tam puan aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında dil ve anlatımın yaş grubuna uygunluğu bakımından, geliştirilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir. Kitap içerisinde dil ve anlatımın basit, sade ve açık anlaşılır şekilde yeterli düzeyde yer almadığı, yaş grubunun dil gelişim özellikleri göz önünde tutulmadığı görülmektedir.

Tablo 25.

Anlatım Dilinin Sade ve Anlaşılabilirliğine İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	0	0	5	31,3	11	68,8
2. Yapı Kredi	0	0	5	33,3	10	66,7
3. Çilek Çocuk	1	8,3	6	50,0	5	41,7
4. Nesil Çocuk	1	8,3	6	50,0	5	41,7
5. Bilgi Çocuk	0	0	8	72,7	3	27,3
6. Timaş Çocuk	0	0	4	36,4	7	63,6
7. Erdem Çocuk	0	0	4	40,0	6	60,0
8. Nar Çocuk	1	10,0	6	60,0	3	30,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	1	10,0	9	90,0
10. Tudem	1	11,1	2	22,2	6	66,7
11. Eğiten Kitap	0	0	4	57,1	3	42,9
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0

Tablo 25. (Devamı)

13. Günışığı Kitaplığı	0	0	2	28,6	5	71,4
14. Uçan Balık	0	0	0	0	6	100,0
15. Redhouse Kidz	1	16,7	0	0	5	83,3
TOPLAM	5	3,4	53	35,6	91	61,0

Tablo 25'e göre, incelenen kitaplardan, 91'inin (%61,0) anlatım dilinin sade ve anlaşılır olmasının uygun olduğu, 53'ünün (%35,6) kısmen uygun, 5'inin (%3,4) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise anlatımda kullanılan dil ve üslubun günlük yaşamda yer alması bakımından 2 yayınevinin tam puan aldığı, 2 yayınevinin ise % 80 üzerinde puan aldığı görülmektedir. Mandolin ve Uçan Balık yayınlarının uygun bölümünde tam puan aldığı, Kırmızı Kedi Çocuk ve Redhouse Kidz yayınevlerinin yüksek puan aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında anlatım dilinin sade ve anlaşılır olmasının daha da geliştirilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir. Bundan dolayı anlatım dilinin uzun cümlelerden ve gereksiz sözcüklerden arındırılması, soyut anlatımlara yer verilmemesine özen gösterilmesi gerektiği düşünülmektedir. Dil ve anlatımın ana dili desteleyecek, geliştirecek şekilde yer almasının önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 26.

Kullanılan Dil ve Üslubun Günlük Yaşantıda Yer Alma Durumuna İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	1	6,3	4	25,0	11	68,8
2. Yapı Kredi	1	6,7	5	33,3	9	60,0
3. Çilek Çocuk	2	16,7	6	50,0	4	33,3
4. Nesil Çocuk	1	8,3	4	33,3	7	58,3
5. Bilgi Çocuk	1	9,1	4	36,4	6	54,5
6. Timaş Çocuk	0	0	6	54,5	5	45,5
7. Erdem Çocuk	0	0	4	40,0	6	60,0
8. Nar Çocuk	1	10,0	5	50,0	4	40,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	2	20,0	8	80,0
10. Tudem	2	22,2	2	22,2	5	55,6
11. Eğiten Kitap	1	14,3	3	42,9	3	42,9
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	3	42,9	4	57,1
14. Uçan Balık	0	0	1	16,7	5	83,3
15. Redhouse Kidz	1	16,7	1	16,7	4	66,7
TOPLAM	11	7,4	50	33,6	88	59,0

Tablo 26'ya göre, incelenen kitaplardan, 88'inin (%59,0) anlatımda kullanılan dil ve üslubun günlük yaşamda yer almada uygun olduğu, 50'sinin (%33,6) kısmen uygun, 11'inin (%7,4) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise anlatımda kullanılan dil ve üslubun günlük yaşamda yer alması bakımından 1 yayınevinin tam puan aldığı,

2 yayınevinin ise % 80 üzerinde puan aldığı görülmektedir. Mandolin yayınlarının uygun bölümünde tam puan aldığı, Kırmızı Kedi Çocuk ve Uçan Balık yayınevlerinin yüksek puan aldığı görülmektedir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında anlatımda yer alan dil ve üslubun günlük yaşamda yer alması bakımından, daha da geliştirilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir.

Tablo 27.

Soyut Kavramların Anlatımla Somutlaştırılması Durumuna İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	3	18,8	6	37,5	7	43,8
2. Yapı Kredi	2	13,3	6	40,0	7	46,7
3. Çilek Çocuk	3	25,0	6	50,0	3	25,0
4. Nesil Çocuk	1	8,3	6	50,0	5	41,7
5. Bilgi Çocuk	3	27,3	3	27,3	5	45,5
6. Timaş Çocuk	2	18,2	7	63,6	2	18,2
7. Erdem Çocuk	0	0	6	60,0	4	40,0
8. Nar Çocuk	6	60,0	2	20,0	2	20,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	1	10,0	4	40,0	5	50,0
10. Tudem	1	11,1	4	44,4	4	44,4
11. Eğiten Kitap	2	28,6	1	14,3	4	57,1
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	2	28,6	5	71,4
14. Uçan Balık	0	0	1	16,7	5	83,3
15. Redhouse Kidz	0	0	2	33,3	4	66,7
TOPLAM	24	16,1	56	37,6	69	46,3

Tablo 27'ye göre, incelenen kitaplardan, 69'unun (%46,3) soyut kavramların somutlaştırılarak anlatılmasının uygun olduğu, 56'sının (%37,6) kısmen uygun, 24'ünün (%16,1) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise soyut kavramların anlatımla somutlaştırılması bakımından 1 yayınevinin tam puan aldığı, 1 yayınevinin ise % 80 üzerinde puan aldığı görülmektedir. Mandolin yayınlarının uygun bölümünde tam puan aldığı, Uçan Balık yayınevinin yüksek puan aldığı tespit edilmiştir. İncelenen kitapların sayılarına bakıldığında soyut kavramların somutlaştırılarak anlatılmasının geliştirilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir. Okurların yaş grubu gelişim özellikleri göz önüne alındığında soyut olan kavram, kelime veya anlaşılması zor olan durumların nesnelere ve anlaşılır şekilde sarmal olarak devam etmesi ile somut anlatımın katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 28.
Olumlu Dil ve Anlatımların Yer Alma Durumuna İlişkin Sayı ve Yüzdeler Dağılımları

YAYINEVLERİ	Uygun Değil		Kısmen Uygun		Uygun	
	f	%	f	%	f	%
1. Can Çocuk	2	12,5	4	25,0	10	62,5
2. Yapı Kredi	0	0	5	33,3	10	66,7
3. Çilek Çocuk	0	0	3	25,0	9	75,0
4. Nesil Çocuk	1	8,3	6	50,0	5	41,7
5. Bilgi Çocuk	2	18,2	5	45,5	4	36,4
6. Timaş Çocuk	0	0	3	27,3	8	72,7
7. Erdem Çocuk	0	0	3	30,0	7	70,0
8. Nar Çocuk	0	0	5	50,0	5	50,0
9. Kırmızı Kedi Çocuk	0	0	0	0	10	100,0
10. Tudem	1	11,1	3	33,3	5	55,6
11. Eğiten Kitap	1	14,3	1	14,3	5	71,4
12. Mandolin	0	0	0	0	7	100,0
13. Günışığı Kitaplığı	0	0	3	42,9	4	57,1
14. Uçan Balık	0	0	1	16,7	5	83,3
15. Redhouse Kidz	0	0	2	33,3	4	66,7
TOPLAM	7	4,7	44	29,5	98	65,8

Tablo 28'e göre, incelenen kitaplardan, 98'inin (%65,8) olumlu dil ve anlatımların yer alma durumunun uygun olduğu, 44'ünün (%29,5) kısmen uygun, 7'sinin (%4,7) ise uygun değil olduğu görülmektedir. Yayınevlerine göre bakıldığında ise olumlu dil ve anlatımların yer alması bakımından 2 yayınevinin tam puan aldığı, 1 yayınevinin ise % 80 üzerinde puan aldığı görülmektedir. Kırmızı Kedi Çocuk ve Mandolin uygun bölümünde tam puan aldığı, Uçan Balık yayınevinin yüksek puan aldığı görülmektedir. Bu bulgulardan incelenen kitapların sayılarına bakıldığında olumlu dil ve anlatım bakımından yer almasının, daha da geliştirilmesi gereken bir durum olduğu görülmektedir. Anlatımda yer alabilecek küfür, argo, olumsuz etiketlemeler yer aldığı, olumsuz dil konuşma alışkanlıkları kazandırılmasına sebebiyet verilmemesi açısından olumlu anlatımların yer almasının önemli olduğu düşünülmektedir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde bulgulardan hareketle elde edilen sonuçlar ve bu sonuçların ilgili literatürle karşılaştırıldığı tartışma yer almaktadır.

Bu araştırmada, incelenen 149 resimli çocuk kitabında basım yıllarının yer aldığı görülmüştür. İncelenen çocuk kitaplarında, Kaçak Kordaş'ın (2017) 324 kitapta, Demircan (2006) 34 kitapta, Dinç (2017) 20 kitapta, Gönen ve arkadaşları (2011) 100 kitapta, basım yıllarının yer aldığı görülmektedir. Bu araştırmada ve yapılan diğer araştırmalarda basım yıllarının yer aldığı görülmüştür. Basım yıllarının olması, çocuk kitaplarının güncelliği göstermesi ve son basım olduğunun göstergesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmada, okul öncesi düzeyinde bulunan resimli çocuk kitaplarının, ağırlık olarak minimum ve maksimum 32X444, en-boy olarak 13X18, 31X44 ölçülerinde olduğu, ilkokul düzeyinde, ağırlık olarak 32X489, en ve boy 11X18, 29X30 ölçüleri sonucu çıkmıştır. Çocuk kitaplarının ağırlık, boy ve en ölçümleri olarak çocuk edebiyatı kitaplarında yer alan, küçük boy 15X15 ölçüsü çocukların kendi elleriyle tutabildiği, 24X30 ölçüleri kucak boyu olarak yer aldığı şekildedir (Ural, 2015). Okul öncesi düzeyde 21X29, 14X21 veya daha küçük boyutlarda, ilkokul 1, 2 ve 3. sınıflarda değişik boyutlarda olabilir, çocuğun zorlanmadan taşıyabileceği şekilde olması önemlidir (Celepoğlu, 2015). Kitaplar farklı boyutlarda olabilir, başlangıç kitapları daha büyük boy ölçülerde olabilir (Nas, 2014). Okul öncesi için, kitap açıldığında iki kucak genişliğinde, ilkokul için de farklı boyutlarda olmalı ve çocukların zevk alabilmesi için farklı ölçüler verilmeli, en uygun ölçü 16X23 kabul edilmektedir. İki düzey içinde ağırlığı taşıyabileceği şekilde olmalıdır (Gürel ve ark., 2007). Gönen ve arkadaşlarının 2011 yılında ilkokul birinci düzey kitaplarıyla ilgili araştırmalarında, 74 kitabın en-boy 13,5X19,5, 15 kitabın 15X21, 11 kitabın 11X26 ölçülerinde olduğu belirtmişlerdir. Dinç, 2017 yılında yaptığı 20 kitabın boyutunun yeterli olduğu, kolay taşınabilir olarak 19 kitabın yeterli, 1 kitabın yetersiz olduğunu, Demircan, 2006 yılında yaptığı çalışmada kitabın taşınabilirliği olarak 34 kitaptan 31 kitabın yeterli, 3 kitabın yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Çocuk edebiyatı kitaplarında ve yapılan araştırmalarda, kitap ağırlığı olarak belirli bir gram ağırlığı verilmediği, sadece taşıyabileceği şekilde olması gerektiği belirtilmiştir. Dinç (2017), yaptığı çalışmada 1, Demircan (2006) 3 kitabın taşınabilirliği konusunda yetersiz olduğunu belirtmiştir ancak sebebi ile ilgili açıklama bölümünde nedeni açıklanmamıştır. Bu araştırmada ağırlık olarak bulunan sonuçların uygun olabileceği ancak herhangi bir ağırlık kriteri belirtilmemesinden uygundur açıklaması yapılamamaktadır. Yorum yapabilme açısından uzmanların eğitimciler, aileler ve çocuklarla gözlem ve görüşme formu aracılığıyla araştırmalar yaparak bir sonuç elde edilebileceği, en ve boy ölçümleri gibi ağırlık ölçümlerinin de belirli aralıkta yer alabileceği düşünülmektedir. En ve boy ölçümlerinde ise okul öncesi ve ilkokul 1, 2

ve 3. sınıflar için farklı boylarda olmasının gerekliliği belirtilmiştir. 2011 yılında Gönen ve arkadaşlarının yaptığı araştırmaya bakıldığında 100 kitaptan 74 kitabın ölçüsü ile bu araştırmada yapılan 21 kitabın en 12 cm, 33 kitabın 13 cm, 53 kitabın boy 19 cm. ölçüsü ile benzerlik olduğu görülmektedir. Çalışma yapılan yıllar arasındaki sonuçlara bakıldığında ise kitap boyutunda farklılaşma olduğu, özellikle ilkökul düzeyinde olan boyutların değişmeye başladığı görülmektedir. Bu farklılaşma sebebi olarak da yayınevlerinin, çocukların yaş grubuna bağlı, gelişim özelliklerini dikkate aldıkları düşüncesini oluşturmaktadır. Bu sonuç da olumlu gelişmeler olduğunu göstermektedir.

Çocuk kitaplarında yaş grubunun belirtilmesi durumuna bakıldığında, 4 yayınevinin %50 ve üzerinde, 6 yayınevinin %50'nin altında yer aldığı, 5 yayınevinde ise yaş grubu belirtilmediği görülmüştür. Arıcı'ya göre: "Hangi yaş grubu ya da sınıf için önerildiği de belirtilmelidir" (2018: 51). "Kapakdaki resimlerin, renklerin güzel bir şekilde ve metni yansıtacak düzeyde verilmesi gerekir... Kitabın yazarının ve yayın tarihinin de verilmesi gerekir. Kitabın arka kapağında da kitabın içeriğiyle ilgili yazılar veya yazar hakkında bilgiler ve kitabın fiyatı gibi unsurlara yer verilmelidir" (Akın, 2019: 214). Çocuk kitap kapakları, kalın, dayanıklı ve kaliteli olmalıdır. Kapakta yer alan resimler dikkat çekici ve içerikle uyumlu olmalıdır (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Celepoğlu, 2015; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Çer, 2016; Gürel ve Ark., 2007; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006; Nas, 2014; Yılmaz, 2016). Kapaklar hakkında, çocuk edebiyatı kaynak kitaplarında bu şekilde ifadeler yer almaktadır. Yaş bilgisinin bulunması ile ilgili bilgiler bulunmamaktadır. Kapoğlu 2012 yılında yaptığı çalışmada, ilkökul 1-3. sınıflara yönelik 50 çocuk kitaplarında % 38'inin kitabın ön veya arka kapakta yaş düzeyine uygun olduğunu, sonuçlar kısmında; çoğu kitabın yaş aralığının belirtildiğini, önerilerde ise kitapların yaş grubuna hitap ettiği ancak yaş aralığının bulunmasına dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kaçak Kordaş (2017) yaptığı çalışmada, 324 kitaptan 221 kitapta yaş grubunun belirtilmediğini, Dinç (2017) de, incelediği kitaplardan 19 kitabın yaş grubuna uygun olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Tokgöz'ün (2006) yapmış olduğu çalışmada ise kitapları dış yapı bakımından incelemiş ancak kapak bölümünde yaş grubu bilgisine rastlanmamıştır. Demircan 2006 yılında yapmış olduğu çalışmada 34 kitabın % 100 yetersiz olduğunu belirtmiştir. Sonuç olarak, bu araştırma da ve diğer araştırmalara bakıldığında, çocuk kitaplarının kapakları üzerinde yaş grubu belirtilmesi konusunda yetersiz olduğu görülmüştür. Özellikle bilimsel olarak yazılan çocuk edebiyatı kitaplarında, kapak üzerinde yaş grubu yazılmasının önemini anlatan bilgi içeriğine neredeyse rastlanmamış veya bir cümle ile belirtildiği görülmüştür. Çocukların yaş grubuna uygun yazılan eserlerin, doğru yaş kitlelerine ulaşabilmesi adına, kitap kapağı üzerinde yaş grubunun bulunmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmacı, çalışma sırasında bazı yayınevlerinin web sitelerinin düzenli olması veya kataloglarında yaş gruplarını belirtmeleri üzerine çalışmada ışık tutmuştur ancak tüm yayınevlerinin düzenli web

sitesi olmaması, kitap kataloglarına ulaşamamasından kitap seçiminde zorluklar yaşamıştır. Bütün okurlar göz önüne alındığında, web sitesi veya katalogda yaş grubuna bakma olasılığının neredeyse hiç olmayacağı düşünülmektedir. Yaş grubunun belirtilmemesinin sebebi olarak, yaynevlerinin ticari kaygı ile satış oranını etkileyeceğinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Çocuk edebiyatı kitaplarında da bu kısma gereken önemin verilmesinin çocuklar açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Biçim kriterleri bakımından incelenen resimli çocuk kitaplarında kapak ve ciltlemenin çoğunlukla sağlam ve dayanıklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalarda, çocuk kitaplarının ciltleme özelliklerine bakıldığında sağlam, dayanıklı ve dikişli olması (Gülyüz, 2013; Gürel ve ark., 2007; Kıbrıs, 2006; Nas, 2014; Ural, 2015) gerektiğini belirtmektedir. Buna karşın Çer (2016), ailelerin çocuklarını henüz 0-4 yaş aralığında iken kitapla tanıştırmalarından yola çıkarak 4-6 yaş aralığında tel ve yapıştırıcıyla hazırlanan kitapların da bu yaş düzeyine uygun olduğunu belirtmiştir. Çer, buna ek olarak tek başına yapıştırıcı kullanılmaması, yapıştırıcı kullanılacaksa da ciltlemenin kesinlikle ipe yapılması gerektiğini belirtmiştir. Çocuk kitapları ile her ne kadar erken tanıştırma olasılığı göz önünde tutulsa dahi, okul öncesi çocukların, yetişkinler kadar sinir-kas sistemleri gelişmemiş olması nedeniyle (Gürel ve ark., 2007), sağlam dikiş yapılmayan kitapların çabuk dağılacığından, çocukların kitapları koruma ve kitaplık oluşturma gibi alışkanlıklarını olumsuz yönde etkileyecek (Kıbrıs, 2006).

Çocuk kitaplarının kapaklarının dikkat çekici ve sağlam olması ile ilgili, Gündüz Sağlam (2007) anne, baba ve öğretmenlerin çocuk kitapları hakkında görüşlerini almıştır. Aylık geliri iyi olan ailelerin kitapların kapaklarının sağlamlığına ve canlılığına dikkat ettiğini, aylık geliri düşük olan ailelerin ise bu noktaya dikkat etmediğini alım gücüne göre seçim yaptıklarını belirtmiştir. Coşkun Turan (2018) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin, kitapların ciltlemesi olarak spiral ciltleme tercih ettiklerini hatta dış yapı özelliklerine iç yapıdan daha çok dikkat ettiklerini belirtmiştir. Körükçü (2012) yaptığı araştırmada, sırttan tutkalla yapıştırılmış ve dikiş tekniği ile tutturulan kitapların sağlam olduğunu, sadece tutkal veya tel zimba ile ciltleme yapılan kitapların dağıldığını, yıpranmadan dolayı uzun süreli kullanmanın olumsuz olduğunu ve sağlam kapak kullanılması gerektiğini, belirtmiştir. Erkmen (2017) yapmış olduğu çalışmada, kapak ve ciltleme olarak çabuk dağılan ve bozulan çocuk kitaplarının olumsuz durum oluşturduğunu ve kütüphane kitaplarının ciltleme bakımından kapak düzenlemesini yaparak dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Koçak Kardeş'in (2017) çalışmasında, incelenen 324 kitabın; 236'sı zımbalı, 20'si yapıştırılmalı, 20'si dikişli, 2'si spiralli ve 46' diğeri (yapıştırılmalı ve dikişli) ciltleme olduğunu, 187 kitabın mat kâğıda basıldığını ifade etmektedir.

Gürel ve arkadaşları (2007), yaş grubunun küçük olmasından dolayı sinir-kas sistemlerinin yeterince gelişmemiş olması, Kıbrıs (2006) ve Erkmen (2017) ise, kitap kapağı ve ciltlemenin sağlam olmaması, çabuk dağılması durumunda kütüphane oluşturmada ve

koruma noktasında olumsuz olabileceğini belirtmiştir. Yayınevleri açısından bakıldığında, kapak ve ciltleme konusunda dayanıklı yapmalarının, maliyeti arttırmış olduğundan kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Maliyetin artması sadece yayınevleri açısından değil, okur açısından da sıkıntı yaratacağı düşünülmektedir ancak çocukların gelişim özelliklerine bakıldığında bu durumun önemi göz ardı edilmemelidir. Koçak Kardeş (2017) yaptığı, 324 çocuk kitabının 20' si dikişli, 46 kitabın dikişli ve tutkallı olduğunu, şu an yapılan bu araştırmada 149 kitaptan 94 kitabın iplik dikiş ve sırttan tutkallı olması bu anlamda artışlar olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar yayınevlerinin çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak üretim yapma konusunda ilerleme sağladığını göstermektedir. Kazma (2015) yapmış olduğu grafik tasarımcılar, yazarlar ve yayınevleri ekseninde Türkiye'de kitap kapağı tasarımları çalışmasında, yayınevleri yöneticilerinin kitap kapağı tanımlarını ekonomik ve teknolojik açıdan yayınevine sağladığı fayda üzerinde durduklarını ifade etmiştir. Kitap kapağının kaliteli olduğu takdirde maliyeti arttırması, yayınevlerini ve gelir seviyesi düşük aileleri sıkıntıya düşürecektir. Bundan dolayı ikileme kalınmasına sebebiyet vermektedir ancak çocukların gelişim özelliklerini ve kitap sevgisini erken yaşta kazanmanın önemine bakıldığı zamanda maliyeti uygun şekilde düşürerek sağlam kapak ve ciltleme olarak yayınevlerinin bu anlamda dikkat etmeleri gerektiği düşünülmektedir.

Bu araştırmada kâğıt kalitesi olarak 69 resimli çocuk kitabının kısmen uygun sonucu çıkmıştır. Çocuk kitaplarında göz sağlığı açısından parlak kalın kuşe kâğıt kullanılmaması gerekmektedir bundan dolayı mat kuşe kâğıdı kullanılmalıdır (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Celepoğlu, 2015; Çakmak ve Güleç, Geçgel, 2015; Çavuşoğlu, 2006; Güler, 2013; Gürel ve ark., 2007; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2013; Ural, 2015; Yılmaz, 2016). Kâğıt kalitesi olarak Kardeş Koçak, 187 kitabın, Demircan'ın 14 kitabın uygun kâğıt olduğunu belirtmiştir. Gönen ve arkadaşları (2011) yaptıkları araştırmada, çoğunlukla uygun kalitede kâğıt kullanıldığını belirtmişlerdir. Bu araştırmada ise, kâğıt olarak tüm kitaplarda kaliteli kâğıt kullanıldığı 69 kitabın parlak kuşe kâğıt olmasından kaynaklı kısmen uygun işaretlenmiştir. Yapılan araştırmalarda ve alan uzmanlarının da yaptıkları açıklamalarda parlak kuşe kâğıdın uygun olmadığı ve tercih edilmemesi gereken bir kâğıt türü olduğu belirtilmiştir. Yayınevlerinin parlak kuşe kâğıt kullanma sebebi olarak yazı ve resimlerin canlı, parlak görünmesi olabilir. Ancak okul öncesi düzeyi göz önüne alındığında okulda öğretmen, evde aile okumasından dolayı parlak kuşe kâğıdın daha çok parlama yapması ve resim-metin bütünlüğünü görme açısını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Bundan dolayı aynı kalitede mat kuşe kâğıdı kullanıldığı takdirde kitap sayfalarında yıpranma olmayacağı ve gözü de etkilemeyeceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada yazı puntosu olarak, tüm resimli çocuk kitaplarında yaş grubuna uygun olduğu, 12 kitapta yazı puntosunda tutarlılık olmaması, renkli veya yazı karakterinin değişmesinden kaynaklı kısmen uygundur sonucu çıkmıştır. Yazı puntosu ile ilgili yapılan

araştırmalarda, Güteryüz'e (2013) göre, birinci sınıflar için 24, ikinci sınıflar için 18, üçüncü sınıflar için 12 punto olması gerektiği belirtilmiştir. Okul öncesi düzeyde 18-22 ya da 14-16 punto olmalıdır. Okul öncesi düzeyinde harf tanıma anlamında önemli olmasından kaynaklı olabildiğince sade harfler kullanılmalı, ileri sınıflarda da bu duruma dikkat edilmelidir (Ural, 2015). Diğer çocuk edebiyatı kitaplarının çoğunluğunda yazı puntoları yaş grubuna uygun olması şeklinde ifade edilmiştir. Resimli çocuk kitabı içerisinde yazı puntosunun farklılaşması ile ilgili, çocuk edebiyatı kitaplarında yeterli açıklama yer almamasından dolayı, doğru olan hangisi şeklinde bir sonuca ulaşmak doğru olmayabilir. Bu araştırmada ise yazı puntosu, yazı düzeni, rengi ve karakteri metin içerisinde değişiklik yapılması, çocuklarda anlama bakımından dikkat dağıtacağı düşünülmüştür.

Bu araştırmada, sayfa düzeni ile ilgili 2 kitap dışında hepsi uygundur sonucu çıkmıştır. Literatür araştırmalarında, çocuk kitaplarında metin ve resim çocuğun görebileceği şekilde yer almalıdır (Aytekin, 2016; Baş, 2015; Celepoğlu, 2015; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2015; Çavuşoğlu, 2006; Güteryüz, 2013; Gürel ve ark., 2007; Karatay, 2016; Kıbrıs, 2006; Oğuzkan, 2013, Öztürk, 2005). Koçak Kardeş'in (2017) çalışmasında, 324 kitabın; kitaplarda sağ/sol boşluklar da 323 kitabın, alt/üst boşluklarda 324 kitabın uygun olduğunu tespit etmiştir. Demircan'ın (2006) yaptığı çalışmada 34 kitapta; 14 kitabın kâğıdın yeterli, sayfa düzeninde alt/üst boşluklarda 11 kitabın yeterli olduğu, sağ/sol boşluklarda 12 kitabın yeterli olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada iki kitap dışında tüm kitapların sayfa düzeni uygun çıkmıştır. 2 kitabın kısmen uygun bölümünde yer almasının sebebi ise resim-metin arasına üç sayfa resim olmasından kaynaklıdır. Bu durumun kopukluğa neden olacağı düşünülmektedir. Sayfa boşluklarının uygun çıkması olumlu bir gelişme olduğunu göstermektedir. Son olarak biçim kriterleri ile ilgili, Dinç' (2017) Türkiye'de en çok okunan kitapların analizini yaptığı çalışmasında, biçim olarak 20 kitabın yeterli olduğunu belirtmiştir. Bu araştırma sonuçlarına bakıldığında genel anlamda olumlu olduğu, çocukların gelişim özelliklerine uygun olarak, kapak kalitesi, ciltleme ve kâğıt kalitesi olarak eksik noktalara dikkat edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu konuda yayınevleri eksik oldukları kısımları tamamladıkları takdirde, daha nitelikli resimli çocuk kitaplarının olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada resimlerin yaş grubuna uygunluğu olarak, 93 kitabın uygun, 56 kitabın kısmen uygun olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Gönen (2017) yaptığı çalışmasında, çocukların yaş grubuna uygun aynı zamanda öğreten resimler olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada da yaş grubuna uygunluğu bakımından incelenen kitaplarda, yaşamda yer alan çizimler yer alsa da, abartılı veya eksik çizimlerinde ayrı olacak azımsanmayacak ölçüde yer aldığı görülmektedir.

Hayal dünyasını geliştirmesi bakımından ise, 59 kitabın uygun, 77 kitabın kısmen olduğu, 13 kitabında uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Sarı (2006), yaptığı araştırmada, çocuğun duygularına hitap eden resimlerin olmadığını, alelacele yapılan resimlerin yerleştirilmeye

çalışıldığını belirtmiştir. Bu şekilde yapılan çalışmalarda, çocukların duygu durumlarını anlamlandırma yapabildiği açısından çok uzak kaldığını belirtmiştir. Okul öncesi ve ilkökullük çocuklarının hayal dünyaları göz önünde bulundurularak destekleyici resimler yapılması gerektiğini belirtmiştir. Gönen (2017) yaptığı çalışmada 15 kitapta 49 farklı bitki bulunduğunu ve bu bitkilerin içerisinde çocukların günlük yaşantıda yer alanlar dışında ilk defa görebileceklerinde bulunduğunu belirtmiştir. Resimlerle çilek ve dağ çileği gibi aradaki farkı veren çalışmada çocukların hayal dünyasını geliştirerek dünyayı keşfetmelerini ve öğrenmelerini de sağladığını belirtmiştir.

Sonuç olarak Gönen'in (2017) incelediği çocuk kitaplarında resimlerde hayal dünyasını geliştirecek şekilde olduğunu belirtmiştir. Sarı da (2006) yaptığı çalışmada hayal dünyasını geliştirme bakımından kitapların yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bu araştırmaya bakıldığında ise Sarı'nın (2006) yaptığı çalışma ile bu araştırmanın örtüştüğünü ve yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir. Bu durumda ortaya çıkan sonuç ise Gönen'in (2017) incelediği kitapların yazar ve ressamın aynı kişi olmasından kaynaklı bir bütünlük göstermesinden çizimlerin nitelikli ve kriterlere uygun olarak yer aldığı düşünülmektedir. Bu durumlar göz önüne alındığında, hayal dünyasını geliştirmede özen gösterilmesi gerektiği düşüncesini oluşturmaktadır. Resimlerde, özellikle günlük yaşantıda görme şansları olmayan olaylarla, nesnelere ilgili bölümler yer alması, farklı ilgi çekici resimlere yer verilmesi çocukların, hayal dünyasını geliştirmelerine ve öğrenmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada, kahramanların duygularını yansıtması bakımından 103 kitabın uygun, 38 kitabın kısmen uygun, 8 kitabın ise uygun olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Koçak Kardaş (2017) "Resimlerde duygu ifadelerine yer verilme durumu" ifadesi için %29,6'sı her zaman, %58,6'sı kısmen ve %11,4'ü hiçbir zaman sonucu çıktığını belirtmiştir. 2000-2014 yılları arasında incelenen resimlerde duyguların ifade edilmesi sonucunun % 29,6 iken, bu araştırma da %69 sonucu ortaya çıkmıştır. Bu da olumlu gelişmeler olduğunu göstermektedir. Günlük yaşantıda duyguları ifade etmelerde yaşanan zorluklar düşünüldüğünde, çocukların da duygularını ayırt etme, ifade etme zorlukları da göz önüne alındığında duygu durumlarına daha çok özen gösterilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmada, resim-metin ilişkisi bakımından 125 kitabın uygun, 23 kitabın kısmen, 1 kitabın uygun olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Gönen ve arkadaşları (2014) çalışmalarında resim ve metin ilişkisinde birbirini tamamlayıcı şekilde olduğunu belirtmişlerdir. Özgider (2010) çalışmasında, metin resim ilişkisinde birbirini tamamladığını, İngilizce eserlerin, Türkçe eserlere göre daha nitelikli olduğunu ve özenli hazırlandığını belirtmiştir. Sarı (2006) yaptığı çalışmada, özellikle çocukların bilmedikleri resimlerin yer alması gerektiğini ve metinde geçen bilinmeyenlere yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Resmin metinlerden daha önemli olduğunu, çocukların dünyasında daha anlamlı ve etkileyici olduğunu belirtmiştir. Bundan

dolayı da ticari kaygı güdülmeden çocukların yaş gruplarına uygun resimlemelerin yapılmasına vurgu yapmıştır. Ünen (2012) çalışmasında çocukların çelişki yaşamaması adına, resim-metin ilişkisinin arasında kopukluk olmaması gerektiğini belirtmiştir. Koçak Kardaş (2017), çalışmasında, %99,1 olduğu, %0,9 olmadığını belirtmiştir. Bu araştırma da metin içerisinde yer alan anlatımın çoğunlukla resimlerde ifade edildiği sonucu ortaya çıkmıştır. Resim ve metnin birbirini bütünleyici olması, olumlu bir sonuç olduğunu göstermiştir.

Araştırmada, resim ile yazı oranının yaş grubunun, 97 kitabın uygun, 50 kitabın kısmen uygun, 2 kitabın uygun olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Demircan (2006) yaptığı çalışmada resim yazı oranlarının uygun olduğunu belirtmiştir. Gönen ve arkadaşları (2014) yaptıkları çalışmada resim yazı oranının uygun olduğunu belirtmişlerdir. Koçak Kardaş (2017) yapmış olduğu çalışmada, %81,8 uygun olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada bu oran %65'e çıkmıştır. Koçak Kardaş'ın (2017) yaptığı araştırma bakıldığında, 2000- 2014 yılları arasında incelenen kitapların, resim yazı oranı bu çalışmaya göre daha uygun çıktığı görülmüştür. Resim yazı oranı görüntü olarak ilk dikkat çekeceği kısım olmasından dolayı kitaba karşı ön yargı oluşmasına sebep olabileceği düşünülmektedir. Yaş gruplarına göre hazırlanmadığı takdirde, çocukları kitap okumaya karşı olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Yeni okumaya geçen bir çocuğun uzun yazı görmesi gözünü korkutabilir, okuyamayacağı düşünesiyle kitaptan soğutabilir, 3. sınıf çocukları ise, yazı az resim fazla olduğu takdirde de kitabı çok basit bulabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada, ana fikrin yaş grubuna uygunluğu, 90 kitabın uygun, 42 kitabın kısmen uygun, 17 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Ana fikirde mesajın anlaşılması bakımından ise 64 kitabın uygun, 59 kitabın kısmen uygun olduğu, 26 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Yapılan araştırmalarda, Tekin (2017), incelediği 37 kitabın, ana fikirleri olarak değerler, hayvan ve doğa sevgisi işlendiğini belirtmiştir. Gönen ve arkadaşlarının (2014) incelediği kitaplardan 6 kitapta ana fikir olmadığını belirtmişlerdir. Çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine uygun olduğunu belirtmişlerdir. Gönen (2017) incelediği kitapların ana fikirlerinin sosyal ve kültürel içeriklerde olduğunu bunun da örtük olarak verildiğini ifade etmiştir. Arpacı (2006) yaptığı çalışmada, çocukların ilgileri doğrultusunda ana fikir olduğunu belirtmiştir.

Çocuk kitapları içerisinde, dini, siyasi, şiddet, olumsuz davranışlar ve cinsel içerikli ana fikirler, yaş grubuna uygun verilmediği takdirde, çocukları olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Özellikle soyut olan kavramların, somutlaştırılmadan yer alması, çocuklar da anlama zorluğu yaşatabileceği düşünülmektedir. Çocuklara ahlak, din ya da ulus bilinci olan kitaplara yer verilebilir. Dikkat edilmesi gereken nokta, çocukların gelişim düzeylerini bilen ve ona uygun yazabilen yazarlar olmasıdır (Dilidüzgün, 2018).

Araştırmada, konu yaş grubuna uygundur maddesi, 102 kitabın uygun, 38 kitabın kısmen uygun olduğu, 26 kitabın ise uygun olmadığı, kitap adı ile konu arasında, 114 kitabın uygun, 32 kitabın kısmen uygun olduğu, 3 kitabın ise uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Yapılan araştırmalarda, Koçak Kardaş (2017) incelediği kitapların adı ile konusu arasında yüzde yüz uyum olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada kitap adı ile konu arasında bağlantının çoğu kitapta var olduğu görülmüştür. Gönen ve arkadaşları (2014) inceledikleri 126 kitapta, konunun çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine uygun olduğunu belirtmişlerdir. Demir (2006) incelediği kitaplarda konuların yaş grubuna uygun, merak uyandıran ve ilgi alanlarını içeren konuların yer aldığını ifade etmiştir. Yapılan diğer çalışmalara bakıldığında genellikle uygun olduğu görülmektedir. Bu da olumlu bir sonuç olduğunu göstermektedir. Konunun yaş grubuna uygunluğunda ise çoğu kitapta uygun çıkmıştır ancak daha da geliştirilmesi ve tüm kitaplarda uygun olması gerektiği düşünülmektedir. Bu araştırmada, konu problem çözme becerisinde, 48 kitabın uygun, 69 kitabın kısmen uygun olduğu, 32 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Kitaplarda seçilen konuların oldukça iyi seçilmesi gerekir. İyi seçilen konu, çocuğu eğlendirme, düşündürme ve problem çözme becerilerini de geliştirir. Konuda anlatılan problem çözme basamakları adım adım verildiği durumda, çocukların günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri problem durumlarına da çözüm bulmalarını sağlayacaktır (Çakmak Güleç ve Geçgel, 2016). Kitaplarda, seçilen konu içerisinde günlük yaşamda karşılaşılabilecek problemleri adım adım anlaşılacak şekilde yer verilmesi ve çözümlenmesi önemlidir. Bu tür kitaplarla karşılaşılabilecek olan çocukların problem çözme becerilerini daha erken kazanmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada, konunun olay örgüsünün merak uyandırmasında 64 kitabın uygun, 72 kitabın kısmen uygun olduğu, 13 kitabın da uygun olmadığı, konuda olay örgüsünün basitten karmaşığa doğru yol izlemesi, 52 kitapta uygun, 75 kitapta kısmen uygun olduğu, 22 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Konu da neden-sonuç ilişkisinin bulunmasında 86 kitabın uygun, 49 kitabın kısmen uygun olduğu, 14 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Gönen (2017) incelediği kitaplarda, yaş grubuna uygun olarak, basit neden-sonuç ilişkisinin ve olay örgüsünün merak uyandıracak şekilde olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada olay örgüsünün merak uyandırmada yetersiz olduğu görülmektedir. Bunun da geliştirilmesi gereken önemli bir ayrıntı olduğu düşünülmektedir. Çocukların merak duygusunu harekete geçirmeyen bir olay, kitabın okuma alışkanlığını da olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Bu durum yazar açısından düşünüldüğünde diğer kitaplarına karşıda ön yargı oluşturacağını düşünürsek, diğer kitapları da tercih edilmeyebilir. Yayınevleri açısından bakıldığında ise kitap satışını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Nitelikli bir şekilde yazılmayan tüm kitaplar için aynı durum söz konusu olabilir.

Araştırmada, konunun gerçek yaşamla bağlantısı 99 kitapta uygun, 49 kitapta kısmen uygun olduğu, 1 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Gönen (2017) incelediği kitaplarda konuların gerçek yaşamla ilgili olduğunu ve eğitici yönleri olduğunu belirtmiştir. Aygün (2014) incelediği 50 kitapta, günlük yaşamla ilgili olayların var olduğunu belirtmiştir.

Araştırmada, kahramanların ruhsal durumlarının açıklayıcı olması 123 kitapta uygun, 23 kitapta kısmen uygun olduğu, 3 kitabın da uygun olmadığı, kahramanlar olumlu davranışlar kazandırmaktadır maddesinde ise, 73 kitapta uygun, 64 kitabın kısmen uygun olduğu, 12 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Özgider (2010) yaptığı çalışmada, şiddet öğelerine yer verildiğini ancak bu durumun olumsuz olarak değil, yaş grubuna uygun ifadelerle yer aldığını, bilinç oluşturulacak şekilde olduğunu belirtmiştir. Tekin (2017), 37 kitapta kahramanların olumlu özellikler kazandıracak şekilde olduklarını belirtmiştir. Fırat (2012) yaptığı çalışmada, %7,05 korku, %15,2 şiddet ögesine rastlandığını ifade etmiştir. Gönen (2017) incelediği kitaplarda yer alan kahramanların olumlu davranışlar sergilediğini belirtmiştir. Aygün (2014) yaptığı çalışmada, incelediği 50 kitabın çocukların özdeşim kurabileceği kahramanların yer aldığını belirtmiştir. Araştırmalara bakıldığında, kahramanların ruhsal durumlarının açıklayıcı olduğu ve olumlu davranışlar sergilediği sonuçları görülmektedir. Bu araştırmada ise, kahramanların ruhsal durumları açıklayıcı olmasında çoğunlukla uygun olduğu görülmektedir. Kahramanların olumlu davranış kazandırması olarak da kısmen uygun bölümünde daha çok kitap yer aldığı görülmektedir. Bu durumun geliştirilmesi gerektiği önerilmektedir.

Araştırmada, dil ve anlatımın uygunluğu, 79 kitapta uygun, 60 kitabın kısmen uygun olduğu, 10 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Yapılan araştırmalarda, Gönen ve arkadaşları (2014) inceledikleri 126 kitapta, dil ve üslubun çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine uygun olduğunu belirtmişlerdir. Gönen 2017, incelediği kitapların, çocukların kelime dağarcığını geliştirecek şekilde olduğunu belirtmiştir. Aygün (2014) incelediği 50 kitapta, iki kitap dışında anlatım bozukluğu olmadığını belirtmiştir. Koçak Kardeş (2017) yaptığı kitap incelemesinde dil anlatımının, açık ve anlaşılır dil olarak, %79,3'ü her zaman, %20,7'si kısmen sonucu çıktığını belirtmiştir.

Araştırmada, kullanılan dil ve üslup günlük yaşantıda yer almaktadır maddesi, 88 kitapta uygun, 50 kitabın kısmen uygun olduğu, 24 kitabın da uygun olmadığı, anlatım dili sade ve anlaşılırdır maddesi, 91 kitapta uygun, 53 kitabın kısmen uygun olduğu, 5 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Tekin (2017), incelediği 37 kitapta akıcı ve açık dil kullanıldığını ifade etmiştir. Özgider (2010) yaptığı çalışmada, dil ve anlatımın yaş grubuna uygun, anlatımın sade, anlaşılır ve açık olduğunu belirtmiştir. Gönen (2017), incelediği tüm kitaplarda sade ve akıcı dil kullanıldığını ifade etmiştir. Aygün (2014) incelediği 50 kitabın çoğunda kullanılan dilin sade ve anlaşılır olduğunu belirtmiştir. Araştırmalara bakıldığında uygun dil anlatımı olduğu

görülmektedir. Bu çalışmada günlük yaşantıda yer alan dil ve üslubun ve anlatım dilinin sade ve anlaşılır olmasının da yeterli düzeyde olmadığı sonucu görülmektedir. Bu sonuç, kitaplarda anlatım dilinde yetersiz veya abartılı, uzun veya karmaşık cümleler olarak yer aldığını göstermektedir. Sebebi hangisi olursa olsun anlatım amacına ulaşamayacağı ve bu konuda daha çok özen gösterilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmada, soyut kavramlar anlatımla somutlaştırılması, 69 kitapta uygun, 56 kitabın kısmen uygun, 24 kitabın da uygun olmadığı olumlu dil ve anlatımlar yer alması, 98 kitapta uygun, 44 kitabın kısmen uygun, 7 kitabın da uygun olmadığı sonucu çıkmıştır. Yapılan araştırmalarda, Gönen ve arkadaşlarının (2014) inceledikleri 126 kitapta, olumlu dil kullanıldığını, içerisinde argo, küfür gibi olumsuz dil kullanılmadığını ifade etmişlerdir. Koçak Kardaş (2017), olumlu dil kullanma sonuçlarını %92,6 bulunmadığı, %7,4 bulunduğu şeklinde ifade etmiştir. Gönen (2017), incelediği tüm kitaplarda herhangi bir argo kelime kullanılmadığını belirtmiştir. Karagöz (2018), öğretmen ve öğretmen adaylarının incelediği kitapla ilgili görüşleri, öğretmen karakterinin şiddet eğilimli olduğu, iftira ve hırsızlık olaylarının anlatıldığı sonuçlarının çıktığını belirtmiştir. Mesajların olumsuz yönde olduğu, çocuklar için olumsuz davranışlar içerdiğini belirtmiştir. Araştırmalarda çıkan sonuçlara bakıldığında, olumlu dil ve anlatımlarla ilgili olumlu ve olumsuz sonuçlar olduğu görülmektedir. Bu araştırmada, 7 kitapta argo, küfür veya olumsuz kelimelerin yer aldığı görülmüştür. 44 kitapta ise olumsuz etiketlemeler yer almasından dolayı kısmen uygun görülmüştür. Kitaplarda, yaş grubu olarak argo, küfür veya olumsuz kelimeler bulunması çocukların dikkatini çekebilir ancak olumlu davranış kazandırmasında uygun bir yaklaşım olmayacağı düşünülmektedir.

6. ÖNERİLER

Aşağıda bu araştırmanın sonuçlarına dayanılarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Yayınevlerine:

- İncelenen çocuk kitaplarına bakıldığında tarafsız yazılan kitapların olması, din, siyaset, cinsellik, şiddet ve olumsuz davranış ve anlatımdan uzak olması, çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak ifade edilmesi,
- Çocuk kitaplarının içeriklerinde, hayatla ilişkili olabilecek problem durumlarına çözüm bulma ve evrensel değerlerin doğru tutum ve yaklaşımlarla verilmesi,
- Yayımlanan eserlerde sadece verilmek istenen eğitime odaklanmalı, birden çok mesajla düşünce karışıklığına yol açmamaları,
- Çocuk kitaplarının, içerisinde anlaşılmayan, karmaşa yaratan, eksik, yanlış ya da abartılı olan kısımların tekrar düzenlenerek resim metin ilişkisinin tutarlılığı için yayınlanmadan önce bir uzman tarafından kontrol edilmesi,
- Çocuk kitaplarında yaş gruplarını içeren aralığının kitap üzerinde bulunması gerektiği, hangi yaş grubuna ait ise sadece o yaş grubu aralığının yer alması,
- Çocuk kitaplarında hangi tür olduğu ile ilgili, kitabı alacak olan okurların ihtiyacını daha iyi karşılayabilmesi için kitabın üzerinde ve web sitesinde masal, şiir, hikâye vb. gibi hangi tür olduğunun belirtilmesi,
- Kâğıtta ve baskılarda kullanılan renklerde kullanılan maddelerin çocukların sağlığına zarar vermeyecek şekilde kullanılması ve bununla ilgili bilgilerin arka kapak veya iç kapakta yer alması,
- Web sitelerinde kitapların içerikleri, yazarı ve ressamı hakkında bilgilerin güncellenerek düzenli şekilde olması,
- Kitapların arka kapak bilgisi olarak içerikle ilgili tutarlı olacak şekilde yazılması,
- Kâğıt kullanımı olarak parlak kuşe kâğıt yerine özellikle mat kuşe kâğıt tercih edilmesi,
- Çocuk kitaplarının yazım ve çizim aşamasından önce öğretmenler, aileler ve çocukların görüşleri alınarak ihtiyaç analizinin yapılması ve buna uygun yayınlar olması, çıkan yayınların geri dönütlerinin araştırılarak gerekli düzenlemelerin yapılması önerilmiştir.

Öğretmenlere:

- Çocuk kitaplarında bulunması gereken kriterlerin neler olduğu hakkında gerekli bilgi sahibi olmaları,
- Çocukların yaş gruplarına uygun kitap seçiminde öncelikle okumaları ve ona göre çocuklara temin etmeleri,

- Çocuklara ve ailelerine kitap seçimi konusunda nelere dikkat etmeleri konusunda bilgi vermeleri,
- Çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre belirledikleri konularda yayınevlerine gerekli bilgileri vermeleri,
- Okunan kitaplarla ilgili geri bildirimleri olumlu ve olumsuz yönleriyle yayınevlerine bildirmeleri,
- Çocukların ilkokula başlamış dahi olsalar bol resimli, okul öncesine hitap eden kitapları da kitaplıklarında yer vermeleri,
- Çocuk edebiyatı, çocuk kitapları üzerine yapılan akademik çalışmaları takip etmeleri önerilir.

Ailelere:

- Kitap seçiminde nelere dikkat etmeleri konusunda çocukların ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda doğru kaynak seçiminde ilgili olmaları,
- Çocuklarının okudukları kitapları kendileri de okuyarak birlikte düşüncelerini, fikirleri ve neler anladıkları konusunda tartışmaları,
- Özellikle okul öncesi ve ilkokul 1. ve 2. sınıf çocuklar için kitabı almadan önce incelemeleri ve okumaları ardından çocuklarına okumaları önerilir.

Milli Eğitim Bakanlığına:

- Kitapların yayınlanmamasından önce bir kuruldan geçmelerini sağlayarak belirli kriterlere uygunluğunu sağlama,
- Öğretmenler için yıl içerisinde; çocuk kitapları ile ilgili dikkat edilmesi gereken kriterler, kitap seçimi ve önerisinde nelere dikkat etmeleri ve çocuk edebiyatının önemi hakkında hizmet içi eğitimler düzenleme,
- Okullarda imza günü düzenleyerek yazarları, eğitimcileri, aileleri ve çocukları bir araya getirecek etkinlikler düzenlemelerine ilişkin söyleşiler düzenlenmesi önerilir.

Sağlık Bakanlığına:

- Çocuk kitaplarının basımı sırasında kullanılan kâğıt, kapak, renk seçimlerinde kullanılacak malzemelerin kontrol edilmesi,
- Çocukların sağlığına zarar vermeyecek şekilde malzeme kullanımını takip edilmesi,
- Çocuk kitap basımı süresinde sağlığa zarar vermeyen ürünlerin yazılı olması ve bu tür ürünleri kullanma şartını içerecek şekilde maddelerin yer alması ve takibinin yapılması önerilir.

Araştırmacılara:

- Resimli çocuk kitaplarında bulunması gereken biçim özellikleri ile ilgili daha açıklayıcı ve net kriterlerin belirtilmesi yönünde çalışmalar yapılması,

- Resimli çocuk kitaplarında hacim olarak herhangi bir ölçüm belirtilmemektedir. Bununla ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır. Çocuk kitaplarını dış yapı özellikleri içerisinde hacim ile ilgili çalışmalar yapılması,
- Resimli çocuk kitaplarının niteliğini açıklamalarıyla birlikte verilmiş daha ayrıntılı ölçme araçları oluşturulması,
- Yazı puntosunun kitap içerisinde farklılık göstermesinin, çocuklarla gözlem ve görüşme formu, eğitimcilerle ve ailelerle görüşme formu aracılığıyla, araştırmalar yapılarak uygunluğunun araştırılması,
- Yayınevleri arasında nitelik yönünden nasıl olduğu ile ilgili daha fazla kitap incelemesi ile durum tespit çalışmaları yapılması önerilir.

Yazarlara:

- Çocukların gelişim özellikleri ve ilgi alanlarına hitap edecek konuların göz önünde tutmaları,
- Çocukların yaş gruplarını göz önünde tutarak olumsuz davranışları pekiştirecek şekilde anlatımlardan uzak durmaları, siyasi, dini, siyasi, cinsel, saldırganlık, olumsuz duyguların yoğun olduğu konuları yaş grubuna uygun yazmaları,
- Çocuk kitapları içerisinde argo kelimeler, yerel şive (ağız) kullanımında dikkat etmeleri,
- Okurlarıyla bir araya gelerek söyleşiler yapmaları ve kitaplarıyla ilgili düşüncelerin geri dönütlerini alarak devam etmeleri,
- Okurların yaş gruplarının gelişim özelliklerine göre evrensel değerleri içeren, olumlu davranış ve duyguları kazanmalarını sağlayacak şekilde iletilerin olması,
- Eğitimcilerle ve ailelerle görüşmeler yaparak düşüncelerini almaları,
- Çocuk kitabı yayını sırasında yer alan yayınevi, ressam, editör ile iş birliği içerisinde olmaları önerilir.

Ressamlara:

- Öncelikle resim-metin bütünlüğünün sağlanması açısından, yazar ile yüz yüze görüşmeler sağlamalı, çizim yapacağı metnin hangi kısımların ön planda olması gerektiğinin belirlenmesi,
- Olumsuz çizimler konusunda dikkat etmeleri, sübnimal mesajlar içerecek çizimler olmamasına dikkat etmeleri,
- Çocuk kitabı yayını sırasında yer alan yayınevi, yazar, editör ile iş birliği içerisinde olmaları,
- Ressam olarak çocuklarla söyleşilere yapmaları ve çizimler hakkında görüşlerini almaları,
- Eğitimcilerle de görüşmeler yaparak görüş ve önerilerini almaları önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- [1]. Akbayır, S. (2010). *Çocuğum Neyi Okumalı*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- [2]. Akın, E. (2019). *Çocuklar İçin Edebiyat Eğitim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- [3]. Akıncı, Ş. (2015). *Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Mizahi Unsurların İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [4]. Akyol, T. (2012). *Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- [5]. Akyüz, M. (2014). *Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [6]. Alp, D. ve Kardeş, C. (2016). *Çocuk Edebiyatı ve Medya*. (2. Baskı). Ankara: Eğiten Kitap.
- [7]. Arıcı, A. F. (2018). *Çocuk Edebiyatı ve Kültürü*. (2. Baskı). Pegem Akademi: Ankara.
- [8]. Arpacı, Ö. (2006). *Çocuk Kitaplarında İletiler ve İletilerin Aktarım Biçimi*. (Sevim Ak Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin.
- [9]. Aygün, A. (2014). *2004-2013 Yılları Arasında Yayımlanan Resimli Öykü Kitaplarında Metin-Resim İlişkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- [10]. AYTEKİN, H. (2016). *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- [11]. Bassa, Z. (2015). Çocuk Kitaplarında Resimleme. M. Gönen. (Ed.). *Çocuk Edebiyatı*. (s. 179-223). Ankara: Eğiten Kitap.
- [12]. Baş, B. (2015). *Türkçe Öğretimi Açısından Çocuk Edebiyatı*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayınevi.
- [13]. Bayhan, P. S. ve Artan, İ. (2007). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Ankara: Morpa Kültür.
- [14]. Cevher Kalburan, F. N. (2010). *Öykülerle Alfabe*. Ankara: Eğiten Kitap.
- [15]. Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2003) *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- [16]. Coşkun Turan, R. (2018). *Öğretmen Görüşlerine Göre Resimli Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Gaziantep.
- [17]. Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2015). *Çocuk Edebiyatı Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*. İstanbul: Paradigma Akademi Yayınları.
- [18]. Çavuşoğlu, A. (2006). *Ana Dili Çocuk Edebiyatı*. Kayseri: Ufuk Kitapevi Yayınları.
- [19]. Çelik, N. N. (2016). *Resimli Çocuk Kitaplarında Atatürk ve Cumhuriyet Değerlerinin İncelenmesi*. (1950-1997). Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. Ankara.
- [20]. Çer, E. (2018). Türkçe Öğretimi Nitelikli Çocuk Edebiyatı Yapıtlarıyla Nasıl Gerçekleştirilebilir?. E. Çer (Ed.). *Çocuk ve Kitap*. (s. 1- 12). Ankara: Eğiten Kitap.
- [21]. Çiçek, T. (2017). *Çocuk Edebiyatı Denilince*. İstanbul: Doğu Kitapevi.
- [22]. Demir, F. (2006). *Muzaffer İzgü'nün Öykülerinde Çocuk ve Teması*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.
- [23]. Demircan, C. (2006). TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1). 12- 27.
- [24]. Deretarla Gül, E. (2015). Okul Öncesi Çocuklara Okuma Alışkanlığı Kazandırma. M. Gönen (Ed.). *Çocuk Edebiyatı*. (s. 305- 314). Ankara: Eğiten Kitap.
- [25]. Dilidüzgün, S. (2018). *Çağdaş Çocuk Yazını Yazın Eğitimine Atılan İlk Adım*. (3. Baskı). İzmir: Tudem Yayınları.
- [26]. Dinç, S. (2017). *Türkiye'de En Çok Okunan Çocuk Kitaplarının İstatistiksel Analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- [27]. Doğan, Ç. (2015). *Sevim Ak'ın Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Yönünden İncelenmesi ve Türkçe Eğitimine Katkısı*. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kayseri.
- [28]. Dönmezler, E. ve Taşkaya, S. M. (2019). Türkiye'de Yayımlanan "Çocuk Edebiyatı" Kitaplarında Yer Alan Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Kriterlerin İncelenmesi. *II. Uluslararası Mersin Sempozyumu*. Mersin. 23-25 Mayıs 2019. 105-120.

- [29]. Dönmezler, E. Ve Taşkaya, S. M. (2019). *Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Kriterleri*. II. Uluslararası Mersin Sempozyumu. Mersin. 23-25 Mayıs 2019. 90-104.
- [30]. Dursunoğlu, H. (2015). *Çocuk Edebiyatı*. Ö. Yılar, L. Turan (Ed.). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. (5. Baskı). (s. 27- 36). Ankara: Pegem Akademi.
- [31]. Erden, M., Akman, Y. (2007). *Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretmen*. (16. Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- [32]. Erdi, A. (2008). *Türkiye’de 1980-1985 ve 2000-2005 Yılları Arasındaki Çocuk Kitaplarında Eğitsel İletiler (Karşılaştırmalı Bir Çalışma)*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- [33]. Erdoğan, F. (1999). *Türkiye’de 1996- 1998 yıllarında yayımlanmış telif çocuk kitaplarının içerik analizi*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- [34]. Erkmen, N. (2017). *Çocuk Kütüphanelerinde En Çok Okunan Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi (Ankara İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [35]. Eyüp, B. (2016). *Çocuk ve Kitap*. T. Şimşek (Ed.). *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya El Kitabı*. (s. 43- 60). Ankara: Grafiker Yayınları.
- [36]. Fırat, H. (2012). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Hazırlanan Masal ve Öykü Kitaplarının Korku ve Şiddet Öğeleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çanakkale.
- [37]. Gökmen, B. (2017). *Ödüllü Çocuk Edebiyatı Yapıtlarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Bakımından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [38]. Gönen, M. (2017). *Çocuk Edebiyatı Yazarı ve Çizeri Olarak Feridun Oral’ın Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri ve Eğitsel Değerler*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.
- [39]. Gönen, M. ve Veziroğlu, M. (2015). *Çocuk Edebiyatının Genel Hedefleri*. M. Gönen (Ed.). *Çocuk Edebiyatı*. (s. 1- 12). Ankara. Eğiten Kitap.
- [40]. Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*. 36. 160.
- [41]. Gönen, M., Uludağ, G., Fındık Tanrıbuyurdu, E. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 Yaş Çocuklarına Yönelik Resimli Çocuk Kitaplarının Özelliklerinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 126- 139.
- [42]. Gönen, M., Uygun, M., Erdoğan, Ö. ve Katrancı, M. (2012). Resimli Çocuk Kitaplarının Fiziksel, İçerik ve Resimleme Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 196, 258- 272.
- [43]. Güler, H. (2013). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. (4. Baskı). Ankara: Edge Akademi
- [44]. Gündeş, Ç. (2018). *Kitapla Büyüyen Çocuklar*. E. Çer. (Ed.) *Çocuk ve Kitap*. (s.147-154). Ankara: Eğiten Kitap.
- [45]. Gündüz Sağlam, A. (2007). *Anne- Baba ve Öğretmenlerin Okul Öncesi Çocuk Kitaplarını Değerlendirmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyonkarahisar.
- [46]. Gürel, Z., Temizyürek, F. ve Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Basımevi.
- [47]. Güzelyurt, T. ve Saraç, S. (2018). 48-66 Aylık Çocukların Gelişim Düzeylerine Uygun Çocuk Kitapları Nasıl Olmalıdır? Bir Delphi Çalışması. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 2(1), 52-75.
- [48]. Hoş, G. (2018). *Bilişsel Edebi Yaklaşım Açısından Resimli Öykü Kitaplarındaki Duygu İfadelerinin İncelenmesi ve 60-72 Aylık Çocuklara Bu Duyguların Yansımaları*. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- [49]. Kapoğlu, E. N. (2012). *İlköğretim 1-3. Sınıf Öğrencileri İçin Hazırlanan Öyküleyici Çocuk Kitaplarının Nitelik Yönünden Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu.

- [50]. Karabölük Eğribel, N. (2013). *İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yönelik Çocuk Hikâye Kitaplarında Görsel Düzen ve Tipografi*. Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Samsun.
- [51]. Karagöz, B. (2018). Resimli Çocuk Kitaplarında Gözden Kaçan Bir Alan: İleti Problemi. (Anne Tavuk Anlatıyor Serisi Örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68), 1765-1786.
- [52]. Karasar, N. (2017). *Bilimsel İrade Algı Çerçevesi ile Bilimsel Araştırma Yöntemi Kavramlar İlkeler Teknikler* (32. Basım). Ankara: Nobel Dağıtım.
- [53]. Karatay, H. (2016). Çocuk Edebiyatı Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler. T. Şimşek (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. (4. Baskı). (s. 81- 129). Ankara: Grafiker Yayınları.
- [54]. Kardaş Koçak, M. (2017). *2000-2014 Yılları Arasında Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Yayınlanmış Olan Hikâye Kitaplarının Dış Yapı, İçyapı ve Resimleme Nitelikleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Edirne.
- [55]. Kazancı Gül, M. (2018). *5, 6 Yaş Grubu Çocuklar İçin Türkçe Yazılmış Resimli Çocuk Kitaplarında Değerler Analizi*. Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- [56]. Kazma, P. (2015). *Grafik Tasarımcılar, Yazarlar ve Yayınevleri Ekseninde Türkiye’de Kitap Kapağı Tasarımları*. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- [57]. Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk Edebiyatı* (3. Baskı). Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayınları.
- [58]. Kıran, S. (2008). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Hazırlanan Masal ve Öykü Kitaplarında Geçen İletişim Engelleri*. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın.
- [59]. Konar, E. (2004). *1995- 2002 Yılları Arasında Yayımlanan Okul Öncesi Hikaye Kitaplarındaki Bazı Kavramların İçerik ve Biçimsel Olarak İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- [60]. Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi Eğitime Yönelik Resimli Çocuk Kitaplarının Bulunması Gereken Temel Özellikler Açısından İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2). 243-254.
- [61]. Kuru Turaşlı, N. (2007). Okul Öncesi Eğitimin Tanımı Kapsamı ve Önemi. G. Haktanır (Ed.). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. (s. 1- 24). Ankara: Anı Yayıncılık.
- [62]. Kuş, E. (2003). Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri Sosyal Bilimlerde Araştırma Teknikleri: Nicel mi? Nitel mi?. Ankara: Anı Yayıncılık.
- [63]. Kutlu, S. (2011). *Okul Öncesi Çocuk Edebiyatı Yapıtlarındaki Resimlerin Çocuğa Göreliliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Eskişehir İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [64]. MEB. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- [65]. MEGEP. (2007). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.
- [66]. Mennanoğulları, B. (2008). *Görüşleri İle İlgili Olarak, İlköğretim 1.Kademe Öğrencilerinin Çocuk Hikâye Kitaplarının Tipografik Özellikleri İle İlgili Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [67]. Meral, A. (2016). *Ömer Seyfettin Öykülerinin Çocuk Edebiyatı Ölçütleri Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çanakkale.
- [68]. Moroğlu, M. (2017). Nitelikli Çocuk Edebiyatı ve Yaratıcı Drama İlişkisi. T. Erdoğan (Ed.). *Yaratıcı Drama İle Çocuk Kitaplarına Yolculuk*. (s. 1- 3). Ankara: Eğiten Kitap.
- [69]. Nas, R. (2014). *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. (3. Baskı). Bursa: Ezgi Kitapevi.
- [70]. Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk Edebiyatı*. (10. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- [71]. Oktay, A. (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. (5. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- [72]. Oruç, B (2019). *Kemalettin Tuğcu’nun Hikayelerinde Söz Varlığı*. Yüksek Lisans Tezi. Burdur Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Burdur.
- [73]. Özgün, Ö. (2008). Ahlak Gelişimi. Edt: M. E. Deniz. *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim* (s.s. 285- 304). Ankara: Maya Akademi.

- [74]. Özgider, D. S. (2010). *Türkiye ve İngiltere’de Çok Satılan Çocuk Kitaplarının Biçimsel Ve İçerik Özellikleri*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [75]. Özkan Kılıç, Ö. (2012). *Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Coğrafi Kavramları İçermesi Yönünden İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Çanakkale.
- [76]. Öztürk, A. (2005). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ana Dili Etkinlikleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- [77]. Pallant, J. (2017). *SPSS kullanma Kılavuzu SPSS ile Adım Adım Veri Analizi*. Balcı, S. ve Ahi, B (Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- [78]. Pektaş, D. (2015). *Okul Öncesi Dönem Resimli Çocuk Kitaplarındaki Dil Sanatlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [79]. Sağsöz, G. (2018). *Resimli Çocuk Kitaplarının Barış Eğitimine İlişkin Bileşenler Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- [80]. Sarı, N. (2006). *Çocuk Kitapları İllüstrasyonları Üzerine Bir Araştırma ve Bir Örneklem*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- [81]. Sever, S. (2017). *Çocuk ve Edebiyat*. (9. Baskı). İzmir: Tudem Yayınları.
- [82]. Sınar, A. (2006). *Türkiye’de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları*. Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 7, 175-225.
- [83]. Somar, B. (2015). *4-6 Yaş Resimli Çocuk Kitaplarının Prososyal Davranışlar Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- [84]. Şahin, S. (2018). Portage Erken Çocukluk Dönemi. Z. F. Temel. (Ed.). *Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar ve Programlar*. (5. Baskı). (s. 337- 364). Ankara: Vize Yayıncılık.
- [85]. Şimşek, T. ve Yakar, Y. M. (2016a). *Çocuk ve Edebiyat*. T. Şimşek (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. (4. Baskı). (s. 13- 44). Ankara: Grafiker Yayınları.
- [86]. Şimşek, T. ve Yakar, Y. M. (2016b). *Çocuk ve Edebiyat*. T. Şimşek (Ed.). *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya*. (2. Baskı). (s. 9- 59). Ankara: Grafiker Yayınları.
- [87]. Şirin, M. R. (2007). *Çocuk Edebiyatı Kültürü Okuma Alışkanlığı ve Medya Sarmalı*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- [88]. TDK. (2008). *Türkçe Sözlük*. Mersin: Yeni Dünya Yayınları.
- [89]. TDK. *Genel Türkçe Sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5be86968c63007.88557262 . 10. 11. 2018 tarihinde ulaşılmıştır.
- [90]. Tekin, E. (2017). *Süleyman Bulut’un Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Balıkesir.
- [91]. Tokgöz, İ. (2006). *Okulöncesi Çocuklarına Yönelik Kitapların Dil Gelişimi Ve Anlambilim Açısından Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- [92]. Tüfekçi Can, D. (2014). *Çocuk Edebiyatı Kuramsal Yaklaşım*. Konya: Eğitim Kitapevi.
- [93]. Ural, S. (2015). *Okul Öncesi Çocuk Kitaplarının Tanımı*. M. Gönen (Ed.). *Çocuk Edebiyatı*. (s. 33- 56). Ankara: Eğiten Kitap.
- [94]. Uyanık Balat, G., Kılıç, Z., Değirmenci, Ş. ve Ünsal, F. Ö. (2017). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Temel Kavramların İncelenmesi*. *Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 424- 441.
- [95]. Uzuner Yurt, S. (2016). *Çocuk Yayınları*. (4. Baskı). T. Şimşek (Ed.). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. (s. 71- 80). Ankara: Grafiker Yayınları.
- [96]. Ünen, Y. Z. (2012). *Okul Öncesi Çocuk Hikâye Kitaplarındaki İllüstrasyonların Biçim Dili*. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- [97]. Üzel, Ö. (2007). *Serpil Ural’ın Çocuk Kitaplarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.
- [98]. Veziroğlu, M. (2009). *Resimli Çocuk Kitaplarının M.E.B. Okul Öncesi Eğitim Programı’ndaki Kazanımlara Uygunluğunun İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- [99]. Yalçın, A. ve Aytas, G. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. (8. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

- [100].Yazıcı, N. D., Yıldız, C. ve Durmuşoğlu, C. M. (2018). Erken Çocukluk Dönemi Resimli Çocuk Kitaplarının Eğitsel Özelliklerinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1196-1209.
- [101].Yeniay, S. (2019). *Behiç Ak'ın Hikayelerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- [102].Yılar, Ö. ve Celepoğlu, A. (2015). Çocuk Yayınları ve Bu yayınlarda Bulunması Gereken Temel Unsurlar. Ö. Yılar, L. Turan (Ed.). *Eğitim Fakültesi İçin Çocuk Edebiyatı*. (5. Baskı). (s. 38-65). Ankara: Pegem Akademi.
- [103].Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- [104].Yılmaz, O. (2016). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler. T. Şimşek (Ed.). *Okul Öncesinde Çocuk Edebiyatı ve Medya*. (2. Baskı). (s. 61- 105). Ankara: Grafiker Yayınları.
- [105].Yörükoğlu, A. (2018). *Çocuk Ruh Sağlığı*. (38. Baskı). İstanbul: Özgür yayınları.
- [106].Yükselen, A. İ. (2015). Yaş Gruplarına Göre Çocuk Kitapları. M. Gönen (Ed.). *Çocuk Edebiyatı*. (s. 57-72). Ankara: Eğiten Kitap.
- [107].Yükselen, A., Şenol, F. B., Üstündağ, A. ve Ay, A. A. (2017). 7-12 Yaş Çocuklarına Yönelik Çocuk Kitapların İçerik, Resimleme ve Fiziksel Özellik Açısından İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 55, 441- 456.

EKLER

İfade Özgürlüğü ile ilgili anayasa da yer alan madde aşağıda yer almaktadır.

Anayasa'da akademik ifadeler için gündeme gelen bir diğer düzenleme olan 130. maddenin dördüncü fıkrasında ise üniversite öğretim üyeleri ile yardımcılarının serbestçe bilimsel araştırmada ve yayında bulunabileceklerine yer verilmiştir. Bu düzenlemenin devamında ise bu yetkinin devletin varlığı ve bağımsızlığı ve milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği aleyhinde faaliyette bulunma serbestliği vermeyeceği düzenlenmiştir. Bu durumda akademik çalışmaların yayılması noktasında herhangi bir ayrıma gidilmeksizin herkes için 27. maddede belirtilen, Anayasa'nın ilk üç maddesi ile ilgili sınır ve yalnızca üniversiteler ve akademisyenler için devletin varlığı ve bağımsızlığı ile milletin ve ülkenin bütünlüğü ve bölünmezliği şeklinde sınır öngörülmüştür. Dolayısıyla üniversitelerin ve akademisyenlerin akademik ifadeleri söz konusu olduğunda, bu ifadelerin 27. madde kapsamına girdiği kabul edildiğinde daha fazla sınırlama sebebine, 130. madde kapsamına girdiği kabul edildiğinde ise daha az sınırlama sebebine tabi tutulabilecektir. İlk durum kabul edildiği takdirde AİHS'in 10. maddesindeki sınırlama sebeplerinin ötesine geçilmiş olacaktır. Ancak ikinci durum kabul edilirse AİHS'in 10. maddesinde yer alan ulusal güvenlik ve toprak bütünlüğü biçiminde ifade edilen sınırlama sebepleri ile bir örtüşme ortaya çıkabilecektir. İkinci yorum ifade özgürlüğünün korunması açısından daha olumlu gözükmektedir ve bu yorumun benimsenmesi halinde AİHM kararları ile uyum sağlanması daha olasıdır.

EK 1. RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARI DEĞERLENDİRME FORMU

KİTABIN GENEL BİLGİLERİ			
1. Basım Yılı			
2. Kitap kapağı üzerinde yaş bilgisi bulunmaktadır.		Evet	Hayır
3. Kitap ağırlık hacmi			
4. Kitap boyu			
5. Kitap eni			
I. BİÇİMSEL YÖNÜNDEN	0	1	2
1. Kitap Kapağı dayanıklıdır.	A. Kapak dayanıksız ve yıpranacak özelliğindedir (Kitap kapakları dayanıksızdır veya kapaklarda ince karton kullanılmıştır. Kartonun üzeri sefona ile kaplanmamıştır).	A. Kapak orta kalite özelliğindedir (Kitap kapakları dayanıksızdır, ancak kartonun üzeri sefona ile kaplıdır).	A. Kapak; dayanıklı, kalın ve yıpranmayacak özelliğindedir (Kitap kapakları dayanıklıdır veya kapaklarda kalın karton kullanılmıştır. Kartonun üzeri sefona ile kaplıdır).
2. Ciltleme sağlam ve dayanıklıdır.2.	A. Ciltleme dayanıksızdır ve dağılacak düzeydedir (Sayfaların kapağa ciltlenmesi kısa sürede dağılacak şekilde tek tel zımba ile tutturulmuş yıpranacak şekildedir.).	A. Ciltleme tel zımba ile yapılmıştır ancak fazla tel zımba ile tutturularak kısa sürede dağılmasını engelleyecek şekilde kullanılmaktadır).	A. Ciltleme sağlam ve dayanıklıdır. İplik dikiş tercih edilmektedir.
3. Kâğıt dayanıklı ve kalındır.	A. Kâğıt dayanıksız ve incedir, çabuk yırtılacak özelliğindedir (Kâğıt ince arka sayfada bulunan yazı ve resimler görülmektedir).	A. Kâğıt dayanıklıdır ancak parlak kuşe kâğıt kullanılmaktadır (parlama yapmasından dolayı görme netliği olmamakta ve göz sağlığını etkilemektedir).	A. Kâğıt dayanıklı ve kalitelidir özelliğindedir (Kâğıt mat kuşe kâğıt özelliğindedir. Kâğıt kalitesi yazıyı ve resimleri arka yüzeye geçirmeyen özelliğindedir).
4. Yazı puntosu yaş grubuna uygundur.	A. Yazı puntosu yaş grubuna uygun değildir (Yaş grubuna uygun olmayan yazı puntosu kullanılmaktadır)	A. Yazı puntosu yaş grubuna uygundur ancak yazı puntosu tutarlı devam etmemektedir.	A. Yazı puntosu yaş grubuna uygundur (orantılıdır) (Yaş grubuna uygun tutarlı olarak devam etmektedir)
5. Sayfa düzeni yaş grubuna uygundur.	A. Sayfa düzeni yaş grubuna uygun düzenlenmemiştir (metin ve resim	A. Sayfa düzeni sağ- sol, alt- üst boşluklar uygundur ancak	A. Sayfa düzeni metin- resim, sağ- sol, alt- üst boşluklar yaş grubuna uygun

	düzenlemesi, satır arası boşluklar, sağ- sol, alt-üst boşluklar uygun düzenlenmemektedir.	metin ve resim düzenlemesi uygun değildir. B. Sayfa düzeni metin resim ilişkisi uygundur ancak sağ- sol, alt- üst boşluklar uygun değildir.	olarak düzenlenmektedir.
2. RESİM YÖNÜNDEN	0	1	2
1.Resimler yaş grubuna uygundur.	A. Resimler yaş grubuna uygun değildir (Resimlerde soyut çalışmalar yer almaktadır ve gerçek yaşam izleri yoktur).	A. Resimler yaş grubuna uygundur ancak abartılı çizimler yer almaktadır. A. Resimler yaş grubuna uygundur ancak az sayıda ya da yetersizdir.	A. Resimler yaş grubuna uygundur (Resimlerde somut çalışmalar yer almakta ve gerçek yaşamdan izler taşımaktadır).
2.Resimler çocukların hayal dünyasını geliştirmektedir.	A. Resimler çocukların hayal dünyasını geliştirmemektedir (Çocukların günlük yaşantıda görme şansı olmadığı olaylarla ilgili çizimlere yer verilmemektedir. İlginç olmayan tek düze, ilgi çekmeyecek şekilde yer almaktadır).	A. Resimler çocukların hayal dünyasını geliştirmektedir ancak çizimler abartılı ve karmaşıktır. B. Resimler hayal dünyasını geliştirmektedir ancak çizimler yetersizdir.	A. Resimler hayal dünyasını geliştirmektedir (Çocukların günlük yaşantıda görme şansı olmadığı olaylarla ilgili farklı ya da ilginç çizimlere yer verilmektedir).
3.Resimler, kahramanların duygularını yansıtmaktadır.	A. Resimler kahramanların duygularını ifade etmemektedir.	A. Resimler kahramanların duygularını ifade etmektedir ancak çizimler abartılı veya yetersizdir	A. Resimler kahramanların duygularını ifade etmektedir.
4. Resimler, metinle ilişkilidir.	A. Resimler metinle ilişkili değildir (Resmin çağrıştırdığı anlam, sözcüklerin dile getirdiği anlamla birbirini bütünlememektedir).	A. Resimler metinle ilişkilidir ancak yetersiz ya da abartılıdır.	A. Resimler metinle ilişkilidir (Resmin çağrıştırdığı anlam, sözcüklerin dile getirdiği anlamla birbirini bütünlememektedir).
5. Resim ile yazı oranı yaş grubuna uygundur.	A. Resim ile yazı oranı yaş grubuna uygun değildir.	A. Resim ile yazı oranının yaş grubuna uygunluğuna bazı bölümlerde dikkat edilmemektedir.	A. Resim ile yazı oranı yaş grubuna uygundur.
3. İÇERİK YÖNÜNDEN	0	1	2
1. Ana fikir yaş	A. Ana fikir yaş grubuna	A. Ana fikir yaş	A. Ana fikir yaş

grubuna uygundur.	uygun değildir (Dinsel, ırksal ya da başka bir ayrımcılığa özendirmekte ve bu durum çocukların hoşgörü dünyalarını zedeleyici olabilmektedir).	grubuna uygundur ancak aşırı ayrıntı ile ifade edilmektedir. B. Ana fikir yaş grubuna uygundur ancak yetersiz ifade edilmektedir. C. Ana fikir yaş grubuna uygundur ancak düşünme fırsatı vermeden ana fikir erken yer almıştır.	grubuna uygundur (Dinsel, ırksal ya da başka bir ayrımcılığı özendirmemekte ve onların hoşgörü dünyalarını zedelememektedir).
2. Ana fikirde mesaj anlaşılmaktadır.	A. Ana fikirde verilmek istenen mesaj anlaşılmamaktadır (Paylaşılmak istenen iletiler kapalı ve karmaşıktır).	A. Ana fikirde verilmek istenen mesajın kitabın başında ya da sonunda bulunması, ana fikrin çok erken ya da geç anlaşılmasına neden olmaktadır.	A. Ana fikirde verilmek istenen mesaj anlaşılmaktadır (Paylaşılmak istenen iletiler açık, kesin ve yalındır).
3. Konu yaş grubuna uygundur.	A. Konu yaş grubuna uygun değildir. Yaşa göre anlaşılmaz ya da yaşa göre çok basittir.	A. Konu yaş grubuna uygundur ancak ifadeler yetersizdir. B. Konu yaş grubuna uygundur ancak konu çok abartılı ifade edilmektedir.	A. Konu yaş grubuna uygundur. Anlaşılır, duru ve akıcıdır.
4. Kitap adı ile konu bağlantılıdır.	A. Konu ile kitap adı arasında bağlantı bulunmamaktadır.	A. Konu ile kitap adı uyumu bulunmaktadır ancak kitap adı etkileyici ya da dikkat çekici değildir (Kitap adı konunun tamamını karşılayacak şekilde değildir).	A. Konu ile kitap adı bağlantılıdır. Dikkat çekicidir.
5. Konunun olay örgüsü merak uyandırmaktadır.	A. Konunun olay örgüsü merak uyandırmamaktadır (Çocukların güven duygusunun gelişimine katkı sağlayacak, ilgilerini çekebilecek fakat eğlenmelerini veya gülmelerini sağlayabilecek olaylar	A. Konunun olay örgüsü merak uyandırmaktadır ancak abartılı yer almaktadır. B. Konunun olay örgüsü merak uyandırmaktadır ancak yetersiz kalmaktadır.	A. Konunun olay örgüsü merak uyandırmaktadır (Güven duygusunun gelişimine katkı sağlayacak, onların ilgilerini çekebilecek, eğlenmelerini, gülmelerini sağlayabilecek olaylar

	yoktur).		mevcuttur).
6.Konu problem çözme becerisini geliştirmektedir.	A. Konu, çocuğun problem çözme becerisini geliştirmemektedir. B. Problem çözme ile ilgili ipuçları bulunmamaktadır.	A. Konu, çocuğun problem çözme becerisini geliştirmektedir ancak problem durumu abartılı, karmaşık ve uzundur. B. Konu, çocuğun problem çözme becerisini geliştirmektedir ancak problem durumunun ortaya konuş biçimi yetersizdir. C. Problem çözme ile ilgili verilen ipuçları uygun değildir.	A. Konu, çocuğun problem çözme becerisini geliştirmektedir. B. Problem çözme ile ilgili verilen ipuçları doğru ve yerinde verilmektedir.
7. Konuda neden-sonuç ilişkisi bulunmaktadır.	A. Konuda neden- sonuç ilişkisi bulunmamaktadır (Ele alınan düşünce, olay ya da durum ile konu ana fikir arasında ilişki yoktur).	A. Konuda neden-sonuç ilişkisi bulunmaktadır ancak olaylar ya da durum o kadar çok abartılmaktadır veya sonuca çok erken varılmaktadır. B. Konuda neden-sonuç bağlantısı bulunmaktadır ancak ele alınan olay ya da durumun yeterince açıklayıcı olmaması sonuca ulaşmayı geciktirmektedir.	A. Konuda neden-sonuç ilişkisi bulunmaktadır. (Ele alınan düşünce, olay ya da durum doğru biçimde ortaya konulmakta ve sonuca zamanında ulaştırmaktadır).
8. Konu gerçek yaşamla bağlantılıdır.	A. Konu gerçek yaşamla bağlantılı değildir. B. Konu, çocuğun günlük yaşantısıyla ilgili problemleri çözümleyebilecek şekilde yer almamaktadır (Konunun içinde evrensel değerler işlenmemektedir, baskı ve şiddet yoğunluktadır).	A. Konu, gerçek yaşamla bağlantılıdır ancak günlük yaşam problemlerini çözümlemeye yönelik değildir	A. Konu gerçek yaşamla bağlantılıdır. B. Konu, çocuğun günlük yaşantısıyla ilgili problemleri çözümleyecek şekilde yer almaktadır(Konunun içinde evrensel değerler işlenmektedir, baskı ve şiddet yoktur).

9. Konuda olay örgüsü basitten karmaşığa doğru yol izlemektedir.	A. Konuda olay örgüsü basitten karmaşığa doğru yol izlememektedir.	A. Konuda olay örgüsü basitten karmaşığa doğru yol izlemektedir ancak olaylar arası geçişler tam sağlanamamaktadır.	A. Konuda olay örgüsü basitten karmaşığa doğru yol izlemektedir.
10. Kahramanların ruhsal durumları açıklayıcıdır.	A. Kahramanların ruhsal durumları anlaşılır açıklanmamaktadır (yazar, kahramanların kişilik özellikleri hakkında bilgi vermemektedir.)	A. Kahramanların ruhsal durumları abartılı biçimde açıklanmaktadır. B. Kahramanların ruhsal durumları yetersiz ifade edilmektedir.	A. Kahramanların ruhsal durumları anlaşılır açıklanmaktadır. Aynı zamanda kişilik özellikleri hakkında bilgi vermektedir.
11. Kahramanlar olumlu davranış kazandırmaktadır.	A. Kahramanlar olumlu davranışlar kazandıracak özellikte değildir (Kahramanların davranışları çocuklar tarafından anlaşılabilir değildir. Kahramanların olaylar sonundaki başarıları, uğraşları çocukların anlayabileceği şekilde somutlaştırılmamaktadır).	A. Kahramanlar olumlu davranışlar içermektedir ancak kahramanların olaylar sonundaki başarı ve uğraşlarının soyut olması çocuğun bu davranışları anlamasını engellemektedir.	A. Kahramanlar olumlu davranışları kazandıracak özelliktedir (Kahramanların davranışları çocuklar tarafından anlaşılabilir değildir. Kahramanların olaylar sonundaki başarıları, uğraşları çocukların anlayabileceği şekilde somutlaştırılmaktadır).
12. Dil ve anlatım yaş grubuna uygundur.	A. Dil ve anlatım yaş grubuna uygun değildir.	A. Yaş grubuna uygundur ancak dil ve anlatım abartılıdır. B. Yaş grubuna uygundur ancak dil ve anlatım yetersizdir.	A. Dil ve anlatım yaş grubuna uygundur.
13. Anlatım dili sade ve anlaşılırdır.	A. Anlatım dili sade ve anlaşılır değildir (Ana dil becerilerinin gelişmesine katkı sağlamamaktadır).	A. Anlatım dili anlaşılabilir ancak gereksiz uzun anlatımlarla ifade edilmektedir. B. Anlatım dili yetersizdir. Anlatılan yerler yarım bırakılıyor (Soyut veya anlatılan betimleme yarım bırakılmaktadır.)	A. Anlatım dili sade ve anlaşılırdır (Ana dil becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır).
14. Kullanılan dil ve	A. Kullanılan dil ve üslup	A. Kullanılan dil ve	A. Kullanılan dil ve

üslup yaşantıda almaktadır.	günlük yer	günlük yaşantıda yer almamaktadır (Çocukların dil gelişimine veya sözcük dağarcığının gelişmesine katkıda bulunmamaktadır).	üslup yönünden güncel olmayan kelimeler içermektedir.	üslup günlük yaşantıda yer almaktadır (Çocukların dil gelişimine veya sözcük dağarcığına katkıda bulunmamaktadır).
15. Soyut kavramlar anlatımla somutlaştırılmaktadır.		A. Soyut kavramlar anlatımla somutlaştırılmamıştır.	A. Soyut kavramlar nesne ile somutlaştırılmakta ancak anlatımla yeterli düzeyde ifade edilmemektedir. B. Soyut kavramlar abartılı bir anlatımla ifade edilmektedir.	Soyut kavramlar anlatım ile somutlaştırılmaktadır.
16. Olumlu dil ve anlatımlar almaktadır.	günlük yer	A. Anlatımda argo, küfür veya etiketlemeler gibi olumsuz sözcükler yer almaktadır.	A. Anlatım; argo ve küfür içermemekte ancak anlatımda bazı olumsuz etiketlemeler yer almaktadır (çilli çocuk, havuç kafa vb.).	A. Anlatımda küfür, argo veya etiketleme gibi olumsuz ifadeler yer almamaktadır.

EK 2. YANSIZ NUMARALAR

Yansız Numaralar

39634	62349	74088	65564	16379	19713	39153	69459	17986	24537
14595	35050	40469	27478	44526	67331	93365	54526	22356	93208
30734	71571	83722	79712	25775	65178	07763	82928	31131	30196
64628	89126	91254	24090	25752	03091	39411	73146	06089	15630
42831	95113	43511	42082	15140	34733	68076	18292	69486	80468
80583	70361	41047	26792	78466	03395	17635	09697	82447	31405
00209	90404	99457	72570	42194	49043	24330	14939	09865	45906
05409	20830	01911	60767	55248	79253	12317	84120	77772	50103
95836	22530	91785	80210	34361	52228	33869	94332	83868	61672
65358	70469	87149	89509	72176	18103	55169	79954	72002	20582
72249	04037	36192	40221	14918	53437	60571	40995	55006	10694
41692	40581	93050	48734	34652	41577	04631	49184	39295	81776
61885	50796	96822	82002	07973	52925	75467	86013	98072	91942
48917	48129	48624	48248	91465	54898	61220	18721	67387	66575
88378	84299	12193	03785	49314	39761	99132	28775	45276	91816
77800	25734	09801	92087	02955	12872	89848	48579	06028	13827
24028	03405	01178	06316	81916	40170	53665	87202	88638	47121
86558	84750	43994	01760	96205	27937	45416	71964	52261	30781
78545	49201	05329	14182	10971	90472	44682	39304	19819	55799
14969	64623	82780	35686	30941	14622	04126	25498	95452	63937
58697	31973	06303	94202	62287	56164	79157	98375	24558	99241
38449	46438	91579	01907	72146	05764	22400	94490	49833	09258
62134	87244	73348	80114	78490	64735	31010	66975	28652	36166
72749	13347	65030	26128	49067	27904	49953	74674	94617	13317
81638	36566	42709	33717	59943	12027	46547	61303	46699	76243
46574	79670	10342	89543	75030	23428	29541	32501	89422	87474
11873	57196	32209	67663	07990	12288	59245	83638	23642	61715
13862	72778	09949	23096	01791	19472	14634	31690	36602	62943
08312	27886	82321	28666	72998	22514	51054	22940	31842	54245
11071	44430	94664	91294	35163	05494	32882	23904	41340	61185
82509	11842	86963	50307	07510	32545	90717	46856	86079	13769
07426	67341	80314	58910	93948	85738	69444	09370	58194	28207
57696	25592	91221	95386	15857	84645	89659	80535	93233	82798
08074	89810	48521	90740	02687	83117	74920	25954	99629	78978
20128	53721	01518	40699	20849	04710	38989	91322	56057	58573
00190	27157	83208	79446	92987	61357	38752	55424	94518	45205
23798	55425	32454	34611	39605	39981	74691	40836	30812	38563
85306	57995	68222	39055	43890	36956	84861	63624	04961	55439
99719	36036	74274	53901	34643	06157	89500	57514	93977	42403
95970	81452	48873	00784	58347	40269	11880	43395	28249	38743
56651	91460	92462	98566	72062	18556	55052	47614	80044	60015
71499	80220	35750	67337	47556	55272	55249	79100	34014	17037
66660	78443	47545	70736	65419	77489	70831	73237	14970	23129
35483	84563	79956	88618	54619	24853	59783	47537	88822	47227
09262	25041	57862	19203	86103	02800	23198	70639	43757	52064

EK 3. ÇALIŞMAYA ALINAN YAYINEVLERİNİN RESİMLİ ÇOCUK KİTAP LİSTESİ

BİLGİ ÇOCUK	
1. Bayan Şeftali ve Alya Gökkuşuğu Yapıyorlar	7. Armutçu Ayı
2. Bayan Şeftali ve Alya Uçurtma Uçuruyorlar	8. Süslü Kızlar
3. Tırtıl Teyze	9. Kiraz Kız
4. Ben Beşiktaşlıyım	10. Masalcının Mektubu
5. Yurdunu Yitiren Ağaç	11. Palyaço Okulu
6. Akıllı Tavşanlar	

CAN ÇOCUK	
1. Eşek Berk ve Can	9. Şeker Kız ve Büyülü Elma
2. Küçük Kırmızı Düğme	10. Babam Bir Astronot
3. Kocaman Küçük Deniz	11. Mayalı Bir Hikaye
4. Kırmızı Fil'i Gördünüz mü?	12. Gökten Yağan İkizler Aşkına
5. Kız İşi Oğlan İşi	13. Puldan Taştan Lahanadan
6. Maviş	14. Göğün Mavi Kabuğu
7. Hışır Hışır Kırt Kırt	15. Mandolin Çalan Pangolin
8. Kanadımdaki Deniz	16. Paprika

ÇİLEK ÇOCUK	
1. Anne Babaya İyilik	7. Kırmızı Kutu
2. Hediyeleşmek	8. Bakkal Tosun
3. Lakap Takmamak	9. Kayıp Cüzdan
4. Anneler ve Yavruları	10. Kırmızının Sevinci
5. Saygılı olmak	11. Köyde Bir Hafta
6. Tutumlu Olmak	12. Markalı Botlarım

EĞİTEN KİTAP	
1. Fındık Faresi Fafi'nin Çörekleri	5. Ağaçkakan Piki ve Püsküllü Kokarca

2. Kim Korkar Okuldan	6. Üç Üzüm Tanesi
3. Penguenler Uçabilir mi?	7. Küçük Arıcık
4. Aceleci Çocuk	

ERDEM ÇOCUK	
1. Karıncanın Öğüdü	6. Sarı Burunlu Kedi
2. Efe ile Ece Misafirlikte	7. Kütüphane Şehri
3. Efe ile Ece Doktorda	8. Yükselme Yarışı
4. Benim Kırmızı Papuçlarım	9. Bana Neler Oluyor?
5. Uzay Aracı	10. Rüzgar ve Bulut

GÜNIŞIĞI KİTAPLIĞI	
1. Uykusunu Arayan Çocuk	5. Yaşasın Ç. Kardeşliği
2. Kim bu gelen	6. Berk Mucit Oldu
3. Yasemin ve Lavanta	7. Galata'nın Tembel Martısı
4. Bugün Çok Sıkıldım Ben	

KIRMIZI KEDİ ÇOCUK	
1. Banyo	6. Liya Işık Saçıyor
2. Karanlıktan Korkma	7. Meraklı Çakıl Parkta
3. Ayı ve Arılar	8. D'nin Mektupları
4. Mektup Kayığının Beklenmedik Yolculuğu	9. Mustafa Kemal ve Temizlik
5. İnsanları da Küçültebilir Misin?	

MANDOLİN	
1. Arda İle Paytak Gezmeye Gidiyorlar	5. Güneşi Kırmızıya Boyayan Çocuk
2. Milonun Kahvaltısı	6. Canım Arkadaşım
3. Matematikten Nefret Ediyorum	7. Kitap Okumayı Sevmeyen Çocuk
4. Küçük Bir Özur	

NAR ÇOCUK	
1. En Güzel Kuzu	6. Düşünüyorum da
2. Üzüm Ağacı	7. Dinazorların Barışı
3. Hayat Sevince Güzel	8. Kurbağalar ve Filler
4. Tüylü	9. Gezgin Kuzu
5. Tersine Dönen Dünya	10. Bilgisayar Sevgisayar

NESİL ÇOCUK	
1. Tali Doğruyu Söylüyor	7. Dedektif Kepçe İz Peşinde
2. Tali Erken Yatıyor	8. Cool Olma Kendin Ol
3. Allah Bize Rızık Verir	9. Başıma İcat Çıkarma
4. İki Kardeş	10. Kepçe ve Arkadaşları
5. Dinazorların Selamı Var	11. Kır Gezisi
6. Off Ya Yine mi Ödev	

REDHOUSE KİDZ	
1. Soso'nun Kompost Kitabı	4. Sihirbazın Kuyruğu
2. Tekir'in Çilek Günü	5. Mirket Nineler İş Başında
3. Yemeğini Arayan Tırtıl	6. Bisiklet Ustası

TİMAŞ	
1. Ama Ben Saçlarımı Seviyorum	7. Evliya Çelebi İle Bir Gün
2. Kırılan Kalpler Nereye Gider	8. İbn-i Sina İle Bir Gün
3. Okula Gitmek İstemiyorum	9. Besmele Hazinesi
4. Pon Pon Kediye Ne Oldu?	10. Olimpiyat Çıkmazı
5. Tertemiz Peygamberim	11. Çalışmayı Seviyorum
6. Dağa Tırmanan Kedi	

TUDEM	
1. Korkunç Gölge	5. Beyaz Benekli At
2. Tuna'nın Büyülü Gemisi	6. Kafrika'nın Gölgeleleri
3. Flash Disk Operasyonu	7. Küçük Ressam
4. Babam Duymasın	8. Emre İle Cemre Kitap Fuarında

UÇAN BALIK	
1. Kar Yağınca	4. Pamuk Büyükanemim Doğum Günü
2. Mıymıy Teyze Luna Parkta	5. Mıymıy Teyze
3. Sıska Kedimin Doğum Günü	6. Güzel Ablamın Doğum Günü

YAPI KREDİ	
1. Zuzu Çöplükte	9. Unutkanlık Boruları Dalgınlık Kanalları
2. Yağmurlu Bir Gün	10. Küçük Bir Kız Tanıyorum Yedi Yaşında
3. Yaramaz İki	11. Hazerfen'in Peşinde
4. Maymun Kral	12. Rüzgarla Uçan Çocuk
5. Babamın Battaniyesi	13. Benzerimi Gördünüz mü?
6. Benekli	14. Bir Ayı Ne İster?
7. Zuzu İle Uykucu Baykuş	15. Neşeli Ormanın Yaz Öyküleri
8. Ateşim Çıktı	

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Esin DÖNMEZLER

Doğum Tarihi: 14. 08. 1976

Mail : esindonmezler@hotmail.com

Öğrenim Durumu: Lisans

ULUSLARARASI HAKEMLİ DERGİLERDE YAYINLANAN MAKALELER

1) Dönmezler, E (2016). Okul öncesi dönemde uygulanan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 1(1), 42-53.

ULUSLARARASI BİLİMSEL TOPLANTILARDA SUNULAN VE BİLDİRİ KİTABINDA BASILAN BİLDİRİLER

1) Dönmezler, E (2012). Minikler İş Başında. *Uygulamalı Eğitim Kongresi*, 13-15 Eylül 2012. Ankara. 48- 149.

2) Taşkaya, S. M. ve Dönmezler, E (2018). Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarında Hikâye Resimleme Yönteminin Yeri. *I. Uluslararası Mersin Sempozyumu*. Cilt 2. Mersin Üniversitesi, 1-3 Kasım 2018. Mersin. 356-364.

3) Taşkaya, S. M. ve Dönmezler, E (2018). Çukurova’da Gelincik Çiçeğinden Gelin Oyun ve Oyuncağı Yapımının Eğitim Açısından Değerlendirilmesi. *I. Uluslararası Akdeniz Sempozyumu*. Cilt IV. 1-3 Kasım 2018. Mersin. 113-124.

4) Dönmezler, E. ve Taşkaya, S. M (2019). Türkiye’de Yayınlanan “Çocuk Edebiyatı” Kitaplarında Yer Alan Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Kriterlerin İncelenmesi. *II. Uluslararası Mersin Sempozyumu*. Mersin. 23-25 Mayıs 2019. 105-120.

5) Dönmezler, E. ve Taşkaya, S. M (2019). *Okul Öncesi Öğretmenlerine Göre Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Kriterler*. II. Uluslararası Mersin Sempozyumu. Mersin. 23-25 Mayıs 2019. 90-104.

ULUSAL BİLİMSEL TOPLANTILARDA SUNULAN VE ÖZETİ BASILAN BİLDİRİLER

1) Dönmezler, E. (2016). Empati. *Özel Tarsus SEV İlköğretim Kurumları 3. Eğitim Sempozyumu*. 18 Nisan 2015. Mersin.

2) Dönmezler, E. ve Taşkaya, S. M (2017). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretim Yöntemlerine İlişkin Görüşleri. *XI. Dil Bilim Öğrenci Konferansı*. Bildiri Özet Kitabı. Mersin Üniversitesi. 20-21 Nisan 2017. Mersin. 81-82.

3) Dönmezler, E. ve Özdemir, S (2017). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuklarda İstenmeyen Davranışların Nedenlerine ve Çözümüne İlişkin Görüşleri. *Uluslararası Katılımlı Yüksek Öğretimde Eğitim Araştırmaları Kongresi*, 19-20 Mayıs 2017, İstanbul.

4) Dönmezler, E. ve Taşkaya, S. M (2017). Okul Öncesi Dönemde Öğretim Yöntemlerinin Sınıfta İstenmeyen Davranışların Giderilmesinde Kullanımı. *Özel Tarsus SEV İlköğretim Kurumları 4. Eğitim Sempozyumu*. 25 Şubat 2017. Mersin. 3.

5) Dönmezler, E. ve Değirmenci, S. (2018). Yuvamdan Uçuyorum. *Özel Tarsus SEV İlköğretim Kurumları 5. Eğitim Sempozyumu*. 25 Şubat 2018. Mersin.

YAPILAN DİĞER ÇALIŞMALAR

1. Mersin Üniversitesi ve Yenişehir İlçe Milli Müdürlüğü İş birliği İle Düzenlenen Öğretim Yöntem ve Teknik Konulu “Tiyatral Seminer” programı hazırlama, yürütücü ve uygulayıcı/ Mersin. 2016.
2. MEB. Öğretmenler İçin Etkinlik Kitabı. Okul Öncesi Eğitim. Çalışması içerisinde etkinlik yazmada yer alma. MEB. 2017.
3. BAP projesi kapsamında, Okul Öncesi Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimini Araştırmada Eylem Araştırmasının Kullanılması Çalışmasında, “Beslenme Uzmanları” adlı projeyi uygulayıcı / Mersin. 2017.
4. “Öğretmenlerin Sınıf İçi Etkinliklerini Proje Tabanlı Öğrenme ile Uygulamalarına Yönelik Bir Araştırma” Proje yürütücüsü ve uygulayıcı / Mersin. 2018.
5. Değerler Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Eğitimlerinde Eğitim Görevlisi. Mersin. 2018-2019.